

Isus čita novine

Znam, dobri moj Isuse, kad jedne kiše duge,
donesem ti za večeru hljeb skriven pod skut,
ulazeći u sobu, vidjet ću pun tuge,
tvoj sveti lik nad novine nagnut.

I nezapažen kraj tebe ću sjesti,
gledajuć mračenje na tvome licu čistom.
Dok pogledom prelijećeš od vijesti do vijesti.
Dok uzbuđeno prevrćeš list za listom.

Čime ću moći da te tješim u tom času,
stojeći pred tobom, sav stidom obuzet.
I da li bih imao dosta snage u svom glasu,
kada bih pred tobom branio ovaj svijet.

Na teška ta slova pao bih svojim stasom malim.
Radost čovjeka bi u oku mome zasijala.
O pusti, rekao bih ti jedva glasom uzdrhtalim,
nek se i dalje vrti naša zemlja mala.

Onda bih sasvim tiho izišo pred vrata.
I pustio da ostaneš sam u svome bolu.
Moleći pred pragom, da tvoj gnjev umiri
mirisni, blagi kruh na stolu.

Nikola Šop

TEMA BROJA: Obnova crkava u Subotičkoj biskupiji
Na slavu Boga, dobro Crkve i ljepotu stvorenoga

Čitanje znakova vremena u podznaku „možda”

Poštovani čitatelji,

znakovi su svuda oko nas. Oni nas upozoravaju, obavještavaju i usmjeravaju, kako na cestama tako i u životu! Zato je vrlo važno znati kako ih čitati. Veliki dio katoličke populacije osobito voli horoskopske znakove koji „proriču” budućnost na temelju položaja nebeskih tijela. Nekima toliko znače da su spremni ravnati svoje odluke prema njihovim predviđanjima. Koliko god to smiješno zvučalo, oslikava nam čovjekovu potrebu za sigurnošću i pouzdanjem, ali i zabrinutost za budućnost. Volimo znati što će se i kada dogoditi. Izvještaji horoskopskih znakova današnjice nisu samo na posljednjim stranicama tjednog tiska nego ih možemo čuti i pročitati na društvenim mrežama ili televizijskim kanalima. To su danas vijesti, emisije, *podcasti* i razni privatni videouradci na Youtubeu. Svi ti mediji ne samo da posređuju informacijama nego nam „proriču” tu nesigurnu i neizvjesnu budućnost. Proriču nam „skupu” jesen, bolesnu zimu, nestabilnost u regiji, posvađani svijet i kako pored toga živimo u „zlatnom dobu”. Osim što možemo napuniti ostave i šupe grijaćim materijalima, drugo ništa ne možemo učiniti jer svi ti događaji jednostavno nadilaze naše kompetencije. No pored svega rečenoga, obrisi odraslosti, dakako i zrelosti jesu analiza i procjena situacije „sada” i „ovdje”. Što je ono što možemo „sada” učiniti?

Evo nekoliko korisnih promatranja koje nas „možda” mogu umiriti ili, ne daj Bože, usmjeriti.

Mjesec svibanj obilježen je znakom majčinske ljubavi. Tijekom cijela svibnja molili smo „Pod obranu se tvoju utječemo, Sveta Bogorodice, ne odbij na molbe u potrebama našim.” Možda Tvorac života ipak ima nekog udjela u našim životima? Možda Onaj koji je stvorio i rasporedio nebeska tijela ima i neke poruke koje nam izravno upućuje? Možda nam progovara svaki dan na svetoj misi ili kada jednostavno otvorimo prašnjave korice Svetoga pisma? Možda je Bog ipak Gospodar vremena i prostora te zlo nema konačnu riječ?

Drugo, ako želimo sigurnu i stabilnu budućnost, važno je znati gdje i kako ulagati svoja sredstva. Kažu da je nekretninama porasla cijena, a pokretninama (ljudima) inflacija pojela 10 % bruto vrijednosti njihova rada. Rekao bih da smo krivo ulagali kada je nama pala cijena. Možda nam Gospodar života preko zapovijedi ljubavi želi poručiti da preusmjerimo svoja sredstva na bližnje, jer nekako, o nama nam najčešće život ovisi. Možda bi budućnost bila sigurnija kada bismo malo više voljeli, malo više poštovali, malo više cijenili živote jedni drugih?

Možda ovaj pomalo sarkastični tekst i neće previše značiti... No i to je jedno ulaganje. Možda se isplati.

Urednik

Sjećanja Zoltána Rokayja, svećenika Subotičke biskupije

Iz davnine

GRAD U KOJEM SE PO DUĆANIMA POZDRAVLJA S „HVALJEN ISUS”

Rođen sam u lijepoj bijeloj Subotici u zasjeni tornjeva katedrale – tada „Velike crkve”, u gradu gdje se i danas u dućanima pozdravlja s „Hvaljen Isus”, u Ulici Nikole Kujundžića, župnika bajmačkoga i dekana subotičkoga, pjesnika autora pjesme: „Kolo igra, tamburica svira”.

Iskustvo pozdravljanja s „Hvaljen Isus” po dućanima stekao sam u prvim godinama života, kada sam kao najmanji član obitelji bio zadužen za nabavu najsitnije potrepštine u dućanu „Duško”, trščari na uglu (ćošku) Somborskog puta i Preradovićeve ulice, no pozdrav mi je bio poznat, jer su tada svećenici hodali u reverendi i nas je majka upozoravala (s obzirom na to da je otac umro već u mojoj četvrtoj godini života), da se svećenici i osobe koje poznajemo iz crkve pozdravljaju s „Dicsértessék a Jézus Krisztus”.

Iz dosad rečenoga, već je vjerojatno dovoljno jasno kako su se zvona katedrale (sv. Ivan apostol i evanđelist, sv. Terezija Avilska, Bl. Djevica Marija, Presveto Trojstvo, Sveti Anđeli Čuvari i zvono umirućih) iz neposredne blizine dopirala do našeg prebivališta, gdje smo mi kao stanari stanovali – i Bog dao i do naših srdaca. Kada su me kasnije pitali kada i gdje sam prvi put čuo glas poziva Isusa, Krista na svećeničko zvanje, onda se nisam pozivao na „mistički doživljaj” – s kakvim se do danas ne mogu se pohvaliti, ali odgovorio sam: „Glas tih zvona meni je bio prvi poziv Onoga, koji je pozvao u ono doba i sinove Zebedejeve i sve druge, koji su kasnije naučili odgovoriti: nevrijedni smo sluge, učinismo samo što nam je dužnost”.

Moj pokojni otac bio je ljekarnički pomoćnik. Mada je njegovo zvanje bilo više usmjereno na zdravlje tijela nego duše, ipak i njegova osoba, kojeg sam u četvrtoj godini života izgubio, predstavljala je jedan „kamen” u povijesti moga svećeničkog zvanja: jedno poslijepodne – kako sam poslije saznao, na veliku srijedu – pojavio se „velečasni”, kako smo ovdje nazivali kapelane, s velikom torbom u rukama u pratnji nekog dječaka – kako je mama objasnila – „ministranta” i iz velike torbe izvadio tri pljosnate flaše uz molbu bi li otac bio voljan filtrirati u njima sadržana ulja, jer ona nisu dovoljno fine kvalitete. „Velečasni” nam nije bio nepoznat, on je prvim petkom dolazio pričešćivati moju baku, koja je bila uzeta, a nakon obreda, smio sam ugasiti svijeću u „lampašu”, koji je ministrant sa zvoncem nosio pred Presvetim, da bi dao znak prolaznicima da se klekne. Kada je otac prihvatio zadatak, mom bratu, koji je otprilike dvije godine bio stariji od mene, dozvolio je ući u njegovu radnu sobu, gdje je na radnom stolu stršio impozantni uređaj za filtriranje ulja, a mi smo s dozvoljene udaljenosti hipnotizirano promatrali kako kapa kroz lijevke filtrirano zlatno-žuto ulje...

Sutradan – na Veliki četvrtak, kada je prije podne u pola devet zazvonilo veliko zvono – ono svetog Ivana apostola i evanđelista – pojavio se „velečasni” opet u pratnji ministranta i spakirao flaširana filtrirana ulja, uputivši pitanje mom bratu i meni: „Imate li volju poći na svećanu misu, bit će puno *velečasnih*?” Nismo dugo oklijevali, pošli smo i kraćim putem, na ulazu kod Srca Isusova ušli u katedralu kojom je vladala mistična polutama, dok se nisu uključila svjetla, a gusti dim tamjana već je nagovijestio sljedeći događaj. Tada se pojavio „velečasni” u svježe uštirkanoj i ispeglanoj bijeloj „misnoj košulji” (roketi), donoseći tri knjige u crvenom uvezu, od kojih je jednu položio na glavni oltar, drugu na veliku stolicu s likom Dobroga pastira, a treću na stol koji je bio postavljen naspram glavnog oltara. Na oltaru i na stolu raspela su bila pokrivena bijelim velom, kao i „prošiumi” križ koji je išao iza kadionice.

Kada su zazvonila sva zvona, otvorila su se vrata obje sakristije: iz „desne” na strani poslanice pojavili su se svećenici koji su pomagali biskupu, koji je kročio obučen u zlatom izvezenoj misnici, u isto tako izvezenim rukavicama, na glavi svećanom mitrom (po subotički „štaniclom”) koja je također bila izvezena draguljima, svojim srebrnim štapom (to je bila ona, kako smo kasnije nazivali, „s kukuruzom”, vjerojatno stiliziranim groždem), a iz druge sakristije izlazilo je dvanaest svećenika, „velečasnih” u raznim misnicama, a koje sam dotad samo pojedinačno imao prilike vidjeti: najviše sa znakom „IHS”, zatim s kaležom, Jaganjcem Božjim, a što je najneobičnije bilo: s pelikanom, čiji sam oblik kasnije susreo u pjesmi sv. Tome Akvinskog.

Dugačak, ali veoma pokretan obred, započeo je. Mnogo se pjevalo (na latinskom), mnogo se kretalo, velečasni su čas nestali u sakristiji, čas su (kako sam kasnije saznao) pojedinačno pozdravljali sveta ulja, čas su ih ponovno vraćali u sakristiju. Melodija, a zatim i tekst himne koju su putem pjevali, „O Redemptor” poznata mi je, nosim je u podsvijesti od četvrte godine svog života – jer to je bilo ujedno pjevano i na misi „Večere Gospodnje”. Na „Gloriju” su zazvonila sva zvona, a ministranti su pozvonili oltarnim i sakristijskim zvoncima.

Dok se uglavnom može čuti da od svetog trodnevlja vjernike najdublje dojmi Vazmeno bdijenje svojim kontrastom tame i svjetla, bit će razumljivo da je mene, zahvaljujući najranijim godinama, ne samo svojim obredima već i svojom porukom: neizmjerena ljubav Božja, kojom sebe daje za hranu i žrtvu kao kontrast najvećem zlu: najdublja nezahvalnost: zataja, izdaja, napuštanje svoga učitelja, najviše dojmio Veliki četvrtak, ta najtamnija noć ljudske povijesti, kako je i Rainer Maria Rilke naziva, nakon gustog dima tamjana, glasa zvona i Glorije, prazno svetohranište, napuštena dvorana Posljednje večere.

Uvijek posebno slavlje za mene znači, a u isti mah i upit svećeničke savjesti taj trenutak, glasovi zahvalnih psalama na putu u Getsemani i Isusove riječi učenicima: „Bdijte!”

Obnova crkava u Subotičkoj biskupiji

Na slavu Boga, dobro Crkve i ljepotu stvorenoga

Obavijest od 19. svibnja prošle godine da je Vlada Mađarske potpisala ugovore o obnovi 14 katoličkih crkava u Subotičkoj biskupiji, koju je *Zvonik* objavio, bila je izravni povod za temu ovog broja. Čak i površnom promatraču jasno je da je (posljednjih desetak godina) u tijeku zamah obnove naših crkava, a da su neke druge (koje nisu bile dio spomenutih ugovora), obnovljene tijekom ove ili posljednjih nekoliko godina – često na obljetnice izgradnje. Katoličke crkve bogoslužna su mjesta naših zajednica, no također i graditeljski biseri, u mnogim slučajevima prilično davno izgrađeni, i traže redovitu skrb da bi ostale na ponos i Crkvi i sredinama u kojima se nalaze.

„Mnogo projekata obnove, rekonstrukcije ili složenijih mjera održavanja plod su nastojanja župnika i ostalih djelatnika na župama sudjelovati na natječajima koje su raspisivale strukture Vlade Mađarske. Tako je došlo do zaključenja tog ugovora. Ne postoji tijelo ili neka vrsta ‘filtra’ u Biskupskom ordinarijatu koja bi ocjenjivala prioritete te je na operativnosti župnika da ocijene potrebe i dođu do izvora financiranja. Kriteriji za sredstva određeni su pojedinim natječajima”, kaže ekonom Subotičke biskupije **preč. Mirko Štefković**. „Može se reći da smo u fazi pojačanih ulaganja u obnovu naših crkava. Mnogo naših crkava i župnih dvorana dotrajale su, jer dugo nije bilo ulaganja u njih. Najčešći problem dotrajali su i oštećeni krovovi i prodiranja vlage”, kaže Štefković.

U vezi s izvorom financiranja takvih radova, osim raznih fondacija i tijela Vlade Mađarske, od domaćih izvora, to su sredstva Uprave za suradnju s crkvama i vjerskim zajednicama Ministarstva pravde te Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, za koje konkuriraju središnja biskupijska tijela, a za one iz lokalnih samouprava odluke su na svećenicima unutar pojedinih dekanata. „Čak i kod redovitih natječaja spomenutog državnog i pokrajinskog tijela iznosi su manji u odnosu na potrebe i potrebno je dofinanciranje. Ipak, zadovoljni smo natječajima. Jedan od izazova kod domaćih natječaja jesu neusklađenosti u nazivima župa koji su upisani u katastru nekretnina i njihovih službenih naziva”, kaže Štefković.

Do ove godine nije bilo natječajnih mogućnosti od strane tijela Republike Hrvatske za financiranje obnove crkava, no od ove godine i to je moguće te su tri župe i jedna redovnička zajednica u Bačkoj dobile sredstava

iz toga fonda. „U vezi s napuštenim crkvama, trudimo se sačuvati što je moguće te tamo gdje još ima vjernika. Mogućnosti su ipak skromne, a naši tradicionalni međunarodni donatori jasno navode da neće ulagati u očuvanje objekata kojima vjernici uglavnom ne koriste, osim u vrlo iznimnim slučajevima kulturnih dobara”, kaže Štefković.

Zvonik donosi pregled aktualnih radova na nekoliko crkvenih objekata, o kojima su podatci trenutačno dostupni.

ŽUPA SV. ANTUNA PADOVANSKOG, ČANTAVIR

„Naša crkva sagrađena je 1929. godine. Oličena je iznutra jednom tijekom 1960-ih godina. Rekonstrukcija je bila ponovno potrebna pa je 2012. godine dobivena

od Vlade Mađarske donacija za popravak krova, a 2021. godine za obnovu unutarnjeg dijela velike kupole, koji su završeni u ožujku ove godine. Našu crkvu ne bismo mogli održavati bez vanjske pomoći”, kaže **vlč. Róbert Utcai**, čantavirski župnik.

ŽUPA SV. JOSIPA RADNIKA, TOTOVO SELO

Uz ranija ulaganja u objekte kojima se koristi mjesna katolička zajednica, u tijeku su radovi obnove malih tornjeva crkve sv. Josipa Radnika u Totovom Selu, a u planu su pokrivački radovi i na velikom tornju, kako nam je priopćio župnik **vlč. Jenő Utasi**.

ŽUPA SV. MIRKA, DOROSLOVO

„Veći dio župne crkve obnovili smo. Vanjske zidove potpuno smo obnovili, stare biber crijepove na krovu zamijenili novima. Od ranije donacije preostali su radovi na tornju, koji radimo također ove godine, a pročelje

ćemo raditi od temelja do vrha, jedan dio donacijom vjernika. Čekaju nas radovi na potpunoj rekonstrukciji strujne mreže te potpuno sređivanje klupa. Te radove, sredstvima u visini od 4,7 milijuna dinara, pomogla je mađarska Vlada, Grad Sombor s oko dva milijuna, a oko milijun koji nedostaje pokušat ćemo sakupiti od vjernika”, kaže doroslovski župnik **preč. Árpád Verebélyi**.

ŽUPA SVIH SVETIH, ČONOPLJA

„Za sada smo, sredstvima Vlade Mađarske, započeli obnovu kapele Srpne Gospe (Pohoda Blažene Djevice Marije), koja se nalazi između Lemeša i Čonoplje i koja je poznato hodočasničko mjesto naših župa. Radi se sanacija kapele i uređivanje prostora oko nje. Planiramo da ti radovi do 2. srpnja, kada je proštenje kapele, budu gotovi”, kaže **vlč. László Hajdú**, čonopljski župik, koji upravlja i župom Imena Marijina u Sivcu. „Planirana je zamjena krova crkve u Sivcu, koji je vrlo velik, te radovi

još nisu počeli, jer trebamo vidjeti koliko ćemo moći ostvariti sredstvima koje smo dobili”, dodaje Hajdú.

ŽUPA KRALJICE SV. KRUNICE U TORNJOŠU

Prva faza obnove crkve Kraljice sv. Krunice u Tornjošu započela je 2019. godine, a trenutačno se obavljaju vanjski restauracijski radovi. Župnik **Gábor Barát** kaže da se još ne zna točan datum završetka radova, da je želja da se crkva obnovi u cijelosti, a osobito njezina secesijska unutrašnjost. Upravo se završavaju zamjena kape tornja i izmjena stropa, sredstvima Vlade Mađarske.

ŽUPA SV. JURJA, MOL

Na župnoj crkvi sv. Jurja u Molu u tijeku je zamjena crijepa na krovu.

Među navedenim radovima, sredstva su usmjerena i u župe: Presvetog Trojstva u Adi, Razlaza apostola na Kelebiji, sv. Katarine na Šupljaku, Imena Marijina u Martonošu, Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici, Uzvišenja sv. Križa u Srbobranu i sv. Antuna Padovanskog u Senti.

Zvonik je već pisao i o drugim radovima velikih obnova crkava sv. Petra i Pavla u Bajmaku, sv. Jurja u Kuli, Snježne Gospe u Žablju, sv. Antuna Padovanskog u Bačkoj Palanci te subotičke katedrale. Dodajmo tome da su donacije iz Mađarske bile presudne u izgradnji crkve sv. Male Terezije u Senti (posvećena 2017.) i kapele sv. Ane u Bogarašu (posvećena 2021.), a izvori iz Njemačke, Austrije i Mađarske velikim dijelom doprinijeli su izgradnji kapele sv. Obitelji na Velikom Radanovcu (posvećena 2019.).

ŽUPA PRESVETOG TROJSTVA, MALA BOSNA

„Posljednjih nekoliko godina bilo je više obnova na crkvenom objektu. Unutrašnjost je u cijelosti završena, a uređenje fasade zaokružuje cjelokupnu obnovu. S obzirom na to da fasada nije bila oštećena i da je u dobrom stanju, nije bilo potrebno drugih pothvata osim ličenja, kako bi crkva dobila novi sjaj”, istaknuo je za IKA-u **vlč. Dragan Muharem**, župnik. Naveo je da je financijsku potporu za vanjsku obnovu fasade župa ostvarila natječajem za dodjelu sredstava crkvama i vjerskim zajednicama na teritoriju Subotice. Usporedo s tim radovima, u tijeku je izrada nove ispovjedaonice i prilaznog puta u dvorište župe. Izrađen je i novi vitraj s likom bl. Marije Petković koji će biti uskoro postavljen. „Želja nam je da na šest velikih prozora u crkvi postavimo likove hrvatskih svetaca i blaženika. Zasad imamo vitraje s prikazima njih troje. Od predviđenih radova, planirana je još obnova klupa i restauracija središnjeg kipa Presvetog Trojstva. Raduje nas što smo u obljetnici crkve (90. obljetnica izgradnje) već ostvarili dva velika projekta, a to je obnova poda svetišta crkve te uređenje platoa ispred i staza oko crkve. Bilo je tu još mnogo manjih pothvata i radova. Bogu hvala što smo sve to uspjeli iznijeti, kako prilozima vjernika i sredstvima župe, tako i potporom dobrotvora i raznih organizacija”, kaže Muharem.

Razni radovi obnove bili su u tijeku u crkvama sv. Mihovila u Odžacima i u Bregu, Presvetog Srca Isusova u Apatinu, Presvetog Trojstva u Somboru, Uzašašća Gospodnjeg u Riđici, Imena Marijina u Stanišiću, Uznesenja Blažene Djevice Marije (franjevačka) u Baču, Presvetog Trojstva u Selenči te, napose, sv. Roka u Subotici, o čemu smo izvješćivali. Veliki projekt obnove crkve sv. Lovre u Sonti bit će tema naših budućih članaka, u kojima ćemo nastojati pratiti sve graditeljske aktivnosti u našoj biskupiji. Nastojanjima dobrotvora izgrađena je i 2017. godine posvećena kapela sv. Leopolda Mandića u Subotici (Verušić), a obnovljena su i nastojanja da se, 15 godina nakon blagoslova i postavljanja kamena temeljca, obnove nastojanja da se izgradi crkva Uzvišenja sv. Križa u Mirgešu. „Vjernici i župnik **vlč. Marijan Vukov** željeli bi to te se nadamo da će se iznaći mogućnosti da se nanovo dobiju građevinske dozvole i krene izgradnja te crkve”, kaže preč. Mirko Štefković.

Hodočasnici iz Slovenije u Novom Sadu i na Bunariću

Skupina hodočasnika iz Maribora, s nadbiskupom mons. Alojzijem Cvikom na čelu, posjetila je 1. travnja, u sklopu korizmenog hodočašća, Frušku goru i Novi Sad, gdje je nadbiskup Cvikl predvodio misu u crkvi Imena Marijina. Hodočasnici su posjetili Suboticu i Biskupijsko svetište Gospe od Suza – Bunarić 2. travnja.

Svoj boravak u Subotici hodočasnici su započeli svetom misom u katedrali, gdje ih je pozdravio domaći biskup mons. Slavko Večerin. Nakon toga, posjetili su obnovljenu Sinagogu i Gradsku kuću te su se uputili prema

Bunariću, gdje su ih dočekali rektor svetišta preč. Željko Šipek, domaćin Slađan Bošnjak, članica Župnog pastoralnog vijeća Hajnalka Illés i Svetislav Milanković, koji je bio domaćin i vodič hodočasnika u Subotici. Prečasni Šipek hodočasticima je zahvalio što su sa sobom „donijeli tako iščekivanu i potrebnu kišu”. On ih je upoznao s poviješću i hodočasničkim aktivnostima Bunarića. Na kraju susreta hodočasnici su skupa s domaćinima ispred kapelice zapjevali Blaženoj Djevici Mariji u čast i izmolili molitvu Gospe od Suza. /H. I./

Tijekom korizme do Uskrsa

Korizmenim vremenom približavamo se našem najvećem blagdanu Uskrsu. Križ i muka samo su jedan dio Isusovog pashalnog otajstva koje nas uvodi u proslavu Uskrsa. Za mlade Bačkog dekanata i Sonte ova korizma bila je poticaj sudjelovanjem u „Živom križnom putu” da prenesu vjernicima poruku Isusove velike ljubavi koja je prikazana u patnji križa.

Pobožnost „Živog križnog puta” prikazali smo u Župi sv. Lovre u Sonti, karmelskom samostanu u Somboru, a na Cvjetnicu u Župi sv. Pavla u Baču, gdje smo bili najbrojniji jer smo uključili i djecu iz župa Bač i Plavna. Zahvalni smo dragom Bogu na milostima koje smo doživjeli tijekom ovog korizmenog vremena. Svećenicima vlč. Josipu, vlč. Marinku i o. Tihu na njihovom pozivu, a vlč. Dominiku i s. Kristini hvala što nas uvijek okupljaju i daju nam mogućnost svoju vjeru proživjeti i na takav način. /Animatori/

Vjerska tribina u Beregu

U nedjelju, 3. travnja, održana je vjerska tribina u Župi sv. Mihovila u Beregu.

Predavač je bio vlč. Dragan Muharem, profesor na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije, koji

je govorio na temu „Župa kao mjesto ostvarenja poziva na svetost”. Predavanje je održano u bereškoj osnovnoj školi na inicijativu Milorada Stojnića, studenta na TKI, pred većim brojem zainteresiranih župljana svih dobi, od djece do najstarijih. Nakon dugo godina to je prva vjerska tribina održana u Beregu. /S. M./

Premijera dokumentarnog filma „Pod križ” u Subotici

Odjel za istraživanje i izučavanje tradicijske baštine koji djeluje u sklopu Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo” u Subotici priredio je u okviru Velikog tjedna, 13. travnja, u velikoj dvorani Centra, projekciju dokumentarnog filma „Pod križ”. Riječ je o prvom velikom projektu odjela koji postoji oko dvije godine, a čija je voditeljica Senka Horvat, redateljica filma.

„Kada smo osnovali odjel, bilo je vrijeme korizme i razgovorom smo došli do zaključka da o smislu križa, prema našim spoznajama, nema toliko snimljenog materijala. Razmišljali smo hoćemo li napraviti neku izložbu fotografija starih križeva ili starih fotografija crkava i križeva, a na koncu smo se odlučili za snimanje dokumentarnog filma. Smatram da se na taj način najbolje može dočarati današnjoj publici ono što smo željeli prenijeti, a to je što je tada bio križ, što je tadašnjem puku on značio, zašto su se uopće oni podizali i koju simboliku imaju za vrijeme Velikog tjedna i na Uskrs. Kazivači su oni koji su rođeni 1930-ih i 1940-ih godina (iz Subotice, Mirgeša i s Čikerije), a najstarija od njih je 1932. godište. U filmu nam pričaju o važnosti križa tijekom uskrasnih blagdana, ali i općenito u životu vjernika – bunjevačkih Hrvata. Osim njih, o svemu tome govori i katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**”, kazala je Horvat.

Ostvarivanje tog projekta započelo se tijekom korone, kada nije bilo moguće održavanje javnih događaja te su prošle godine na društvenim mrežama za Veliki tjedan objavljene fotografije snimljenih križeva, što je, prema riječima Senke Horvat, bila svojevrsna najava tog dokumentarnog filma. Za nastanak filma zaslužna je veća ekipa. „U okviru Odjela jesu **Marinko Piuković, Marin Jaramazović, Marin Piuković** i ja, i nas četvero smo, u većini slučajeva, sve skupa radili. S

kazivačima smo razgovarali Marinko i/ili ja, M. Piuković bio je glavni snimatelj, M. Jaramazović, među ostalima, bio je zadužen za rasvjetu. Montažu je radio **Siniša Kopunović** (Adria Sound studio Subotica), montažu zvuka **Goran Majlat**, fotografije i neke snimke **Nada Sudarević** i **Antonija Dević**, a neke snimke preuzete su iz arhiva videonovinar **Josipa Stantića** i fotografa **Ivana Ivkovića Ivandekića**. Narator u filmu član je Književno-teatarskog kružoka Bunjevačkog kola **Zoltan Sič**”, navodi Senka Horvat.

Pojašnjavajući kako osnivanje Odjela za istraživanje i izučavanje tradicijske baštine, osim organizirane zaštite, uključuje dijelove namijenjene očuvanju, zaštiti, vrednovanju, predstavljanju i popularizaciji tradicijske baštine za promicanje i stvaranje novih kulturnih sadržaja, kao i stvaranje arhivske građe, njegov član Marinko Piuković tom prigodom rekao je da taj film predstavlja ispričani dokument o vremenu, autentičnim ljudima i običajima te da je nastao u želji da se istraži i zabilježi jedinstveni običaj bunjevačkih Hrvata subotičkog kraja, odlaska pod križ. „U filmu sada kazivaju ljudi koji se sjećaju vremena iz svog djetinjstva kada se u Velikom tjednu u našim krajevima išlo pod križ i tako proživljavala Isusova muka, a vidjet ćemo da je taj običaj još živ. Neka taj film bude poticaj svima onima koji taj običaj nikada nisu imali priliku prakticirati da počnu i tako nastave štovati križ i Isusovu muku”, poručio je Piuković.

Predsjednik HKC-a „Bunjevačko kolo” **Lazar Cvijin** nakon projekcije istaknuo je da je važno da takve aktivnosti budu zabilježene, da je na nama, koji to nismo doživjeli, da se vratimo u ta vremena, i da pamtimo, i da je važno da ne prolazimo pored naših križeva kao da ih nema. /**Ivana Petrekanić Sič**, „Hrvatska riječ”/

Obnovljena pobožnost križnog puta novosadskih župa

Pobožnost križnog puta na Katoličkom groblju u Novom Sadu molili su na Veliki petak, 15. travnja, skupa vjernici svih triju novosadskih katoličkih župa.

Nakon više desetljeća, na Veliki petak vjernici svih triju novosadskih katoličkih župa, Imena Marijina, Sv.

Roka i Sv. Elizabete Ugarske, molili su skupa pobožnost križnog puta. Pobožnost je predmolio novosadski dekan i župnik Župe Imena Marijina **mons. Attila Zsellér** u 9 sati na mađarskom jeziku, a u 10 sati na hrvatskom, uz kapelane **vlč. Nebojšu Stipića** i **vlč. Gáspára Józsa** te župnika Župe sv. Elizabete Ugarske **vlč. Attilu Nagya**. Pobožnost je okupila više od stotinu vjernika koji su se smjenjivali na pojedinim postajama. Ta pobožnost nije moljena na novosadskom križnom putu na otvorenom više desetljeća te je tim činom i obnovljena.

Novosadska kalvarija s postajama križnog puta do godine 1930. nalazila se na mjestu gdje je nakon toga podignuta dječja bolnica. Postaje i križevi premješteni su na katoličko groblje, a uzvišenje s kapelom je srušeno. Tijekom prošle godine, križevi, koji se nalaze na ulazu u grobljansku kapelu sv. Elizabete Ugarske, obnovljeni su zalaganjem Zavoda za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada, dok su postaje u vrlo lošem stanju i nedostaje im temeljna obnova, uz izgradnju staze koja ih povezuje.

Korizmeni susreti kantora Subotičke biskupije

Glazbena sekcija Liturgijskoga vijeća Subotičke biskupije s mo. Miroslavom Stantićem na čelu, organizirala je susrete kantora biskupije u dvama terminima da bi se kantori duhovno pripremili za Uskrs, bolje međusobno upoznali i zajednički pripremili za pjevanje za Veliki četvrtak u katedrali.

Prvi susret održan je 30. ožujka za kantore mađarskoga govornoga područja u Bačkoj Topoli, a domaćin

susreta bio je župnik **vlč. József Szakály**, dok je susret za kantore hrvatskog govornog područja održan 2. travnja u Pastoralnom centru „Augustinianum” u Subotici, gdje je domaćin bio katedralni zborovođa M. Stantić. Oba susreta sastojala su se od predavanja, probe pjevanja, rasprave i zajedničke svete mise. Predavanje na mađarskom održao je vlč. Szakály, a na hrvatskom **vlč. Dražen Skenderović**, koji su i predslavili svete mise po završetku susreta u Bačkoj Topoli i u Subotici.

Prvi plodovi rada s tih susreta bilo je zajedničko pjevanje zbora kantora Subotičke biskupije na misi posvete ulja na Veliki četvrtak. Pjevalo se latinski, mađarski i hrvatski, pod ravnanjem katedralnog zborovođe Miroslava Stantića uz orguljsku pratnju **Davida Bertrana** i **Bele Gajdosa**. /S. M./

Ekumenski blagoslov vozila i vozača na Bunariću

Na prostoru marijanskog svetišta na Bunariću kod Subotice 30. travnja upriličen je ekumenski blagoslov motornih vozila i vozača.

Nakon pozdravnih riječi rektora Biskupijskog svetišta Gospe od Suza – Bunarić i župnika Župe Marija Majka Crkve u Subotici **preč. Željka Šipeka**, on i **preč. Ákos Gutási**, župnik Župe Snježne Gospe iz Horgoša izmolili su uvodnu molitvu blagoslova za okupljene vozače katolike na hrvatskom i na mađarskom jeziku, a **o. Gordan Uvalić**, paroh pravoslavne parohije svetog Dimitrija u Aleksandrovu za pravoslavne na srpskom jeziku, nakon čega je uslijedio pojedinačni blagoslov svih vozila – 209 motora i 37 *oldtimer* automobila i njihovih vlasnika. Događaj, na koji je svoje članove i ostale vlasnike vozila pozvao motoklub „Old Bikers Vojvodina” svim sudionicima bio je lijepa prilika za susret, a ujedno je i lijepa slika ekumenizma i kršćanske raznolikosti. /IKA/

Misa posvete ulja u subotičkoj katedrali

Misu posvete ulja u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici služio je na Veliki četvrtak subotički biskup Slavko Večerin sa svećenicima Subotičke biskupije. U homiliji koju je izrekao središnja tema misli su pape Franje o svećeništvu i svećenicima.

U uvodu mise, biskup se spomenuo četiriju svećenika biskupije koji ove godine slave zlatnu obljetnicu svećeničkog ređenja: vlč. **Stjepana Bošnjaka** (na službi u Porečko-pulskoj biskupiji), preč. **Györgya Juhásza**, preč. **Josipa Leista**, vlč. **Petera Szárvasa** te vlč. **Jenőa Vergu** koji ove godine slavi srebrnu misu. Spomenuo se i prošlogodišnjega mladomisnika vlč. **Damjana Pašića** i ovogodišnjega kandidata za svećenički red, đakona vlč. **Dušana Balaževića**. Pozdravio je i sve svećenike, dijecezanske, i redovnike, te redovnice i ostali Božji narod.

U homiliji *Missae chrismatis*, Večerin je rekao: „Što više i dublje budemo upoznawali i promatrali Isusa, to ćemo bolje spoznavati sami sebe. Ne kaže se bez razloga da čovjek spoznaje sebe u mjeri u kojoj spoznaje Boga. Svjesni toga, najbolje ćemo procijeniti svoju spremnost na žrtvu i odricanje ako se ispitamo koliko doista možemo, sa svetim Pavlom, za sebe reći *Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist* (Gal 2, 20). A Krist je, poslušan svome Ocu, živio i predao se posve za nas. To znači: u mjeri u kojoj u nama bude živio Isus, i mi ćemo sebe, slaveći otajstva vjere, prinostiti Bogu za spas svijeta. Isto tako slijedit ćemo i njegovu strpljivost i njegovu samilost prema povjerenom nam narodu. Koliko Isus bude živio u nama, tolika će biti i naša spremnost da u svako doba budemo dostupni ljudima, osobito onima najslabijima. Nema boljeg zrcala za ispit naše savjesti, nego što je promatranje sebe u svjetlu Isusova života i djela. Svima nam je jasno da Crkva kao brižna majka, preko svojih pastira neprestano poziva svoju djecu na ispravno nasljedovanje Isusa Krista. U ovo doba to posebno jako čini preko pape Franje, koji nas uporno potiče da budemo svećenici koji će neumorno svjedočiti ljudima Božju blizinu”, kazao je u homiliji biskup.

On je naveo i da se svećenike tiče i ono što Papa govori o kršćaninu općenito. „On kaže: ‘Kršćanin ‘s punim radnim vremenom’ nije onaj koji sjedi i divi se u zrcalu svojoj vjeri ili o njoj vodi teoretske rasprave, već

onaj koji izlazi iz samog sebe, hrabro uzima svoj križ i kroči putovima, da bi sa svima dijelio radost evanđelja’. Te su nam riječi opet povod za ispit savjesti, za pitanje: je li pastoral kakav provodimo pastoral čekanja i teorijskog mudrovanja ili pastoral izlaska i kročenja putovima, da bi se svima dijelila radost evanđelja? Krucijalni je problem svakog pastoralnog odnos između riječi i djela. Trebamo se složiti s Papom da se ne može svjedočiti evanđelje bez konkretna svjedočenja života. Onaj koji nas sluša i vidi treba moći čitati u našim djelima ono što sluša iz naših usta. Potrebno je to neprestano imati na

pameti i o tome se pred Bogom svakodnevno ispitivati, da se ne bi dogodilo da se uzalud trudimo. Raskorak u našem životu između riječi i djela, vjere i života, prema papi Franji, nastaje kao posljedica klanjanja nekom idolu umjesto pravom Bogu. Može to biti bolesna svećenička ambicija, karijerizam, stavljanje sebe u središte, težnja za prevlašću nad drugima, da budemo jedini i neprikosnoveni ili neki grijeh uz koji smo vezani. Papa nam poručuje da je klanjanje idolima vrlo suptilna stvar, jer idola držimo dobro skrivenog. Njegovo otkrivanje preduvjet je da bismo mogli služiti pravome Bogu druge dovoditi na taj put”, završio je homiliju biskup Večerin.

Slavlje mise posvete ulja, na kojoj su prisutni svećenici obnovili svećenička obećanja, te na kojoj su posvećena sakramentalna ulja, a koja je slavljenja dvojezično, uzveličao je zbor kantora Subotičke biskupije, koji je također pjevao na tim dvama jezicima. Zborom je ravnao **Miroslav Stantić**, katedralni kantor i zborovođa. /IKA/

Veliki petak u subotičkoj prvostolnici

Obrede Velikoga petka u subotičkoj katedrali sv. Terezije predvodio je mons. Slavko Večerin, uz sudjelovanje svećenika koji djeluju u središnjim dijecezanskim ustanovama i subotičkoj katedralnoj župi.

„Krist jučer, danas i uvijek. Isti Spasitelj. Ista trnova kruna. Ista predragocjena krv koja se proljeva za spasenje svijeta. Samo su drugi suci. Druga imena tužitelja i druge okolnosti. No ista je procedura presuđivanja. U Isusovo vrijeme, kao i u sva vremena prije i poslije Njega, ljudi su se, u svrhu pokoravanja i osuđivanja drugih, služili dvjema uhodanim vještinama: nasiljem kojim su izazivali strah i lažima kojima se prikrivalo nasilje. To je vještina ‘ocebojice i zavodnika’ ljudskog roda od početka. Tu metodu uspješno se prakticiralo kako u vrijeme Nerona i Dioklecijana, tako i u vrijeme XX. stoljeća. Jednako je primjenjivana na Istoku i na Zapadu, u zemljama povišenog kršćanstva, kao i u zemljama poganstva. Misterij zla, naime, nemoguće je shvatiti samo ljudskim umom. Potrebno ga je staviti u kontekst Isusovog procesa, drame Njegova križnog puta. Kako inače razumjeti izdajnički poljubac Njegova učenika i apostola Jude? Ili pak Petrovo odreknuće u zoru Velikoga petka pred običnom sluškinjom? Kako razumjeti čudno prijateljstvo Židova Heroda i Rimljanina Pilata koji se inače nisu ni pozdravljali ni podnosili. Ali u jednom su se danu i događaju složili: tog čovjeka, Isusa Nazarećanina, treba ukloniti s pozornice svijeta. Premda nisu našli nikakve krivice, članovi Velikog vijeća i okupljena svjetina zatražiše i dobiše od ‘tuđinca i stranca Pilata’ da Ga pogubi. Nađoše se zajedno predstavnici ‘izabranog naroda’ s predstavnikom okupatorske

rimske uprave. Dogovoriše se i osudiše Isusa, ni kriva ni dužna. Bože moj, je li to moguće?“, zapitao se u homiliji nakon otpjevanje muke po Ivanu biskup Večerin.

„Ne shvaćamo kako su Njegovi apostoli mogli napustiti svoga Učitelja s kojim su tri pune godine hodali, razgovarali i planirali“, napomenuo je on. „Ne smijemo gubiti iz vida da je Isusov proces trajna, povijesna konstanta koja se ponavlja, a mi aktivni ili pasivni sudionici u tom procesu. Blago nama ako se nađemo u ulogama s pozitivnim obilježjem, poput Šimuna i Veronike. Zahvalni za milost koju primamo po zaslugama muke i smrti našega Isusa Krista, molimo žarko neka neizmjerena vrijednost Isusove muke bude zalogom našeg vječnog spasenja u nebu, a u ovoj suznoj dolini utjeha i snaga“, dodao je biskup.

Muku je pjevao i obrede pjesmom oplemenio Katedralni zbor „Albe Vidaković“ kojim je ravnao **Miroslav Stantić**. U obredima je sudjelovala i velika skupina „čuvara Božjeg groba“, mladića koji su revnosno i ove godine obavili tu dužnost tijekom Velikog petka i Velike subote. /IKA/

Misa vazmenog bdijenja u katedrali u Subotici

Svečano vazmeno bdijenje u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske predslavio je subotički biskup Slavko Večerin.

U propovijedi, Večerin se spomenuo povezanosti događaja Velikoga petka s liturgijom početka vazmenog slavlja. „Događajem Isusova uskrsnuća i silaskom Duha Svetoga otpočelo je vrijeme Crkve koje još traje, a ‘Duh Božji divnom providnošću upravlja tijekom vremena i obnavlja lice zemlje’ (GS 26). Svjesna te činjenice Crkva u veličanstvenom hvalospjevu uskrsne noći svake godine pjeva: ‘Nek uskliknu službenici Božji; neka jekne trublja spasenja; nek se raduje zemlja tolikim obasjana bljeskom’. Po njemu, koji je kamen temeljac građevine Crkve, najavljen je i ostvaren Dan milosti Boga našega. Jer On je Emanuel, Spasitelj, Otkupitelj. Otac nebeski poslao Ga je ‘blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vratiti vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, liječiti srca slomljena i proglasiti godinu milosti Gospodnje (Lk 4, 18 – 19)’“, kazao je on.

„I dok nas božićna noć raduje zbog rođenje djeteta koje donosi radost i toplinu, uskrsna noć još nas više raduje, jer pokazuje kako Bog ne može izgubiti. Bog nikada ne gubi bitaka. Zbog toga u ovoj noći slavimo pobjedu svjetla nad tamom, slavimo pobjedu ljubavi nad zlobom, slavimo pobjedu istine nad lažima. To su trenutci u kojima se i duša vjernika ispunja nadom i utjehom pa pjevamo zanosno i žarko: ‘Veseli se i raduje se, Božji narode jer je Gospodin uskrsnuo, aleluja!’ Svima vama koji ste u ovo korizmeno vrijeme osjetili blagodat molitve i sakramentalnog života i koji ste aktivno i pobožno sudjelovali u obredima svetog trodnevlja, želim blagoslovljene uskrsne blagdane s evanđeoskim pozdravom: Uskrsnuo je Gospodin doista, aleluja!“, završio je homiliju Večerin.

Na misi su koncelebrirali svećenici na službi u središnjim ustanovama biskupije, a pjevao je Katedralni zbor „Albe Vidaković“ kojim je ravnao Miroslav Stantić. /IKA/

Svetkovina Uskrsnuća u subotičkoj katedrali

Svečano euharistijsko slavlje na svetkovinu Uskrsa u subotičkoj prvostolnici predslavio je subotički biskup mons. Slavko Večerin.

Osvrćući se u popovijedi na događaj svjedočenja praznoga groba, biskup Večerin napose se usredotočio na lik apostola Ivana. „On ne vidi samo to da Isus nije ukraden. Njemu prazan grob, povoji i ubrus nisu tek znakovi smrti. Njemu su to znakovi uskrsnuća. Kaže evanđelist da on 'vidje i povjerova'. Njemu ne znamo ime. Tradicija, dosta kasnija, poistovjećuje ga s evanđelistom Ivanom. Autor tog evanđelja, koje se pripisuje upravo evanđelistu Ivanu, nije to želio reći. Njemu je to autentičan Isusov učenik. On je za evanđelista primjer za sve druge učenike. On je postao prvi Isusov učenik s Andrijom, Petrovim bratom, koji će dovesti Petra Isusu. Osjeća s Isusom tko je neprijatelj, jer na Posljednjoj večeri prokazuje Judu kao izdajicu. Slijedi Isusa u dvorište velikog svećenika, dok ga Petar zatajuje. Pod križem je s Isusovom majkom Marijom i drugim ženama, dok su Petar i drugi učenici u strahu pobjegli. Tu je povjeren Mariji kao njezin novi sin. I Mariju, Isusovu majku, primio je za svoju novu majku. U zoru uskrsnuća s Petrom trči, silazi u grob i prvi vjeruje. Ne trebaju mu, kao Tomi i drugima, Isusova ukazanja, prst u ranama i kuka u boku. Vidjet ćemo ga ponovno na Tiberijadskom jezeru kako prepoznaje uskrsloga Gospodina i o tome obavještava Petra”, kazao je Večerin.

Dodavši kako se „ljubljeni učenik” pojavljuje na sceni i nakon što će Isus Petru povjeriti svoje stado, ali mu i pretkazati smrt, Večerin je rekao da tad, na Petrov upit: „Gospodine, a što s ovim?”, Isus odgovara: „Ako hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga? Ti idi za mnom!” „Zbog toga se, kaže evanđelist, pronio glas da taj učenik neće umrijeti. Iako to evanđelist opovrgava kao poruku koju je Isus želio tim dati, zapravo je to važna poruka. On, učenik kojega je Isus ljubio, autentični učenik, učenik kojemu nisu potrebni drugi znakovi doli znakova praznog groba, ne može umrijeti. On će ostati dok god Isus ponovno ne dođe. On je simbol autentičnih Isusovih učenika svih vremena. Evanđelist mu zato ni nije dao ime. On želi da se svatko od nas, Isusovih učenika, može s njim poistovjetiti. Svatko od nas je za evanđelista taj drugi učenik kojega je Isus ljubio. I svatko o nas je pozvan danas s njim sići u Isusov grob. I s njim vidjeti i povjerovati u Isusovo uskrsnuće. A zatim mu, kao autentičan učenik, postati i vjerni svjedok riječima i životom svima kojima ga Gospodin šalje”, završio je Večerin.

Na misi je liturgijsko pjevanje predvodio Katedralni zbor „Albe Vidaković”, uz Komorni orkestar Subotičke filharmonije, te **Kornelija Vizina** za orguljama i solistice: **Draganu Nikolić** (sopran), **Natašu Kostadnović** (mezzosopran) i **Kristinu Metković** (mezzosopran), pod ravnanjem **mo. Miroslava Stantića**, katedralnog orguljaša i zborovođe. /Zv./

Uskrsni koncert u Bajmaku

Na uskrsnu subotu, uoči Bijele nedjelje, 23. travnja, održan je u bajmačkoj župnoj crkvi uskrsni koncert župnoga zbora domaće Župe sv. Petra i Pavla. Dolaskom za kantora, Bela Anišić okupio je i obnovio župni zbor Hrvata i Mađara koji je za vrlo kratko vrijeme uspio mnogo toga uraditi te svoj rad prikazati i na koncertu za mještane i župljane Bajmaka.

Na programu su se našle skladbe koje je zbor izvodio na obredima Velikoga tjedna, ali i uskrsni moteti i pjesme. Program je bio sačinjen od skladbi na hrvatskome, mađarskome i njemačkome jeziku, jer se toj župi u liturgiji koriste sva tri jezika. Skladbe M. Friscine, J. Negelea, I. Sučića te gregorijanski napjevi zvučali su sigurno i jasno, a uskrsne pjesme nadahnuto i produhovljeno. Stoga, župni zbor te župe ima dobre predispozicije za budući napredak pod sigurnim vodstvom kantora Anišića koji je na koncertu svirao na orguljama i dirigirao zboru. Na kraju koncerta, **vlč. Jenő Varga** pozdravio je zbor i kantora Anišića koji tog dana slavio imendan i

uručio mu prigodan dar. Publika, koja je ispunila crkvu, pljeskom je nagradila zbor, dajući mu tako podršku za daljnji rad. /S. M./

Glazbeni život u subotičkoj katedrali u Velikom tjednu i za svetkovinu Uskrsa

Katedralni zborovi „Albe Vidaković” i „Sv. Terezija” **K**veoma su svečanim učinili svete obrede Velikoga tjedna i Uskrsa u subotičkoj katedrali.

Misu Večere Gospodnje zajedničkim pjevanjem ispunili su oba zbora izvodeći gregorijanske napjeve te skladbe Halmosa, Špoljara, Miocsa i dr. Posebno nadahnuto i raskošno pjevanje bilo je na Veliki petak. Pjevanje Muke Gospodnje predvodio je **Marko Križanović** kao evanđelist, **vlč. Dragan Muharem** pjevajući Isusa, dok su ostale uloge pjevali **Andrija Blesić**, **Nataša Kostadinović** i **Miroslav Stantić**. Zazive za klanjanje svetom Križu pjevao je **preč. Róbert Pastyik**. Veliki petak ispunile su skladbe Bacha, Canjuge, Stantića i pučke popijevke, dok se na Vazmenom bdijenju pjevalo latinski, mađarski i hrvatski uz soliste i zbor. Biskupska sveta misa na Uskrs bila je posebno svečana jer je uz katedralni zbor „Albe Vidaković”, orguljaša **mr.**

Kornelija Vizina, nastupio i komorni orkestar Subotičke filharmonije uz solistice **Draganu Nikolić** – sopran, **Natašu Kostadinović** – mezzosopran, koje su pridonijele svečanoj atmosferi uskrsnoga slavlja. Na misi su se pjevale pučke uskrsne pjesme u harmonizaciji Franje Dugana za četveroglasni mješoviti zbor koje je orkestrirao Natko Devčić, dok je misni ordinarij bio od Petera Hartmana za soliste, zbor, orgulje i orkestar.

Uz spomenute skladbe, praižvedene su skladbe Andre Čale („Ovo je dan”) i Miroslava Stantića („Žrtvovan je Krist”), skladbe Marovića, iz *Cithare octochorde*, Vilsona i Lemmensa. Sav taj bogati glazbeni apostolat odvija se pod vodstvom mo. Miroslava Stantića katedralnog zborovođe i orguljaša. Glazbeni život katedrale vrlo je bogat i raznovrstan uz velike napore i žrtve pjevača koji pjevaju na slavu Božju i radost vjernika koji dolaze u katedralu. /S. M./

Mađarska vlada financirat će nastavak obnove katedrale u Subotici

Mađarski ministar vanjske ekonomije i vanjskih poslova **Péter Szijjártó**, u pratnji predsjednika Skupštine Vojvodine **Istvána Pásztora**, posjetio je 26. travnja subotičku katedralu sv. Terezije Avilske, gdje je sa subotičkim biskupom **Slavkom Večerinom** razgovarao o njezinoj obnovi.

Subotička crkva svete Terezije Avilske građena je u XVIII. stoljeću, od 1773. do 1790. godine na močvarnom tlu i zbog toga su se na njoj, još tijekom gradnje, pojavile prve pukotine. Kasnije, tijekom XIX. stoljeća, dva tornja udaljila su se za 15 centimetara. Sada se pukotine u prosjeku godišnje šire za jedan milimetar, s tim da se sada tornjevi katedrale ne udaljavaju jedan od drugog, nego tonu u dubinu. **Mons. Stjepan Beretić**, katedralni župnik, prigodom posjeta visokog gosta kazao je da su na katedrali uvijek postojale pukotine. „Tornjevi sada tako stoje da vuku prema trgu te svaki na svoju stranu, zbog ogromne težine, pa se zbog toga pojavljuju pukotine u lađi crkve”, rekao je mons. Beretić.

Obnova katedralne crkve započela je 2017. godine uz podršku mađarske Vlade. Pokušano je očuvanje katedrale pobijanjem šipova i ubrizgavanjem umjetne građevinske pjene, što nije donijelo potpuni uspjeh. Biskup Večerin kaže da je Szijjártó obećao potporu mađarske Vlade za završetak radova. „Volio bih da 2023. godine, kada će katedrala imati 250 godina, ona bude većim dijelom obnovljena. Nadamo se, molimo se, postoji dobra volja da to bude učinjeno”, dodao je mons. Večerin.

„Vjerujemo da vraćanje katedrale svete Terezije Avilske u originalno stanje jest najvažnije ulaganje u kulturi u narednom ciklusu financiranja mađarske Vlade”, rekao je Pásztor, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara i predsjednik Skupštine Vojvodine. „Za taj objekt već je pripremljen projekt očuvanja, odnosno ojačavanja, i odgovarajući tehnički projekt s procjenom vrijednosti, kao što je inače slučaj pri gradnji. Mađarska će i ubuduće nastaviti ulagati u obnovu crkava u Vojvodini te u potporu crkvenim zajednicama, a to će omogućiti i završetak obnove subotičke katedrale”, izjavio je Szijjártó za Panon RTV. „Radove na očuvanju treba započeti s dva do tri milijuna eura, a konačni iznos ulaganja bit će sedam do osam milijuna eura. Za to ćemo napraviti plan dinamike rada i ovisno o proračunskim mogućnostima, nastojat ćemo pomoći potpunu obnovu katedrale”, dodao je Szijjártó. /IKA/

Proštenje i obljetnica posvete crkve u Žedniku

I ove godine Župa svetoga Marka evanđelista u Žedniku proslavila je na svečani način svoga nebeskog zaštitnika. U nedjelju, 24. travnja, za sve goste i župljane svetu misu na mađarskom jeziku predslavio je vlč. Róbert Pastyk, kancelar Subotičke biskupije, dok je svetu misu na hrvatskom jeziku predslavio nekadašnji župnik preč. Željko Šipek, sada župnik u Župi Marije Majke Crkve i rektor svetišta Bunarić u zajedništvu s vlč. Danielom Katačićem, župnikom iz Đurđina i domaćim župnikom vlč. Franjom Ivankovićem.

Sutradan, 25. travnja, na blagdan Svetog Marka mnogo vjernika župe u Žedniku okupio se na njivi Violete i Damira Sudarevića na blagoslovu žita. Bogu su zahvalili na lijepom vremenu te su zamolili Boga da blagoslovi i ovogodišnji rod.

Poslijepodne su se vjernici okupili na svečanoj sve-toj misi kojom su proslavili svog nebeskog zaštitnika. Misu je predslavio župnik Franjo u zajedništvu s još petnaestak svećenika, od kojih su neki bili na raspolaganju i za ispovijed. Na misi je pjevao župni zbor pod

ravananjem kantora **Nikole Ostrogonca**.

U petak, 29. travnja, svetom misom u 18 sati okupili su se vjernici u crkvi proslaviti Dan posvete crkve. Kako je župnik objasnio, to je pored Božića i Uskrsa treći najveći blagdan za župljane i lijepo je da se župljani okupe u zajedništvu i molitvi s ostalima oko stola Gospodnjega. /**Marina Vincer**/

Sveti Marko u Sonti

Na prvom svodu crkve sv. Lovre u Sonti, ponad svetohraništa, s još tri apostola oslikan je i sveti Marko, omiljeni svetac kojega se štuje odvijeka. Blagdan Sv. Marka u sonćanskoj crkvi proslavljen je i ove godine, 25. travnja, u duhu vjere kao i tijekom cijele povijesti. Na misi je, uz prisustvo mnogo broja vjernika, blagoslovljeno mlado žito.

„O Markovu baš dobro zazeleni žito. Na kojugod stranu sela izajdeš, ugledaš mlado žito. Duvu prolitošnji vitrići pa miluju žito na njiva ko mater djetu špiljoče na glave. Ako se o Markovu vrana i' žita ne vidi, znaj da će žito uroditi. Neće bit gladi. Radujmo se, jel biće kruva. Ako se vrana i' žita vidi, nije dobro. Neće valjat. Biće gladna godina”, kazivali su stari ljudi u Sonte.

„Kako bude da bude, blagosov žita nije se smijo zaobit. U taj dan se prija redovno ujtru išlo na misu. Posli mise, krene procišion svita kro' selo. Od crkve prama njivama. Sa barjakima, župnikom, kantorom, gosponošama i ostalim svitom. Procišion stane kod čijegod njive, nedaleko od sela. Župnik blagosiva žito i

cili atar. Na sve četiri strane. Ondak kako čeljade lati srp, pa malo nakosi mladoga žita. O' toga žita žene ispletu male vinčice. Nikoliko vinčica se metne na barjake, a ostale se podili izmeđ sebe. Obisu se na ruku i ponesu doma. Taj blagosov metne se doma na raspeće, jel ti ispod svete prilike. Kad potpuno uvene, to jest do godine i Sv. Marka, baci se u vatru. Sve što je blagosivano ni slobodno bacat na đubre, a ni vamo-namo, neg u živi oganj. Kad se obavi blagosov žita, mogu se svi poslovi redovno svršavat. Na Markovo valja sijat krastavce, gra, maune, ljubenice, dinje i kopat luk. O Markovu se počmu i poslovi oko repe. Prija se jedva čekalo it u repu *krospolak*. To je bila prva veća kopnja. Ništa se repu nije diralo samo se malo kroz po reda prošlo motikom, da se oslobodi kore i di kojega korova. To je bijo i prvi dinar potli zime u *gladno* proliće. Ritko ko da je u selu propušćo repu *krospolak*. Najviše se išlo oko Vankecovoga salaša di je repa jako dobro rasla.

Markovo se držalo. Marko je često ime u Sonte. Marko Grcin, Marko Čempin, Marko Dildišov, Marko Topalov... Mater će za sina blago reč, moj Marko. Ostali će kazat očično, taj i taj Marka!” /**Ruža Silađev**/

Proštenje u Župi Uskrsnuća Isusova

Subotička Župa Uskrsnuća Isusova proslavila Sje svoje proštenje na Uskrs, u nedjelju, 17. travnja.

Župnik **Vinko Cvijin** pozdravio je mnogo vjernika, ministranata i djece te izrazio veliku radost što prvi put slavi Uskrs sa svojom novom župnom zajednicom. Gost na proštenju **dr. Ivica Ivanković Radak** poručio nam je da nas i danas prati ista nevjera i strah kao i apostole. „Uplašeni smo bolešću, ratom... stvarnost nas uvijek iznevjeri, razočara. Svijet prolazi, ljudske greške se ponavljaju, ali Uskrs se uvijek događa, Uskrsli uvijek pobjeđuje”, kazao je on.

Svečanu svetu misu kao svake godine pratili su tamburaši pod ravnanjem **prof. Branka Ivankovića Radakovića**. Nakon misnog slavlja, upriličeno je druženje u župnom domu. /**Katehetski odjel Župe Uskrsnuća Isusova**/

Cjelodnevni izlet vjeroučenika Župe Marija Majka Crkve

Vjeronaučna djeca subotičke Župe Marija Majka Crkve prvi put su, 21. travnja, išla na cjelodnevni župni izlet sa župnikom preč. **Željkom Šipekom** te katehisticama **Danicom Mlinko** i **Zoricom Svirčev**.

Putovanje je počelo u 8 sati, nakon čega smo se zaputili u Mužlju kod salezijanaca. U crkvi Imena Marijina sačekali su nas salezijanci, župnik **Stojan Kalapiš SDB**, kapelan **Rafo Pinosa SDB** i mladi iz oratorija. Na put je krenulo nas 63 iz Subotice i naši domaćini spremno su nas dočekali. Djeca su bila podijeljena u dvije dobne skupine koje su preuzeli don Rafo za katehezu i mladi za radionice. U dvorištu župne crkve nalazi se kolegij Emaus, a dvorište je prostrano i lijepo opremljeno za dječju igru. Pored nogometnog i košarkaškog terena, imaju i vrtešku koja je, osim drugih sprava, bila omiljena djeci u slobodno vrijeme. Vozni park bili su troketi i štule. Mladi animatori pripremili su bogat program koji je obilovao izazovima, potragama za blagom, plesom i radionicama. Bile su tri skupine koje su se borile za prvo mjesto i svaka skupina je u trima igrama osvojila prvo mjesto te se stoga može reći da su svi bili pobjednici. Kod salezijanaca, imali smo ukusan ručak koji je začinio don Stojan svojim trikovima, a djeci se najviše svidjela čarobna bojanka. Poslijepodne smo se pozdravili s našim domaćinima i krenuli do zrenjaninske katedrale

sv. Ivana Nepomuka. Vodič nam je bio **Zsolti Gerdof**, a katedralu nam je predstavio katedralni župnik vlč. **Tamás Masa**. Nakon šetnje zrenjaninskim korzom i ukusnog sladoleda (kojim nas je častio župnik **Željko**), krenuli smo u obilazak bečejskog dvorca Fantast. Kada smo stigli u dvorac, rekli su da je privremeno zatvoren za posjetitelje jer se snima film, ali to nas nije spriječilo da se fotografiramo, divimo prirodi i dvorcu. Na ulazu u dvorac primijetili smo predivne mlade konje koji su

nas ostavili bez daha. Bilo je mnogo dobrih, intenzivnih osjećaja i doživljaja za jedan dan te je povratak kući bio dobra opcija. Roditelji su nas sačekali u ispred župne crkve u Aleksandrovu. Pozdravili smo se i zahvalili našem vozaču **Vinku Ivkoviću** koji je taj dan, autobus i vožnju poklonio našoj župnoj zajednici. /**Z. S.**/

Započela hodočasnička godina na Bunariću

Na drugu vazmenu nedjelju, Nedjelju Božjega milosrđa, 24. travnja, svetom misom u Biskupijskom svetištu Gospe od Suza – Bunariću kraj Subotice otvorena je hodočasnička godina.

Svetu misu, na kojoj se okupilo mnogo hodočasnika, predvodio je rektor svetišta **preč. Željko Šipek**, a koncelebrirao je **vlč. Miroslav Orčić**.

U propovijedi, preč. Šipek je, među ostalim, istaknuo da apostol Toma nije htio niti mogao povjerovati da je Isus uskrsnuo. Za njega je to bilo i suviše lijepo da bi bilo istinito. Imao je on kao čovjek svojih razočaranja, možda doživio da ga je prijatelj iznevjerio. I onda mu pred svima Isus slavedobitno veli: „Hajde, dotakni! Hajde, uvjeri se! I ne budi nevjeran, nego vjeran!” Šipek se nakon toga zapitao što bi prosječan čovjek učinio? Vjerojatno bi rekao da on nije baš tako mislio, da je on zapravo u sebi i bio uvjeren da je Isus uskrsnuo. Kakav god da je bio, Toma nije htio biti neiskren. Priznaje da je pogriješio što nije povjerovao. Pada na koljena i govori: „Gospodin moj i Bog moj!” Tomina veličina u tomu je što je ponizno priznao da je pogriješio. Pred svima. I „nije mu kruna pala s glave”. „U tome je veličina svih velikana. Priznaju svoj grijeh, zadobivaju Božje oprostene i uz Božju milost napreduju”, kazao je propovjednik.

Na kraju propovijedi, ohrabrio je okupljene vjernike

da nauče nešto od Tome „i već će se sad radovati zajedno s njim”. Na kraju svete mise, rektor svetišta najavio je skoro ostvarenje projekta obnove oltarnog prostora te da su u planu i drugi projekti. On je naglasio da je to svetište svih vjernika grada i biskupije te su svi pozvani skrbiti o tomu, da se ono lijepo održava i uređuje. On je ujedno najavio akciju prikupljanja sredstava za predviđena ulaganja i zahvalio svima koji su voljni sudjelovati u toj akciji.

Na kraju, svi su skupa izmolili molitvu Gospi od Suza, koja će se ubuduće moliti nakon svake svete mise. /**Hajnalka Illés**/

Duhovne vježbe za vjeroučitelje Subotičke biskupije

Subotički Pastoralni centar „Augustinianum” od 22. do 24. travnja bio je domaćinom nekolicini vjeroučitelja na duhovnim vježbama, koje je vodila sestra dominikanka Ana Begić.

Mala skupina tri dana zajedno sa s. Anom promišljala je na temu savjesti, oprosta i Božjeg milosrđa. Duhovne vježbe bile su u aktivnoj šutnji, koja bi bila prekidana plodonosnim raspravama i zaključcima na kraju duhovnih vježba. Program je bio koncipiran na molitvi časoslova, osobnoj i kontemplativnoj molitvi te sv. misi i klanjanju. Domaćin duhovnih vježba **vlč. dr. Marinko Stantić** svojim iskustvom upotpunjavao je predavanja s. Ane i sudionici su imali osjećaj obiteljskog okruženja. Opći dojam bio je zajedništvo i svaki sudionik otišao je kući sa zahvaćenom živom vodom i čežnjom k Presvetom Trojstvu. Do neke sljedeće duhovne vježbe svatko je od Isusa dobio zadatak koji će provoditi u svom životu. /**Z. S.**/

Objavljena knjiga o Majci Anuncijati Kopunović

Usvibnju je, u naknadi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, objavljena knjiga Ivana Armande iz Zagreba „*Majka Anuncijata Kopunović (1887. – 1956.): život i spisi prve vrhovne poglavarice hrvatske Družbe sestara Naše Gospe*”.

Autor u svojoj uvodnoj riječi piše: „Svakome koristiti – nikome škoditi” – poruka je koju je Družbi sestara Naše Gospe, kao moto i program života i rada, u 16. stoljeću ostavio njezin začetnik, sv. Petar Fourier, kazavši i da svaka članica Družbe mora imati ‘dušu djevice i srce majke’. Nadahnute tim očinskim savjetima i naputcima, članice Družbe stoljećima su, u raznim zemljama, služile Kristu u potrebnima, makar im društvo nije uvijek bilo sklono. Društvena i politička zbivanja, ratovi i sukobi snažno su utjecali na tu redovničku zajednicu, dovodeći je i do ruba opstanka. Od prvotne Družbe odvajali su se i osamostaljavali novi ogranci, koji su se, proživljavajući uspone i padove, nanovo dijelili i tako su opet nastajale nove družbe, među njima i Kalačka družba siromašnih školskih sestara Naše Gospe. I na njezin razvoj utjecala su društvena i politička zbivanja, osobito poslije Prvoga svjetskog rata, što je 1931. rezultiralo odvajanjem bačkih samostana i uspostavom neovisne Družbe bačkih

siromašnih sestara učiteljica od Naše Gospe (danas Družba sestara Naše Gospe).

Uz biskupa Lajču Budanovića, ključnu ulogu u osamostaljenju i razvoju te družbe odigrala je majka Anuncijata Kopunović, njezina prva vrhovna poglavarica. U prvom desetljeću uspjela je smiriti napetosti među sestrama, dati nov zamah odgojno-obrazovnom apostolatu i osnovati nekoliko novih filijala. No mađarska okupacija Bačke na početku Drugoga svjetskoga rata promijenila je tijek Družbine povijesti. Da bi očuvala svoju Družbu od pripajanja Kalačkoj družbi, majka Anuncijata 1941., s malom četom sestara, napustila je Bačku, ostavljajući za sobom sve što su sestre u tom kraju imale i preselila je kuću maticu u Zagreb. Potom je u hrvatskim krajevima osnivala nove filijale da bi omogućila sestrama uzdržavanje radom svojih ruku i da ispunjavaju odgojno-obrazovnim apostolatom jedan od temeljnih ciljeva svoje Družbe”. Knjiga se može nabaviti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata. /zkhv.org.rs/

Susret mladih Subotičke biskupije u Baču

Susret mladih Subotičke biskupije, koji se održao u Baču u Župi sv. Pavla, organizirao je povjerenik za mlade, župnik i dekan u Baču Marinko Stantić uz pomoć župljana. Sudjelovalo je više od 130 mladih iz Bača, Plavne, Vajske, Bođana, Selenče, Novog Sada, župa grada Subotice, Tavankuta, Đurđina i drugih župa. Počeo je prigodnim predavanjem „Sinodalni hod mladih u Crkvi” koje je održao župni vikar na Horgošu Tomislav Vojnić Mijatov.

„Kao sinodalna Crkva koja zajedno hodi, moramo prihvatiti odgovornost u suodlučivanju i kreiranju župnoga, a onda i biskupijskog pastoralna. Crkvi je danas potreban mladenački entuzijazam i odvažnost da bi mogla odgovoriti na nove pastoralne izazove. Kao mladi ljudi, moramo oslušivati poticaje Duha Svetoga, biti otvoreni jedni za druge i doprijeti do onih rubnih mladih vjernika kod kojih Božija riječ nije odjeknula”, istaknuo je, među ostalim, vlč. Vojnić Mijatov.

Nakon predavanja, uslijedio je rad po skupinama u kojima su mladi odgovarali na pitanja o angažmanu

župnih zajednica. U podne je svečano euharistijsko slavlje predvodio vlč. Vojnić, uz koncelebraciju domaćeg župnika Stantića i svećenika Dominika Ralbovskog, Vinka Cvijina, Andrije Anišića, Siniše Tumbasa Loketića, Nebojše Stipića, Gorana Vilova, Marijana Vukova, Josipa Kujundžića i o. Danijela Maljura.

Nakon mise, uslijedio je ručak i obilazak povijesne tvrđave u Baču. Susret je završio izvedbom biblijskih odlomaka koji su mladi priredili s animatorima koje je vodila s. Kristina Ralbovsky. /Prema: IKA/

Oratorij za sedmaše i osmaše u Totovom Selu

Održan je još jedan oratorij za sedmaše i osmaše 2. i 3. svibnja u Totovom Selu koji je okupio 48 djece iz različitih župa i osam animatora koji su ih pratili. Na temu „Krizma – početak ili kraj” govorio je vlč. Dragan Muharem, živo i slikovito nam opisujući kako Duh Sveti djeluje u našim životima i kako bi nam bilo bez Duha Svetoga.

Kako bi i bliže shvatili djelovanje Duha Svetoga, molitvena zajednica „Proroci” animirala je misno slavlje i klanjanje, a njezin član **Čedomir Lišić** govorio je o tome kako je Duh Sveti postupno usmjeravao njegov život. Ono što nam je osobito drago je da su ovaj put sudjelovala djeca i izvan Subotice, a kako im je bilo, najbolje će opisati njihovi dojmovi koje su nam sami poslali.

„Divno sam se provela na oratoriju. Naučila sam i čula mnogo novih podataka molitvom i s društvom. Svaki trenutak sve je više uljepšavao i ispunjavao dolazak na oratorij. Upoznala sam nove prijatelje iz drugih mjesta. Družili smo se, razgovarali i molili. Išli smo na mise i na klanjanje, čak smo imali i priliku za ispovijed. Igrali smo razne igre. Animatori su bili uz nas, otvoreni i dragi prema nama. Bilo bi predivno sve to ponovno doživjeti!”

„Bilo mi je odlično i htjela bih ponovno ići ako se ukaže prilika. Upoznala sam mnogo novih prijatelja, imali smo razne igre, slobodno vrijeme i bili smo s odličnim animatorima s kojima smo mogli razgovarati o raznim temama.”

„Bilo mi je odlično na oratoriju i išla bih opet jer je zabavno družiti se sa svima. Bilo nam je čak i bolje bez telefona, jer smo se zabavljali uz igre i drugi program.”

„Bilo je odlično! Svidio mi se rad u skupinama i što smo mogli biti otvoreni s animatorima, a i što smo

moгли privatno razgovarati s njima. Cijeli program bio je dobar, igre, hrana i sve ostalo.”

„Bilo mi je jako lijepo u Totovom Selu, upoznala sam mnogo prijatelja. Prošla sam kroz mnogo toga i saznala kroz primjere drugih kako živjeti i svoj život. Jako mi se sviđa selo. Želim se vratiti tamo.”

„Bilo mi je jako lijepo. Upoznala sam nove prijatelje i naučila sam mnogo novoga. Jedva čekam da bude još takvih oratorija za sedmaše i osmaše.”

„Bilo mi je prelijepo, upoznala sam mnogo prijatelja, igre su bile sjajne, animatori su jako dragi, nadam se da ćemo ponovno ići u Totovo Selo.

Osim oratorija za sedmaše i osmaše, slijedi novi ciklus subotnjih oratorija na temu „Euharistija” na svim župama na kojima smo aktivni. /**Animatori Subotičkog oratorija**/

Korizma u Novom Sadu

Tijekom korizme, u Novom Sadu, u Župi Imena Marijina, održana je humanitarna akcija koju su inicirali mladi te župe.

Na njihov prijedlog, i uz potporu župnika **mons. Attila Zselléra** i kapelana vlč. **Nebojše Stipića**, mladi su izrađivali uskršne aranžmane u vjeronaučnoj dvorani župe. Prikupljen novac (100.000 dinara) usmjeren je za liječenje malenog župljanina te župe, **Bastijana Ivana Bibića**. /**Jelena Pinter**/

Trodnevnica sv. Leopoldu Mandiću u Župi Uskrsnuća Isusova

Prema višegodišnjoj tradiciji u Župi Uskrsnuća Isusova organizirana je trodnevnica sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću. Prvi dan trodnevnice, 9. svibnja, svetu misu predvodio je vlč. Daniel Katačić, drugog dana vlč. Damjan Pašić, a trećeg domaći župnik Vinko Cvijin.

Na spomendan sv. Leopolda Mandića, 12. svibnja, svetu misu predvodio je **mons. Zoltán Rókey** te opisao malenog čovjeka Leopolda Mandića kao duhovnog velikana, diva sakramenta pokore. „Njegov primjer”, poručio je mons. Rókey, „treba u nama probuditi težnju

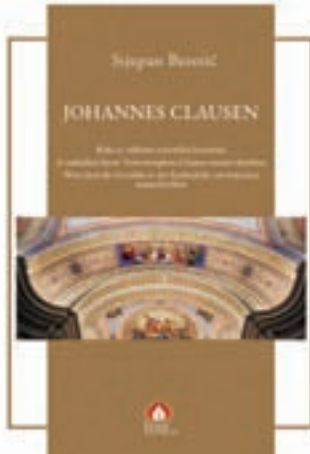
da ne zaboravimo na neprocjenjivu vrijednost obraćenja, pokore i svete ispovijedi, da bismo uvijek ostali svjesni: Ja sam – izgubljena ovca, izgubljena dražma, izgubljeni sin, desni razbojnik. Veličina u poniznosti, u neznatnosti, jest ključ Kristova misterija spasenja, to je objašnjenje svetosti, veličine malenkosti sv. Leopolda Mandića koji je život proveo u ispovjedaonici, strpljivo slušajući”, kazao je, među ostalim, Rókey. /K. E./

Objavljena knjižica „Kako je oslikana subotička katedrala”

Katoličko društvo „Ivan Antunović” iz Subotice objavilo je tijekom lipnja knjižicu „Johannes Clausen – kako je oslikana subotička katedrala”, publikaciju na trima jezicima (hrvatski, mađarski i njemački), čiji je autor župnik subotičke katedralne Župe sv. Terezije Avilske mons. Stjepan Beretić.

Knjižica je uzbudljiva povijesna avantura koja osvjetljava osobu slikara Johanna Clausena (1855. – 1927.), koji je bio angažiran na velikoj obnovi tadašnje župne crkve prije 130 godina. Avantura se sastoji u susretu Beretića i Clausenovog unuka **Petera** koji se dogodio slučajno prije 13 godina, a koji je, kako Beretić navodi, rezultirao pribavljanjem brojnih povijesnih dokumenata o umjetniku i njegovom radu u Subotici izvan nje.

Proučavanjem onodobnog subotičkog tiska, autor je došao do motiva ondašnjeg gradskog rukovodstva i vjernika koji su, zabrinuti za stanje crkve, tražili od mjerodavnih osoba njezinu zaštitu. Autor odgovara na pitanja kako se u traženju prikladnog stručnjaka za to došlo do Clausena, tada Zagrepčanina, suradnika znamenitog graditelja zagrebačke katedrale Hermana Bollea, umjetnika koji je za oslikavanje današnje subotičke stolne bazilike našao slikare, naručio kipove i koji je rukovodio svim radovima. Svatko tko i danas digno pogled prema svodovima katedrale, možda vođen

zabrinutošću za njezine suvremene statičke probleme, može se uvjeriti u to da su slikarski radovi urađeni savršeno, precizno i vjernički ponizno. To je, uostalom, samo dio meditativnog kutka kakav je nesumnjivo „Velika crkva”, kako je Subotičani zovu, no vrlo značajan. Ta knjiga nova je prilika da se njezine vrijednosti sagledaju ne samo gledajući njezin vanjski izgled i markantnost nego nanovo i njezin enterijer.

Knjigom, osim Clausena, provijava duh i dva negdašnja župnika u crkvi sv. Terezije, Matije Mamužića, voditelja obnove katedrale koncem XIX. stoljeća,

Clausenovog poslodavca, te Matije Zvekanovića, prvog subotičkog biskupa i posljednjeg obnovitelja te crkve u prošlom stoljeću. Beretić ta dva duhovna velikana povezuje, između ostaloga i činjenicom da je baš u njegovu mandatu, pri obnovi instalacija u katedrali prije šest godina, pronađena spomen-ploča koja je svjedočila o Clausenovom radu, izgubljena pri velikoj obnovi 1973. godine. Ona je ponovno postavljena u predvorju katedrale te joj je pridodana ista na hrvatskome jeziku. Subotički vjernici tako su se još jednom odužili Clausenu, a posjetitelji tog grada sada imaju još jedan, grafički iznimno kvalitetno opremljen vodič po biserima povijesti grada u kojem već gotovo sto godina stoluju katolički biskupi. /M. Tucakov, „Hrvatska riječ”/

Misa za preminule od posljedica koronavirusa u Subotici

Subotički biskup Slavko Večerin predvodio je u **Spetak, 8. travnja, misnu žrtvu s nakanom za preminule od posljedica pandemije koronavirusa, čime su se Crkva u Bačkoj i Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda pridružile inicijativi Vijeća europskih biskupskih konferencija da se svakoga korizmenog dana slavi misa i moli na tu nakanu.**

„Želimo Gospodinu upraviti i svoje molitve i za mir u Ukrajini, za sve prognane i izbjegle, za sve žrtve te nerazumne agresije, koja se i dalje nastavlja i čije posljedice mnogi osjećaju”, kazao je Večerin u uvodu mise, koju su koncelebrirali svećenici koji služe u središnjim ustanovama biskupije, skupa s katedralnim župnikom **mons. Stjepanom Beretićem.**

U homiliji, biskup je rekao: „Posljedice koje svakodnevno ostavlja ili je ostavila ova pandemija vidljive su na svakome koraku, od narušena zdravlja, nesigurnosti, prisilno prekinutih životnih navika, međusobnoga udaljavanja, gotovo do otuđenja i povlačenja u sebe pred neizvjesnostima. Kao da se svijet uhvatio u stupicu iz koje ne zna kako izaći. Nitko ne dvoji da je riječ o nečemu dosad neviđenom. I upravo to nepoznato, neiskušano i neviđeno ostavlja mnoštvo nejasnoća,

upitnike na koje nitko nema pravih odgovora. /.../ Vjerujem da slobodno možemo reći da je kriza svjetskih razmjera pogodila cijelo čovječanstvo. Međutim, krize nisu pogodno vrijeme samo za jadikovke, sažalijevanje, malodušnost ili očajavanje, nego kudikamo više prigoda za preispitivanje, propitivanje, prosuđivanje i vrednovanje. Potrebno je pronaći siguran oslonac, čvrsto uporište, ono što je stalno i nije podložno trenutnomu”, pojasnio je biskup.

Kazavši kako se u svakome vremenu nudi znak koji treba raspoznati, odgonetnuti, biskup je rekao da Isus ostaje trajni i postojani znak, doduše „znak osporavan”, ali u kojemu je jedino spas. „Ne smijemo tražiti druge znakove, da ne bismo postali naraštaj opak. Zahvaćeni smo mnogim nevoljama koje pogađaju cijeli svijet, dok se brinemo kako sačuvati zdravlje i posao, potrebno je također zadržati vedrinu duha, učvrstiti vjeru i pouzdanje u Božju providnost i zaštitu. Nismo prepušteni samima sebi ako se svjesno i prkosno ne otrgnemo iz Božjega zagrljaja. Gospodin je naša utvrda i spasenje, pa i kada su poljuljani svi temelji zemlje”, istaknuo je biskup Večerin.

Prije mise, pobožnost križnoga puta predvodio je katedralni župnik Beretić. /Zv./

Novosadska Župa Imena Marijina hodočastila u Međugorje

Župa Imena Marijina iz Novog Sada hodočastila je u Međugorje od 30. travnja do 3. svibnja. Voditelj hodočašća bio je kapelan župe Nebojša Stipić. Uz njega je na duhovnu korist hodočasnika bio i đakon Dušan Balažević. Hodočastili su vjernici iz Novog Sada, Veternika, Futoga, Srijemske Kamenice, Petrovaradina, Temerina, Subotice.

Hodočasnici su molili križni put na brdu Križevac, krunicu na Podbrdu, a posjetili su i vodopad Kravica. U povratku su posjetili Sarajevo, gdje su slavili misu u crkvi svetih Ćirila i Metoda u sklopu bogoslovijske Vrhbosanske nadbiskupije.

O svojim dojmovima s hodočašća, rekli su: I. P.: „Već na početku godine znala sam da idemo na hodočašće u Međugorje, tako da sam u ovu godinu krenula s uvjerenjem da će ovo biti jedna dobra godina i nisam pogriješila. To je bilo moje prvo hodočašće, a na njega sam krenula radi zahvale Majci Mariji na svim divnim ljudima koji su mi darovani, a koji su oplemenili moj život ljubavlju i dobrotom. Molili smo se za svoju braću i sestre iz skupine kojima je to bilo najpotrebnije, molili smo se za nepoznate ljude, kako je to veličanstveno! Molili smo, pjevali, penjali se po strmim brdima, a svaki korak asocirao nas je na naš

život, koji nije ni malo lak, a opet je lijep – jer je naš, prožet Božjom ljubavlju, milostima i darovima Duha Svetoga. Nitko od nas nije se vratio kući isti – došli smo radosniji, upoznali smo se, pronašli smo nit koja nas povezuje, pronašli smo put da budemo bliži svojoj dobroj Majci, dragom Isusu i našem milostivom Ocu te jedni drugima”. J. O.: „Mnogo pozitivnih misli i dojmova ponijela sam s našega hodočašća. Puno mi je srce što ima na stotine ljudi koji su došli s istom namjerom – moliti, hvaliti i slaviti Boga. Svatko sa svojom radošću i nekom svojom mukom koja ga tišti. Vjerujem da su mnogi otišli svojim domovima srcima punih mira, blagoslova i još veće vjere”. /Jelena Pinter/

Budućnost napuštenih katoličkih crkava

Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda i Katolička Crkva u Srbiji 12. svibnja u Zrenjaninu održale su simpozij o budućnosti porušenih i napuštenih katoličkih crkava u Vojvodini, koje više nemaju vjernika.

Sudjelovali su predstavnici hijerarhije Crkve na području Međunarodne biskupske konferencije, predsjednik Talijanske biskupske konferencije **mons. Leonardo di Mauro**, službenik Papinskog vijeća za kulturu **mons. Carlos Alberto de Pinho Moreira Azevedo**, kao i predstavnici međunarodnih udruga koje podupiru potrebe Crkve. Simpozij je otvorio **mons. Ladislav Német**, zrenjaninski biskup i predsjednik biskupske konferencije, koji je u uvodu dao kratak povijesni osvrt.

„O napuštenim crkvama dugo se raspravljalo samo u okviru Katoličke Crkve i sada je trenutak da se i javnost čuje kako bi se moglo riješiti to pitanje. Nije naš zadatak od toga okretati glavu, već napraviti nešto u dogovoru s vjernicima i cijelom zajednicom”, rekao je tim povodom Német.

Kanonsko pravo Crkve koje tretira to područje predstavio je **dr. Ivica Ivanković Radak**, sudski vikar Subotičke biskupije. „Crkva je sakralna građevina u koju vjernici imaju pravo ući radi vršenja bogoslužja. Ako se crkva ni na koji način ne može koristiti za bogoslužje i ne postoji mogućnost obnove, nadležni biskup može je predati za drugu vrstu uporabe, koja ne smije biti nedolična. Ako se dogodi da je crkva mora biti desakralizirana, u njoj više neće bogoslužja, no oltari su posebni i neprikosnoveni te se nikada ne mogu desakralizirati – mogu se premjestiti u druge crkve ili uništiti”, kazao je on.

Biskup Moreira Azevedo kazao je da bi u idućih deset godina vjerojatno 50% crkava moglo izgubiti svoju prvotnu ulogu. „Važno je na njih gledati ne kao na materijalne, nego kao na duhovne stvarnosti. Toj temi moramo pristupiti s vjerom u evanđelje, jer će dobri Bog biti prisutan u tim

zgradama čak i ako više ne ispunjavaju svoju prvobitnu ulogu”, naglasio je on navodeći mnoge primjere iz drugih zemalja. Skrenuo je pozornost da se, ako dođe do preobrazbe, svaka zgrada mora pojedinačno pregledati i ocijeniti, čemu moraju prethoditi promišljena istraživanja. Odluke se moraju temeljiti na stvarnosti i uvijek planirati srednjoročno.

Profesor liturgike s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu **dr. Ivica Žižić** skrenuo je pozornost na potrebu opreza pri predaji crkava drugoj namjeni, da ne bi izgubile svoj sakralni karakter. „Ako crkva više ne može obavljati svoju prvobitnu ulogu, ona i dalje mora biti dostojna svog prvobitnog karaktera. Nezamislivo je da umjesto crkve nastane kafić ili restoran, no u njima bi knjižnica ili muzej možda mogli naći mjesto”, kazao je on.

„Smatram da će tema ove konferencije, važna i suvremena, ostati takva i aktualna ubuduće, jer je problem veliki, njegovo rješenje složeno, vrlo skupo i dugotrajno”, kazao je **István Pásztor**, predsjednik Skupštine Vojvodine. „S jedne strane, postoji potreba da se neki od vrlo ruševnih objekata sruše i eventualno mjesta na kojim su bili obilježje. Smatram da je to neprihvatljivo u smislu civilizacijskih vrijednosti te je to rješenje moguće, ali praktično neizvodivo. Druga mogućnost jest sačekati da se nešto dogodi, da nam ih netko popravi. Mislim da to nije odgovorno. Mogućnost koju trenutačno vidim kao prioritet jest da se ti objekti zaštite i osmisle novim sadržajima te stave u ulogu lokalnih zajednica i sela na čijem se teritoriju nalaze. Mislim da, gdje god je to moguće, trebamo ići tim putem, čuvajući moguću sakralnu ulogu crkava s vremena na vrijeme, kada je to potrebno”, rekao je Pásztor.

Gosti su posjetili i napuštenu i derutnu crkvu monumentalnih gabarita u selu Jaša Tomić posvećenu Uznesenju Blažene Djevice Marije, koju im je pokazao **vlč. Roland Fehér**, župnik. /**M. Tucakov**/

Preč. Milan Zgrablić imenovan zadarskim nadbiskupom koadjutorom

Papa Franjo imenovao je nadbiskupom koadjutorom Zadarske nadbiskupije prečasnog Milana Zgrablića, svećenika Porečke i Pulske biskupije, priopćila je 7. travnja Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj.

Mons. Milan Zgrablić rođen je u Pazinu 29. kolovoza 1960. kao peto dijete u obitelji Josipa i majke Josipe Zgrablić. Osnovnu školu završio je u Pazinu, a prva dva razreda srednje škole u Biskupskom sjemeništu u Pazinu. Nastavio je treći i četvrti razred u sjemeništu „Zmajević“ u Zadru. Od 1980. do 1986. studira teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci. Nakon svećeničkog ređenja, 8. lipnja 1986., imenovan je prefektom u Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ u Zadru. Bio je biskupijski povjerenik za duhovna zvanja, a onda odlazi na postdiplomski studij duhovnosti na Papinsko sveučilište „Gregoriana“ u Rimu. Nakon studija u Rimu, imenovan je voditeljem Pazinskog kolegija s klasičnom gimnazijom te kasnije preuzima i službu ravnatelja biskupijskog Caritasa. Bio je osam godina župnik u Rovinju. Nakon toga je 2015. imenovan katedralnim župnikom u Poreču, gdje ga je zateklo imenovanje zadarskog nadbiskupa koadjutora. /IKA/

Kardinal Parolin na proslavi Papina dana u Apostolskoj nuncijaturi

U sklopu posjeta Republici Hrvatskoj, državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin sudjelovao je u 11. svibnja na tradicionalnoj proslavi Papina dana u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu.

Obraćajući se biskupima, predstavnicima civilne vlasti, saborskim zastupnicima, članovima diplomatskog zbora, svećenicima, redovnicima i redovnicama, predstavnicima drugih vjerskih zajednica i kršćanskih denominacija, kardinal Parolin izrazio je radost što je ponovno u Hrvatskoj i drugi put u Zagrebu. Naveo je i da, uz proslavu Papina dana na tom susretu, imaju još dva razloga za slavlje. Prvi je 30. obljetnica priznanja Republike Hrvatske od strane Svete Stolice 13. siječnja 1992. godine. Drugi je 25. godišnjica stupanja na snagu triju ugovora koji su ratificirani u Vatikanu 9. travnja 1997.: Ugovora o pravnim pitanjima, Ugovora o suradnji na području odgoja i kulture te Ugovora o dušobrižništvu katoličkih vjernika, pripadnika oružanih snaga i redarstvenih služba Republike Hrvatske. Tijekom posjeta Hrvatskoj, susreo se s hrvatskim biskupima, s predsjednikom vlade Republike Hrvatske Andrejom Plenkovićem, predsjednikom hrvatskog sabora Gordanom Jandrokovićem i predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem. /IKA/

Ekumenski patrijarhat priznao Ohridsku Crkvu u Sjevernoj Makedoniji

Sveti sinod Carigradskog ekumenskog patrijarhata priznao je Pravoslavnu Crkvu Sjeverne Makedonije, objavljeno je 9. svibnja nakon sjednice Sinoda.

U izjavi se ističe da Ekumenski patrijarhat prihvaća „u euharistijsko zajedništvo hijerarhiju, svećenstvo i laike te Crkve pod arhiepiskopom Stefanom, liječeći na taj način ranu raskola i izlijevajući ‘ulje i vino’ na muku naše pravoslavne braće u toj zemlji”. Prema Carigradu, kanonski teritorij Crkve ograničen je na državu Sjevernu Makedoniju. Istovremeno, na Srpskoj pravoslavnoj Crkvi je da riješi administrativna pitanja između nje i Crkve u Sjevernoj Makedoniji. Također je naglašeno da je izraz „makedonska” kao crkvene oznake isključena. Priznat je samo naziv „Ohrid” ili Ohridska Crkva. Crkva u Sjevernoj Makedoniji s glavnim gradom Skopljem ranije je kanonski pripadala Srpskoj pravoslavnoj patrijaršiji. Procjenjuje se da Ohridska arhiepiskopija danas ima nešto više od dva milijuna članova. /IKA/

Papa Franjo proglasio desetero novih svetaca Katoličke Crkve

Sveti Otac Franjo predvodio je misu u nedjelju, 15. svibnja, na Trgu svetog Petra na kojoj je kanonizirano desetero blaženika.

Uz Charlesa de Foucaulda, kanonizirani su svećenici Justino Maria Russolillo, Luigi Maria Palazzolo i César de Bus. Kanoniziran je i prvi blaženi indijski laik Lazar, poznat kao Devasahayam, potom Maria Domenica Mantovani, Titus Brandsma, Maria Rivier, Maria Francesca di Gesù Rubatto i Maria di Gesù Santocanale. „Biti Isusovi učenici i napredovati na putu svetosti, znači prije svega prepustiti se preobrazbi snagom Božje ljubavi”, istaknuo je Papa. „Služiti evanđelju i našoj braći i sestrama, dati svoje živote ne očekujući ništa zauzvrat ili bilo kakvu svjetovnu slavu: to je naš poziv. Tako su naši danas kanonizirani suputnici živjeli svoju svetost, a put prema svetosti univerzalan, poziv za svakoga od nas koji započinje krštenjem”, rekao je Papa. /IKA/

Papa: Današnje obitelji iskušane i ranjene više nego ikada

Papa Franjo primio je 13. svibnja u Vatikanu sudionike međunarodnoga skupa o moralnoj teologiji koji se održava na Papinskom sveučilištu „Gregoriana”, upravo u godini posvećenoj proučavanju i boljem razumijevanju apostolske pobudnice Amoris Laetitia.

Kako kršćanske obitelji mogu danas, u radosti i naporima bračne, sinovske i bratske ljubavi, svjedočiti radosnu vijest evanđelja Isusa Krista, upitao ih je Papa te istaknuo da se jedan od odgovora na to pitanje nalazi u moralnoj teologiji koja se može osloniti na bogatu duhovnost koja niče u obitelji. „Obitelji velikim dijelom čine Božji narod i one su prvo mjesto na kojemu se živi vjera u Isusa Krista i međusobna ljubav. U njoj su supružnici i djeca pozvani surađivati u življenju Kristova otajstva, molitvom i ljubavi ostvarene u konkretnosti svakodnevnoga života i situacija, u međusobnoj brizi sposobnoj pratiti tako da nitko ne bude isključen i napušten”, istaknuo je Papa. Brojne obitelji trpe zbog nedostatka posla, pristojnoga stana ili zemlje u kojoj mogu živjeti u miru, u ovom vremenu velikih i brzih promjena. Te teškoće opterećuju obiteljski život i stvaraju probleme u odnosima. /IKA/

In memoriam

Nakon duge i teške bolesti, u Osijeku 12. travnja 2022. godine preminuo je glazbenik, kulturni djelatnik, zaljubljenik u povijest Petrovaradina i član Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Pifat**. Sahranjen je 14. travnja 2022. godine na Novomajurskom groblju u Petrovaradinu.

Od 2012. do 2020. bio je predsjednik Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva „Jelačić” iz Petrovaradina, a više od desetljeća organizator i voditelj priredba i kulturnih manifestacija u okvirima hrvatske i katoličke zajednice u Vojvodini. Bio je ključna osoba u procesu dobivanja u posjed hrvatske zajednice rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu. Posebno je zaslužan za oživljavanje marijanskog svetišta Tekije kraj Petrovaradina, čiji je bio i rektor. Na njegovu inicijativu ustrojen je i muzej tekijskog svetišta. Bio je autor i koautor nekoliko knjiga.

Predstavljena knjiga Ivana Skenderovića o povijesti jedne grane porodice Skenderović

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priredio je predstavljanje knjige „Tragom starih matičnih knjiga u Subotici: Povijest jedne male grane velike porodice Skenderović”, autora Ivana Skenderovića, 21. travnja u Čitaonici Gradske knjižnice Subotica.

U knjizi se opisuje povijest porodice Skenderovića Općinara od najranijeg spomena u povijesnim

izvorima početkom 18. stoljeća sve do danas, a pored autora, o knjizi su tijekom večeri govorili urednica knjige **Katarina Čeliković**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** i ravnatelj subotičkog Povijesnog arhiva **Stevan Mačković**. Knjiga je plod višegodišnjeg i marnog istraživanja autora, kojega još od studentskih dana zanima povijest, napose ona kulturna. Dovršena je koncem 2020. i početkom 2021. ušla je u tisak. Tiskana je kao četvrta u Biblioteci *Prinosi za povijesna istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Recenzent knjige je **dr. sc. Robert Skenderović**. Autor naslovnice i likovnog uređenja knjige je **Darko Vuković**. Projekt je financijski podržao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Preprekovo proljeće 2022.

Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo „Stanislav Preprek” iz Novog Sada organiziralo je i ovaj svibanj književnu manifestaciju Preprekovo proljeće. U malom amfiteatru novosadskog SPENS-a okupilo se 7. svibnja šezdesetak ljubitelja poezije kako bi, slaveći rođendan svestranog petrovaradinskog stvaratelja Stanislava Prepreka (1900. – 1982.), saznali tko su novi pobjednici tradicionalnog pjesničkog natječaja koji Preprek organizira svake godine.

Prosudbeno povjerenstvo ovogodišnjeg natječaja činili su pjesnik i književni kritičar iz Vinkovaca **Franjo Nagulov**, književna kritičarka iz Novog Sada **Dragana V. Todoreskov** (ujedno i urednica 13. po redu pjesničkog zbornika „Preprekovo proljeće”) i **Ana Marija Kaluđerović**, koja je na čelu književnog kluba novosadske hrvatske udruge. Pobjednica je bila **Dragica Križanac** s pjesmom „Pogledaj dom svoj anđele”, drugo mjesto osvojila je **Nada Vukašinović** s pjesmom „Otok”, dok je treće mjesto pripalo **Ljerki Radović** s pjesmom „Čerlene jaboke”.

Premijerno izvedena nova postavka opere „Šumska kraljica”

Predstavljanje publikacije „Fenomen dječjih opera” Franje Štefanovića i nova izvedba Štefanovićeve opere „Šumska kraljica” održano je 8. svibnja u Kulturnoj stanici „Egység” u Novom Sadu, u okviru programske cjeline „Bajke budućnosti programa Novi Sad – Europska prijestolnica kulture”.

Glavni organizator tih događaja jest Zaklada Spomendom bana Josipa Jelačića iz Petrovaradina. Upravitelj Zaklade **dr. sc. Darko Polić** naveo je kako se hrvatska zajednica sa spomenuta dva projekta vezana uz umjetnika iz Petrovaradina, skladatelja i glazbenog pedagoga Franju Štefanovića (1879. – 1924.) predstavlja

novosadskoj, ali i europskoj publici jer se oba programa nalaze na službenoj listi programa Europske prijestolnice kulture.

Opera za djecu „Šumska kraljica“, napisana na libretto Mihovila Peitza, nastala je prije 103 godine, a praižvedena je dvije godine kasnije u osnovnoj školi u Petrovaradinu. U novije vrijeme „Šumska kraljica“ oživljena je inicijativom HKPD-a „Jelačić“ iz Petrovaradina. Dosad je izvođena na srpskome, a u najnovijoj inačici izvodi se na hrvatskom jeziku. Redatelj nove operne postavke je **Igor Pavlović**, dirigentica i glazbena voditeljica je **Ana Kovačić**, a solisti i zbor učenici su Glazbene škole „Isidor Bajić“.

Skupna izložba članova Croarta

U galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici 9. svibnja otvorena je izložba likovnih djela iz fundusa udruge HLU-a „Croart“.

Postavljeno je 40 likovnih radova 35 umjetnika iz zemlje i inozemstva. Veći dio čine radovi članova „Croarta“, a drugi dio nastao je na koloniji „Stipan Šabić“ koju udruga organizira. Izložbu je otvorila dopredsjednica HLU-a „Croart“ i likovna umjetnica *Nela Horvat*.

Održan 31. tradicionalni uskrsni koncert u Subotici

U subotičkoj sinagogi održan je 12. svibnja 31. tradicionalni uskrsni koncert Katedralnog zbora „Albe Vidaković“ pod nazivom „Resurrexit“.

Organizator koncerta bilo je Katoličko društvo „Ivan Antunović“ uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća

u Republici Srbiji, a koncert su podržali i Mađarsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Novinsko-izdavačka ustanova „Hrvatska riječ“, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, Fondacija „Subotička sinagoga“ i poduzeće „Rotografika“.

Uz Katedralni zbor „Albe Vidaković“ na koncertu su, pod ravnanjem dirigenta **Miroslava Stantića**, nastupili solisti **Pamela Kiš Ignjatov** (sopran), **Izabella Guzsvány** (mezzosopran), zbor Collegium Musicum Catholicum, Komorni orkestar Subotičke filharmonije (koncertmajstor Pál Zsiga) i **David Bertran** (orgulje).

Na programu su bila djela Charlesa Gounoda (Missa in C op. 7), Benedetta Pellizzarija (Te Deum laudamus), kao i praižvedbe skladbi dvojice subotičkih skladatelja – Suite za gudače Albe Vidakovića (1914. – 1964.) i Resurrexit Bele Anišića.

Publiku i brojne uzvanike prije početka koncerta pozdravili su predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** i katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**. „Naš narod na ovim prostorima može se podičiti brojnim stvarateljima

i skladateljima koji su bili nadahnuti vjerom i tako su stvorili djela koja ne pripadaju samo hrvatskoj kulturi već cjelokupnoj europskoj kulturnoj baštini. Možemo se podičiti što imamo skladatelje čija će se djela danas izvesti s djelima vrhunskih i europski priznatih imena. Hvala svima i na svjedočanstvu da, iako molimo na različitim jezicima, glazba je ono što nas može ujediniti i ono što može učiniti da danas zajedno slavimo“, rekla je Jasna Vojnić.

Tradicija održavanja uskrsnih koncerata u Subotici dulja je od tri desetljeća, a prvi takav koncert održan je 5. travnja 1991. upravo u velebnom zdanju subotičke sinagoge. Nakon nedavne temeljite obnove tog objekta, to je, kako organizatori poručuju, bila prilika ponovno doživjeti i uživati svu raskoš njezinih boja i zvukova.

Dan Dobroga pastira

Nakon stanke od dvije godine, ove godine ponovno smo mogli proslaviti Dan Dobroga pastira. Katolička Crkva slavi taj dan na četvrtu vazmenu nedjelju, koja je ujedno i Dan duhovnih zvanja. Dan duhovnih zvanja uveden je već na prvom zasjedanju II. vatikanskog sabora. Sveti otac papa uvidjevši nastale probleme i pad svećeničkih zvanja upozorio je biskupe na važnost duhovnih zvanja. To je dalo povoda da se uvede jedan svjetski dan kada se vjernici pozivaju da se

više mole za svećenička, redovnička i misijska zvanja. Na tu nedjelju čita se evanđelje o Isusu kao Dobrome pastiru, onome koji živi i posvećuje svoj život za svoje stado. Proslavili smo Dan Dobroga pastira i Dan duhovnih zvanja 8. svibnja. U katedrali-bazilici imali smo prigodan program u čast zvanja, a zatim svetu misu za zvanja, koju su prikazali odgojitelji sjemeništa i gimnazije „Paulinum”. Na glazbeno-meditativnom programu nastupili su recitacijama Antonij Kontra i Albert Szepesy. Glazbene točke izvodili su u duetu Erdeg Valentin, Varga Samuel i Pozder Damjan. Solo točke Kiss Szilveszter i Gyuris Balint. Iz pisma Sv. oca pape za Dan duhovnih zvanja čitali su odlomke Stefan Ilić i Szebasztian Kiss. Dvojezičnu svetu misu također su uveličali paulinci čitanjima, glazbenim točkama i svjedočenjem. Na kraju mise, ravnatelj „Paulinuma” zahvalio je svima koji na bilo koji način pomažu tu jedinstvenu katoličku srednjoškolsku ustanovu na našim prostorima.

Marijini mjeseci u crkvenoj godini

Katolička Crkva Majku Božju Mariju slavi na poseban način, jer je ona naša spasiteljica, zagovornica i braniteljica kod svoga sina Isusa. Crkva unatoč slavlja i blagdana, Majci Mariji posvećuje dva mjeseca u godini. Mjesec listopada, kada se moli krunica kao Listopadna pobožnost, a u svibnju se mole litanije i posvetna molitva. Paulinci se također uključuju u pobožnosti, pa čak i na meditativno-glazbeni način, odnosno pisanjem pjesmica. Pjesmicu Majci Božjoj pisala je Irena Sedlak.

*Draga Majčice Marijo
O, draga Majčice Marijo,
Svrni na nas pogled svoj.
Zagrlj sve nas toplim srcem
Uz Tebe osjećamo spokoj.*

*Ne odbij nas, o Majčice,
Već utješi svoje dječice.
Ljubav prema tebi Majko draga,
uz molitvu je mnogo jaka.*

Molimo Te, usliši nas!

O upisu u gimnaziju „Paulinum”

Biskupijska klasična gimnazija „Paulinum” jedina je obrazovna ustanova koju je utemeljila Katolička Crkva. Škola je akreditirana kao Biskupijska klasična gimnazija, jezično-društvenog smjera. Od ove godine gimnaziju je ponovno potvrdilo Ministarstvo prosvjete.

Predmeti su isti kao i u drugim gimnazijama, osim što je naglasak na klasičnim jezicima i klasičnoj kulturi, vjeronauku i povijesti. Nakon položene mature, može se upisati bilo koji fakultet, napose filozofsko-teološki. Osim što „Paulinum” nudi intelektualnu formaciju, velik je naglasak na kršćanskoj vrijednosti i na duhovnoj formaciji. To znači da „Paulinum” poučava, odgaja i jedina je takva katolička ustanova na našim prostorima i gimnazija u koju se, osim mladića, mogu upisati i djevojke.

Sve detaljne informacije u vezi s upisom i potrebnim dokumenatima mogu se dobiti telefonom: **+381 (0)24 555-340**, zatim e-poštom: **paulinum@tippnet.rs**, ili pak pogledati na mrežnoj stranici: **www.paulinum.edu.rs**.

Caritas finansijski podržao projekte Grada Čačka i Općine Trstenik

U okviru projekta „Jačanje otpornosti na prirodne katastrofe i unaprjeđenje strategije spremnosti – PREPS“, Grad Čačak od Caritasa Srbije dobio je 515.000 dinara za čišćenje kanala C3 – Bunkovac u čačanskoj MZ Konjevići, čiji su radovi završeni u petak 30. travnja.

Uređenjem Bunkovca bit će riješeni dugogodišnji problemi mještana Konjevića, koji su zbog izlivanja tog kanala tijekom prethodnih godina trpjeli veliku

odlagalište prostiralo se na oko 400 četvornih metara i tijekom prethodnih godina na tom mjestu izbilo je nekoliko požara. Projekt je predviđao uklanjanje smeća, nabavu i postavljanje kontejnera za kabasti otpad i na kraju rekultivaciju zemljišta i pošumljavanje mjesta.

Cilj projekta jest jačanje kapaciteta i pripravnosti lokalnih zajednica za slučaj nastanka prirodnih katastrofa. Projekt se ostvaruje u 14 općina u Srbiji i BiH u kojima postoji povišeni rizik od nastajanja prirodnih katastrofa, a koje nemaju dovoljno razvijene kapacitete smanjivanja rizika od prirodnih katastrofa. Projekt financira Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID), implementacijski partner je CRS (Catholic Relief Services), a u Srbiji projekt ostvaruju Caritas Srbije i „Čovekoljublje“.

Projektne aktivnosti omogućene su zahvaljujući velikodušnoj potpori američkog naroda Agencijom SAD za međunarodni razvoj (USAID). Taj sadržaj odgovornost je Caritasa Srbije i ne odražava stavove USAID-a, kao ni SAD-a.

In memoriam

Jovana Lončarević, Caritas Srbije

S velikom tugom obavještavamo vas da je naša draga kolegica i prijateljica Jovana Lončarević izgubila bitku s teškom bolešću.

U srcima svih nas koji smo imali zadovoljstvo i privilegij poznavati je, raditi s njom, učiti od nje, s njom se smijati, radovati i tugovati, ostat će nepotpunjiva praznina.

Svojim vedrim duhom, kreativnim idejama, beskrajnom energijom i spremnošću pomoći svima nama nadahnula je čak i u najtežim trenucima.

Jovana je bila stručnjak svojem području – magistra civilne zaštite. Bila je srce i duša DRR programa Caritasa Srbije. Pokrenula je i vodila mnogo inicijativa u godinama koje je provela s nama. Zahvaljujući Jovani, njenom stručnom i posvećenom radu, Caritas je postao daleko prepoznatljiviji u društvu, a mnogi znani i neznani, djeca i odrasli postali su sigurniji, osnaženi, obrazovani...

Za relativno kratko vrijeme koje je bila dio naše obitelji, ostavila je neizbrisiv trag.

Jovana, hvala ti!

materijalnu štetu. Završetku radova nazočili su zamjenik gradonačelnika Miloš Stevanić i načelnik Gradskog stožera za izvanredne situacije Bratislav Zečević.

U istom projektu, Caritas Srbije i Općina Trstenik sanirali su divlje odlagalište Bijelo brdo u blizini Velike Drenove na području općine Trstenik 1. travnja, a Caritas Srbije sudjelovao je s 430.000 dinara. To divlje

György Juhász, župnik Župe sv. Jurja u Kuli i podunavski arhiprezbiter

Najljepše što mogu jest propovijedati život koji vodi u spasenje

Preč. György Juhász rođen je u Čantaviru 11. studenoga 1946. godine. Teologiju je studirao u Đakovu od 1967. do 1972. Zaređen je na Josipovo 1972. godine u Subotici. Župni vikar bio je u Horgošu od 1967. do 1972, u Bačkom Petrovom Selu od 1972. do 1974, te u Novom Sadu u središnjoj župi od 1974. do 1975. godine. Bio je privremeni upravitelj župe u Zmajevu od 1974. i upravitelj Župe sv. Roka u Novom Sadu sa župom Zmajevo od 1975. Imenovan je za župnika u Župi sv. Roka u Novom Sadu, opslužujući i vjernike u Zmajevu od 1984. do 1986. Župnikom u Kuli i Zmajevu imenovan je 1986. i još uvijek služi u toj župi. Od 1992. do protekle godine, bio je dekan Kulskog dekanata, kada je imenovan podunavskim arhiprezbiterom. Iz Kule je jedno vrijeme upravljao i župama Kucura i Savino Selo. Bio je biskupov savjetnik, branitelj ženidbenih veza i član biskupijskih vijeća. Pod njegovim upravljanjem župom 2020. godine završena je velika obnova kulске crkve o 250. obljetnici izgradnje.

Zv.: Kako se rodilo Vaše zvanje i kako ste došli do njegova ostvarenja?

György Juhász: Nakon završene osnovne škole, tražio sam put i smjer svoga života. Mislio sam da bih mogao biti električar kao moj brat koji je, nažalost, prije nekoliko godina umro. Prijemni ispit nije mi uspio pa sam se, dolazeći kući nakon objave s prijemnoga, našao s o. Petrom Pletikosićem, koji me je pozvao među franjevce i tako sam počeo razmišljati da bih eventualno mogao poći za svećenika. I tako je krenulo. Savladati hrvatski jezik ispočetka mi je bilo teško. No i to sam savladao s ostalim prijateljima, prvo osnovno pa sve više i više. Nekako mi se činilo najljepšim da mogu propovijedati život koji vodi u spasenje. Ima li što ljepšeg od toga?

Zv.: Ima li razlike u ostvarivanju svećeničke službe u vremenu kada ste bili kapelan te mladi svećenik i sada? Što su sličnosti, a što razlike?

György Juhász: Mnogo je razlike između početka svećeništva i službe kasnijeg vremena. Kad ste kapelan, temeljnu odgovornost ima župnik, a kasnije treba prihvatiti odluke i odgovornosti koje donosite. Uvijek sam osjećao neki strah pred nastupom, prije propovijedi: jesam li se dovoljno dobro pripremio, našao pravu poruku što želi dragi Bog i što je na korist i na spasenje vjernicima...

Zv.: Što bismo mi, ljudi elektroničkog doba i opće društvene krize, mogli naučiti o vjeri od vjernika sedamdesetih i osamdesetih godina XX. stoljeća, kada su počinjale Vaše službe?

György Juhász: Čovjek je po svojoj naravi isti u svim vremenima – težimo za životom, za radošću, srećom, da smo prihvaćeni u ljubavi i da možemo darivati ljudima oko sebe, bračni parovi jedan drugome i svojoj djeci ljubav i radost. Čini mi se da su ljudi bili religiozniji nego danas. Naša je svećenička zadaća naći način predati ozbiljnost

Naša je svećenička zadaća naći način predati ozbiljnost vjere i života u koju su ugrađeni poruka, upute, zapovijedi Božje koje nas čuvaju na putu prema kraljevstvu Božjemu. Nema drugog puta, sretnog, punog mira, radosti, osim Božjega.

vjere i života u koju su ugrađeni poruka, upute, zapovijedi Božje koje nas čuvaju na putu prema kraljevstvu Božjemu. Nema drugog puta, sretnog, punog mira, radosti, osim Božjega. Divna mi je Isusova poruka: „Ja sam put, istina i život.” Njega treba tražiti pa ćemo naći najljepši put života. Želim napomenuti da i dragi Bog nas traži, kao Adama i Evu, čeka nas kao Otac rasipnog svog sina. Ima nade.

Prečasni György Juhász proslavio zlatnu misu

Župnik Župe sv. Jurja u Kuli i dekan Podunavskog dekanata preč. György Juhász proslavio je 24. travnja svoju zlatnu misu u Kuli.

Na misi je koncelebriralo mnoštvo svećenika Subotičke biskupije te domaći sin preč. Gergely Beer, svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije, a propovijedao je preč. Josip Leist, palički župnik i ovogodišnji zlatomisnik. /M. T./

Zv.: Kada ste toliko dugo župnik u jednom mjestu, neizbježno je da srastete s vjernicima. Opišite nam katoličku Kulu na početku svoje službe i danas: koliko je imala i ima vjernika, koje su njezine posebnosti i kakav pastoral ostvarujete?

György Juhász: Nažalost, vjernika je manje sada nego onda kad sam primio župu. Opće je poznato da naš narod napušta zemlju u potrazi za boljim, sigurnijim životom. Baš mladi odlaze u inozemstvo. Žao mi je kada vidim da oni koji su ostali izostaju s nedjeljne svete

mise. Tome je dodatno pridonijela i ta zarazna bolest. I sami smo govorili da bolesni ostaju kod kuće, prate svetu misu „online”, pa su se neki pomalo i odvikli od redovite povezanosti s Crkvom, sa svetom misom. Naše je da se ponovno potrudimo i ponudimo vjernicima ljepotu čiste savjesti i vrijednost sakramentalnog života, svu ljepotu Isusova nauka. No jasno je što je Isus rekao: *Bez mene*

Naše je da se ponovno potrudimo i ponudimo vjernicima ljepotu čiste savjesti i vrijednost sakramentalnog života, svu ljepotu Isusova nauka. No jasno je što je Isus rekao: Bez mene ne možete ništa učiniti. Trebamo se moliti da oni uvide i prihvate Kristovu poruku radosne vijesti.

ne možete ništa učiniti. Trebamo se moliti da oni uvide i prihvate Kristovu poruku radosne vijesti.

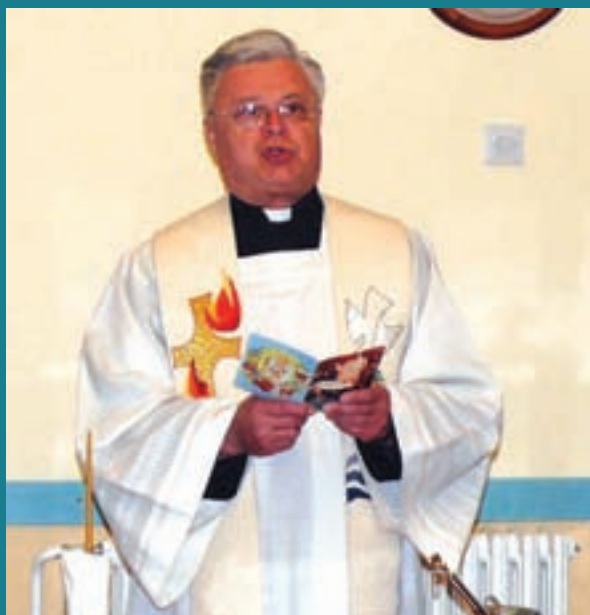
Zv.: Na što ste osobito ponosni kada se osvrnete? Imate li savjet za svoje mlade kolege koji započinju put svećeništva?

György Juhász: Drago mi je što smo uza sve poteškoće uspjeli renovirati i crkvu i župni dom. Istini za volju, uvijek se nađe ponešto popraviti, dotjerati. Hvala Bogu imamo dobru, sposobnu orguljašicu, dobre pjevače pa je liturgija lijepa.

Zv.: Može li svećenička služba „dosaditi”? Jeste li se umorili i očekujete li umirovljenje?

György Juhász: Godine čine svoje, ni zdravlje više nije isto kao ranije, ali i dalje mi je duboka želja pošteno raditi na području evangelizacije i mladih i starijih. Ako jednom moram u mirovinu, nedostajat će mi evangelizacija, podjela sakramenata, a nadam se da će mi još dugo ostati mogućnost da u svetoj misi nađem utjehu Spasitelja našega Isusa Krista.

Josip Leist, zlatomisnik, župnik Župe Marije Kraljice svijeta na Paliću

Svećenička služba ne može dosaditi

Josip (József) Leist rođen je u Baču 6. ožujka 1947. godine. Teološki studij pohađao je u Đakovu od 1967. do 1972. Zaređen je u Subotici na Josipovo 1972. godine. Bio je župni vikar u Adi i Subotici – Sv. Rok, te privremeni župnik u Plavni, da bi od kolovoza 1975. godine obavljao dušebrižničku službu na Paliću, s vikarijom Veliki Radanovac. Služio je i kao član biskupijskih komisija i vijeća, vijeća biskupske konferencije, upravitelj dobara seminarija „Paulinum”, te kao dekan Dekanata Subotica – Novi Grad. Vrlo je aktivan i u pastoralu bolesnika.

Zv.: Kako se rodilo Vaše zvanje i kako ste došli do njegovog ostvarenja?

Josip Leist: To je jedna od Božjih tajni koje čovjek ne može shvatiti niti objasniti. Nisam htio biti svećenik. Preda mnom je bio drugi put, no često sam se zabavljao pitanjem bih li mogao biti svećenik. Pokušao sam upisati gimnaziju i trebao sam biti trgovac. Međutim, to nije išlo onako kako sam planirao. Tada sam se morao suočiti s tim pitanjem i onda samo osjetio upravo ono što je osjetio prorok: „On me izabrao, a ja sam pristao”. Ne možeš se sakriti. Javio sam se župniku preč. Ivanu Topaliću i krenuo u tu životnu avanturu. Bio sam odgojen u vjeri, onako iskreno i pobožno. Od ranog djetinjstva počeo sam ministrirati.

Zv.: Ima li razlike u ostvarivanju svećeničke službe u vremenu kada ste bili kapelan i mladi svećenik i sada?

Josip Leist: Biti kapelan znači biti na raspolaganju svom pretpostavljenome te sam od njega učio služiti. Svakom mladom i neiskusnom svećeniku potrebno je pripremiti se za tu odgovornu službu koja će mu biti

Osobita je radost doživjeti teškog bolesnika zadovoljnoga i radosnoga. Njihova zahvalnost iskrena je zahvalnost koja je snažila i oplemenjivala moj svećenički život.

povjerena. Nikada se nisam plašio raditi s ljudima, jer me svećenički poziv toliko oduševljavao da na strah nisam mislio. Moje prvo mjesto kao mladom svećeniku bila je Plavna. Nakon godinu dana kapelanske službe, dobio sam Plavnu, koja je u to vrijeme bila upražnjena, jer je župnik bio teško bolestan. Bio je to veliki izazov. Sve je bilo napušteno i to me je poticalo dodatno truditi se i napredovati. Nakon dvije i pol godine, 18. rujna 1975., došao sam na Palić. Ovdje sam dočekao zlatne godine. I dan danas imam volje i želje raditi. Imao sam 63 godine kada sam počeo graditi crkvu sv. Obitelji na Radanovcu. Pitali su me jesam li lud. Za sada još nemam nekih veliki planova, ali ako čovjek nema viziju budućnosti, onda je to kraj.

Zv.: Kada ste toliko dugo župnik u jednom mjestu, neizbježno je da srastete sa vjernicima. Opišite nam katolički Palić na početku Vaše službe i danas: koliko je imala i ima vjernika, koje su njezine posebnosti i kakav pastoral ostvarujete?

Josip Leist: Tada je na misama bilo do 500 ljudi, a danas svega 100. Nekada je bilo stotinu djece na zornici, a danas nema nijednoga. Što se tiče pastorala, na svoje župljane jako sam ponosan. Premda sam toliko godina ovdje, pobožnosti ne manjka.

Zv.: Rijetko koja župa ima dva naslovnika, kao što je to slučaj na Paliću. Pojasnite zašto je naslov župe i Marija Kraljica svijeta i sv. Urban?

Josip Leist: Matične knjige vode se od 1935. godine. Do toga vremena svećenici su dolazili iz grada, kako dijecezanski, tako i redovnički. Sve koji su do tada bili kršteni zapisani su u matice krštenih župe Uzvišenja

Zlatna misa preč. Josipa Leista na Paliću

U župnoj crkvi Marije Kraljice svijeta na Paliću svečanim euharistijskim slavljem nedjelju 1. svibnja domaći župnik preč. Josip Leist proslavio je zlatnu misu.

Za tu prigodu na misnom slavlju okupili su se brojni prijatelji i poznanici, među kojima i kolege iz sjemenišnih i bogoslovskih dana – umirovljeni vrhbosanski nadbiskup kardinal **Vinko Puljić** i banjolučki biskup **Franjo Komarica**. Na misi su bili i subotički biskup **Slavko Večerin**, kao i umirovljeni kotorski biskup **Ilija Janjić** te brojni svećenici.

Riječi pozdrava i dobrodošlice uputio je župnik Leist. Zahvalio je Bogu i roditeljima za dar života i za dar svećeništva i poslanja koje mu je povjerila Crkva, kao i brojnim dobrim ljudima na njegovu životnom i svećeničkom putu. Iskrenu zahvalnost za dolazak uputio je kardinalu i ostalim nazočnim biskupima te kolegama svećenicima za bratsko

zajedništvo, kao i gostima iz Austrije i svim prisutnima. Posebno je zahvalio svojim župljanima.

Budući da su na misnom slavlju bili nazočni katolici Hrvati, Mađari i Austrijanci, propovijed na hrvatskom jeziku uputio je kardinal Puljić, na njemačkom biskup Komarica, a na mađarskom župnik Župe sv. Anđela čuvara u Kanjiži **preč. István Palatinus**.

Kardinal Puljić istaknuo je da su se okupili zajedno s vlč. Josipom „zahvaliti dobrom Bogu za brojne milosti u proživjelom i preživjelom vremenu”. „Dug je put našeg zajedništva. Prvi put smo se upoznali 4. rujna 1961. na prvoj stepenici našeg hoda prema oltaru na Šalati u sjemeništu. Od tada

svetog Križa u Subotici. Kada je obitelj Vissy biskupiji darovala kapelu posvećenu Blaženoj Djevici Mariji Kraljici svijeta i vilu „Klara”, to je postala župna crkva. Kako je Palić rastao, kapelica je postala mala. Tadašnji

do danas sačuvali smo tu divnu bratsku i prijateljsku vezu”, kazao je Puljić, dodajući da tim misnim slavljem zahvaljuju „u prvom redu dragom Bogu koji nas je pozvao u život i imao u nas povjerenje, zatim njegovim roditeljima preko koji je došao na ovaj svijet i za obitelj u kojoj je stasao i kao čovjek i kao vjernik te za krsnu milost koju je primio preko krstitelja i tako postao dijete Božje, ne samo dijete svojih roditelja”.

„Zahvaljujemo Bogu za sve one koji su te u vjeri odgajali i upućivali na put Božji. Posebno neka Bog blagoslovi sve one koji su te poučavali u vjeri i kod kojih si primao okrepu vjere u sakramentima ispovijedi i pričesti kao sva slavlja svetih misa. Bože blagoslovi i sve one koji su te pratili na putu ostvarenja zvanja: sve odgojitelje, profesore, sve molitelje za njegovo zvanje. Za sve dobročinitelja koji su našeg zlatomisnika podupirali na putu do oltara. Blagoslovi, Gospodine, svojim vječnim svjetlom i onoga koji je zaredio našeg zlatomisnika za svećenika. Sada zajedno s tobom zahvaljujemo i molimo za sve one koje si ti kao pastir vodio putem evanđelja, za sve one kojima si propovijedao riječ Božju. Za sve one koji si ispovijedao i dijelio utjehu vjere, posebno umirućima. Za sve sakramente koje si dijelio neka urode milosnim plodom u dušama. Zahvaljujemo s tobom za sve ljude koje si susreo i Riječju Božjom tješio”, kazao je kardinal Puljić.

„Uz zlatomisničko zahvaljivanje sigurno dolazi i ono područje gdje ćeš kao čovjek moliti oprostjenje i radi krivih riječi, čina i propusta. Zato ti je Bog poklonio još vremena da poniznošću i skrušenošću budeš još odaniji i predaniji Božjoj ljubavi”, rekao je kardinal. „U tom krugu, dragi zlatomisniče, u svoje ime i u ime generacije, iskrene čestitke. Zajedno s Tobom zahvaljujemo Bogu na svim tim milosnim darovima. Neka te Bog uzdrži još dugo i pri pameti i na nogama, radosno svjedočeći nadu u Isusa Krista. Uz sve to zahvaljivanje upućujem ti osobno kao i u ime generacije najiskrenije čestitke. Neka ti ostatak tvojih ljeta bude blagoslovljena priprava za onaj dragi susret s Kristom oči u oči”, zaključio je kardinal Puljić.

Uvod proslave zlatne mise bila je misa zahvalnica u filijalnoj crkvi sv. obitelji u Velikom Radanovcu, koju je s tamošnjim župljanima i dobrotvorima podigao upravo preč. Leist i koja je blagoslovljena 2019. godine. Misu je predslavio biskup Večerin, a nakon mise održan je u uskršni koncert. /IKA/

Zahvalan sam Bogu na svemu što sam mogao učiniti. Ono što je bilo dobro, neka se zapiše u knjigu života, a što nije bilo dobro, molim oprostjenje. Ono što bih poručio mlađima jest ono što kaže mađarska poslovice: „Neka cipelar ostane pokraj drvenog kalupa”. Starimo pokraj onoga od čega smo potekli.

župnik Marko Kopunović vilu je preuredio u bogoslužni prostor koji je posvećen svetome Urbanu. Plan biskupa Lajče Budanovića bio je graditi crkvu svetom Urbanu na ekonomiji Palića, gdje se već služila misa. Kako je taj prostor oduzet, sveti Urban ostao je bez mjesta. Zato je taj bogoslužni prostor njemu posvećen. Službeni naziv župe je Blažena Djevica Marija Kraljica svijeta.

Zv.: Imate li iskustva u pastoralu turista, s obzirom na to da znamo da mnogo turista (i katolika) dolazi na Palić?

Josip Leist: Turista ima dosta na Paliću. Nedjeljom navečer u 20 sati uveo sam misu u kapeli da bi turisti, a i vjernici koji poslijepodne vole prošetati Palićem, imali mogućnost slaviti svetu misu. Kapela je otvorena dan i noć i mnogo ljudi dolazi pomoliti se.

Zv.: Kakva iskustva imate u radu sa starim osobama u staračkom domu? Čini se da je pastoral starih danas vrlo aktualan, a Vi ste se time počeli baviti relativno davno.

Josip Leist: Od početka sam njegovao pobožnost prvog petka, gdje sam obilazio stare i bolesne. To sam posebno volio i održavao. Odlazim prvim petkom u starački dom gdje služim misu i posjećujem ih u njihovim sobama. Osobita je radost doživjeti teškog bolesnika zadovoljnoga i radosnoga. Njihova zahvalnost iskrena je zahvalnost koja je snažila i oplemenjivala moj svećenički život.

Zv.: Na što ste osobito ponosni kada se osvrnete? Imate li savjet za Vaše mlade kolege koji započinju put svećeništva?

Josip Leist: Zahvalan sam Bogu na svemu što sam mogao učiniti. Ono što je bilo dobro, neka se zapiše u knjigu života, a što nije bilo dobro, molim oprostjenje. Ono što bih poručio mlađima jest ono što kaže mađarska poslovice: „Neka cipelar ostane pokraj drvenog kalupa”. Starimo pokraj onoga od čega smo potekli. Boga se treba bojati da Ga ne uvrijedimo, jer Ga volimo, a ne da se bojimo da će nas tući.

Zv.: Može li svećenička služba „dosaditi”? Jeste li se umorili i očekujete li umirovljenje?

Josip Leist: Nikako! Ona smo može radati novu snagu i novi elan. Nisam, i dok traje obnova nema odmora. Kada dođem tamo gore, odmorit ću se.

Nedjelja, 5. 6. 2022. DUHOVI. PEDESETNICA

ČITANJA: Dj 2,1-11; Ps 104,1ab.24ac.29b-31.34;
Rim 8,8-17; Iv 14,15-16. 23b-26

Tako nam je teško povjerovati da je moguće da nešto traje zauvijek. Zanimljivo, Isus se koristi baš tom riječi kada govori da će Duh Sveti biti s nama. Zauvijek. On je taj koji pokreće ljudsko srce, koji potiče kajanje, koji pomaže u životu vjere, koji nam pokazuje izlaz u kušnjama, koji ne dopušta da padnemo očaj u teškim situacijama. On je zraka svjetla i u najtamnijoj noći, bilo duhovnoj bilo materijalnoj. On nam iznova daje snagu za borbu, a ako nam i ponestane, On budi nadu. Zapravo, možemo Ga nazvati „Duh svetog nemira” – onog nemira koji je u nama i koji nam ne dopušta pomiriti se sa zlom u nama i oko nas. Slušajmo toga Duha.

Nedjelja, 12. 6. 2022. PRESVETO TROJSTVO

ČITANJA: Izr 8,22-31; Ps 8,4-9; Rim 5,1-5; Iv 16, 12-15

Tekst današnjeg evanđelja dio je Isusova oproštajnog govora s apostolima prije svoje muke i smrti. Jasno mu je da su učenici potreseni što Ga uskoro neće više biti s njima. Zato im ostavlja svojevrсни testament – ono što je važno. Tijek povijesti Crkve i tijek života svakog od nas često je čudan, nejasan i nelogičan. Čak i put Izraelaca kroz pustinju do Obećane zemlje zemljopisno je mogao biti kraći. Međutim, „Duh Istine... navješćivat će vam ono što dolazi”. Velika je istina – ja ne vodim sam sebe ovim putem. To jest izvor utjehe – Bog je sa mnom. Život jest nepredvidiv, ali uvijek vjerujem da je Bog izvor života.

Nedjelja, 19. 6. 2022. DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Zah 12,10-11; 13,1; Ps 63,2-6.8-9;
Gal 3,26-29; Lk 9,18-24

Pomalo je neočekivano da u evanđeoskom tekstu ove nedjelje Isus ne reagira na neki poseban način na Petrovu ispovijest – čak zabranjuje o tome govoriti drugima. U redcima nakon toga čini se da Isus govori nešto što nema veze s činjenicom da je on Mesija – navještaj Njegove muke, smrti i uskrsnuća i upute za nasljedovanje. Iako već sama pomisao na sve to nama ljudima izaziva odbijanje, vrijedno je zaustaviti se nad tim. Ne povezuje Isus bez razloga istinu da je On Božji pomazanik i muku ovog svijeta.

U tom je duhu i današnji psalam koji veliča Gospodina i Njegovo djelo u životu pojedinca. Ali zanimljivo, čak i on donosi misao „Ljubav je tvoja bolja od života”. Žrtva, predanje – to je velika istina od koje mi ljudi bježimo, a zapravo je duboko želimo. Sveti Romuald će reći: „Uništi sebe i čekaj da milost Božja djeluje”. Istina je da svojom moći ne možemo živjeti „mučeništvo svakodnevice”, no Gospodin od nas traži sitnice – čin vjere i poniznu molitvu – „Vjerujem u ono što mi ovaj trenutak donosi, pomози mi prihvatiti ga”.

Nedjelja, 26. 6. 2022. TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 1Kr 19,16b.19-21; Ps 16,1-2a.5.7-11;
Gal 5,1.13-18; Lk 9,51-62

U današnjem evanđeoskom tekstu, Isus podučava primjerom i riječju. Tri poruke koje želi dati su: siromaštvo života – nenavezanost na materijalno, sloboda od ljudi i ustrajnost u odlukama. Te tri kratke lekcije pokazuju se kao sredstvo za život u vjeri.

U susretu s tako velikim zahtjevima vjere, čovjek se zna uplašiti. I nije to bez razloga, vlastita slabost svakodnevna je istina. Priznajem da sam slab i nemoćan, ali se radujem jer sam svjestan da je Bog taj koji čini dobro. Prikładna meditacija za tu temu dio je današnjeg psalma: *Blagoslivljam Gospodina koji me svjetuje te me i noću srce opominje. Gospodin mi je svagda pred očima jer mi je zdesna da ne posrnem. Stog mi se raduje srce i kliče duša, pa i tijelo mi spokojno počiva. Jer mi nećeš ostavit dušu u podzemlju ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda.*

Euharistijska služba, XVII. dio

Daj milostivo mir u naše dane

Na kraju molitve *Oče naš* u misi, rekli smo, ne govori se Amen, jer molitva još uvijek nije završena. Nešto slično nalazimo kod velikih literarnih tekstova ili glazbenih djela: oni se ne mogu jednostavno zaključiti jednom posljednjom riječju ili posljednjim taktom. Takvi dodatni tonovi mogu se uspoređivati s planinskom jekom ili ehom nekog instrumenta, odzvanjanjem.

Nakon što zajednica zaključi Gospodnju molitvu rekavši „i izbavi nas od zla“, umjesto da kaže Amen, svećenik, poput jeke, nastavlja riječima posebne molitve koja se naziva *embolizam* (ne radi se o plućnom embolizmu, nego o umetku nakon Očenaša; grč. *emballein* = ubaciti, unijeti). Svećenik proširuje zadnju molbu (izbavi nas od zla) i nastavlja govoreći: „Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala, daj milostivo mir u naše dane, da s pomoću tvoga milosrđa budemo svagda i slobodni od grijeha i sigurni od sviju nereda: čekajući blaženu nadu i dolazak Spasitelja našega Isusa Krista“. Tek nakon odgovora naroda „Jer tvoje je kraljevstvo...“ slijedi Amen. To znači da je riječ o jednoj cjelovitoj molitvi koja traje sve do tog trenutka.

ULOGA MISNIH TEKSTOVA PRIJE PRIČESTI

Kao što na nekom svečanom banketu kuhari predstavljaju jela, tako molitva Gospodnja služi kao predstavljanje najsvetijeg jela – Tijela i Krvi Kristove. No ne mogu sjesti za isti stol oni koji su nepomireni. I najukusnija hrana ne otvara apetit zavađenim sustolnicima. Stoga je evanđeosko pravilo: *Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom* (Mt 5, 23–24).

a) mir među narodima

Na tekstu embolizma (*Izbavi nas*) radio je papa Grgur Veliki. Omiljena formulacija u njegovim spisima bila je „Mir u naše dane“. Za sv. Grgura ovdje je „mir“ mir među narodima, sloboda od rata. Odmah nadodaje i molbu za „sigurnost od sviju nereda“. Latinska riječ glasi *perturbatio*, što hrvatski najbolje izražava riječju *buna* ili *revolucija*. Ne iznenađuje nas Grgurova nakana, s obzirom na to da je živio u vrijeme navale hordi barbara na Rim.

b) mir Crkve

„Gospodine Isuse Kriste, ti si rekao svojim apostolima: Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem!“ Ovdje je riječ o jedinstvu i miru Crkve. Misli se na nutarnji mir

Crkve, pape i biskupskog zbora, profesora s učiteljstvom Crkve, crkveno angažiranih laika s pastirskom službom svećenstva...

c) mir zajednice

Svećenik širi ruke i uz riječi: „Mir Gospodnji bio vazda s vama!“ Nazočni pružaju mir jedni drugima. Sve događaje nesuglasice među pukom smiju trajati sve do tog trena.

d) mir križa

„Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta... daruj nam mir!“ Jedino mir koji dolazi iz rana raspetoga i uskr-sloga Gospodina jest mir koji je svijetu potreban.

MISA JE NAJVEĆI MIROVNI DOGAĐAJ

Pokušajte samo na jednoj svetoj misi izbrojati koliko se puta spominje riječ *mir*. Na početku mise, svećenik može pozdraviti vjernike s nekoliko pozdrava, a jedan od njih je: „Milost vam i **mir** od Boga, Oca našega i Gospodina Isusa Krista“. Zatim, kad zapjevamo *Slavu*, kažemo tamo: „i na zemlji **mir** ljudima dobre volje“. Onda u trećoj euharistijskoj molitvi imamo ove riječi: „molimo te Gospodine, da ova žrtva našega pomirenja bude za **mir** i na spasenje svega svijeta“.

U spomenutom embolizmu Očenaša velimo molimo da budemo „sigurni od sviju **nereda**“. A najviše spominjanja mira imamo prije svete pričesti. Svećenik upravlja molitvu: „ne gledaj naše grijeha, nego vjeru svoje Crkve; daruj joj **mir** i jedinstvo kako je volja tvoja“. I onda slijedi: „**Mir** Gospodnji bio vazda s vama. Pružite **mir** jedni drugima“. Zatim „Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta, daruj nam **mir**“. I posljednja riječ na svetoj misi je – mir. „Idite u **miru**“.

Dakle, samo u jednoj svetoj misi imamo najmanje 10 puta molitvu za mir ili spominjanje te riječi. To će reći da se na svakoj svetoj misi moli za mir – 2000 godina, svaki dan!

A da ne nabrajamo koliko se još u drugim sakramentima pojavljuje ista riječ (prigodom ispovijedi svećenik kaže: „neka ti po služenju Crkve on udijeli oproštenje i **mir**, i ja te odrješujem...“). Valja imati na pameti sve to gore rečeno u ovim vremenima nemira i rata u Europi. Možda tek sada uviđamo tragikomediju bilo kakvog ljudskog pokušaja uspostavljanja mira na zemlji. Usudit ću se reći da ovog svijeta i nas odavno ne bi bilo da nije molitve za mir koju kršćani svakodnevno mole u svetoj misi. Nije pretjerano pomisliti da je to jedino što još drži ovaj svijet da sam sebe ne uništi. Žarko molimo da Knez MIRA poda „milostivo mir i u ove naše dane“.

Djela apostolska (VI. dio - Pitanje obraćenika iz poganstva)

Bog je, u okvirima Staroga zavjeta, oko 1500 godina djelovao među Hebrejima i unutar Izraela. Ta mala zajednica rasla je pod Jahvinom pedagogijom sve do Isusa Nazarećanina. Čak se i konkretan čin spase-nja dogodio u Jeruzalemu: muka, smrt i uskrsnuće... Međutim, Otac je po Isusu izjavio da ne želi biti Bog jedne ekskluzivne male zajednice, nego svakog pojedinca i svakoga naroda. *Pođite u cijeli svijet i navijestite Radosnu vijest cijelom svijetu!* (Mk 16,15). Ako promatramo povijest Židova od Abrahama do Isusa Krista, onda možemo zaključiti da sinovi praoca nikada nisu bili spremni otvoriti vrata drugim nacijama. U bilo kojoj knjizi SZ samo fragmentarno nalazimo nekakvo navještenje izlivanja milosti na ljude iz poganstva. Jedino tekst proroka Jone govori o Jahvi koji čak i Asircima, okrutnim neprijateljima Židova, pokazuje milosrđe.

Djela apostolska opisuju 30. – 40. godine poslije uskrsnuća Isusa, u kojima se događa preokret nutarnjeg svijeta apostola. Nisu oni inicijatori takvog otvaranja, nego Bog. U gore navedenoj knjizi, Petar je primio božansku poruku po kojoj je prekoračio uske granice nacionalne pripadnosti (10. – 11. pogl.). Kornelije iz poganstva poziva njega u Cezareju, a on sam u viđenju bude poučen da čovjeka neće onečistiti hrana, kategorizirana po normama Židova. Unatoč toj intervenciji apostolima godine trebaju da bi se oslobodili od sasvim nebitnih ljudskih običaja, čak i poslije božanskih uputa. Vrlo teško mogu shvatiti da pred Bogom nacionalnost, spolnost (muško-žensko), boja kože, društveno stanje ne znači mnogo kada je riječ spasenju. Jedino vjera i moral, drugim riječima: *Neće svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine! – ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji vrši volju moga nebeskog Oca* (Mt 7,21). Time je svaka isključivost židovstva ukinuta. Jedino ovo važi: *Dobar čovjek iz dobre riznice svoga srca iznosi dobro...* (Lk 6,45). Petar je prihvatio upute u snu, ali u pismu Galaćanima sv. Pavao pokazuje kako se mnogo kolebao prvi apostol poslije tog koraka, koliko je bilo ukorijenjeno u njemu staro židovsko shvaćanje (Gal 2,11–14). Čovjek svoj subjektivni svijet uvijek dodaje božanskim akcijama. Time zna pospješiti nastanak dobrih plodova, ponekad pak smanjiti učinkovitost svetih riječi i djela.

Kada Isus otvara širom vrata – ne poganima, nego drugim nacijama, jer i Židovi su često bili pogani – onda

Kada Isus otvara širom vrata – ne poganima nego drugim nacijama, jer i Židovi su često bili pogani – onda pokazuje da Bog otvara svoje srce svima. Nemaju značenje one kategorije koje donosimo sa sobom na ovaj svijet, nego što stvaramo sami u sebi i prema bližnjemu. Isusu je bitno ono što sada činimo: ova situacija, ovaj dan... Sve je ostalo sporedno.

pokazuje da Bog otvara svoje srce svima. Nemaju značenje one kategorije koje donosimo sa sobom na ovaj svijet, nego što stvaramo sami u sebi i prema bližnjemu. Isusu je bitno ono što sada činimo: ova situacija, ovaj dan... Sve je ostalo sporedno. To posljednje može imati utjecaj na čovjekov život: netko mora kao bogat napraviti svoj put, drugi kao siromašan, jer je to naslijedio od roditelja... Nemojmo misliti da bogataš, političar koji ima neku uglednu poziciju može svoj život načiniti boljim pred Bogom. Pred Ocem s Isusom u duhu, npr. sv. Franjo, Majka Terezija daleko su plemenitije ostvarili svoj put nego kraljevi, državnici koje danas držimo „sretnima” u svojim ograničenim kategorijama.

Taj novi put jednako je poziv i Židovima i drugim narodima. Poziv predati svoju nutritivu Uskrslome. Kako je on dao svoj život za sve, tako i onaj koji vjeruje u Njega u svagdašnjici nosi sebe članovima obitelji, poznanicima, na radno mjesto – imajući jedino pred očima da svoje darove – u riječima i djelima – pokloni svakome, bez obzira na društveno stanje, nacionalnost...

Katolik svoj svijet nosi onima koji su oko njega. Mir u obitelji, spokoj duše u molitvi, u dobrim djelima. Iako teško vjerujemo, te kvalitete vjernika daleko su jače od onoga što „serviraju” nama pa neka budu ponekad i na nekim objektivnim temeljima. Moramo shvatiti da smo mi na pravom temelju, sagrađeni na Isusu koga jedino zanima kakvo dobro smo napravili ovaj dan. Ta kategorija jedina je vrednota pred Njim, pred Njegovim Ocem. Daleko više znači Njemu i od naših grijeha ili slabosti. Daleko više znači i ljudima koji su nam povjereni na skrb. Stječu iskustvo: pored njih živi čovjek u kojem je radost živa, u kome je Bogočovjek, koji ga je pretvorio u izvor dobrote. Katolik to ima pred očima i to daruje svakome jer ne gleda tko je pred Njim, nego tko živi u Njemu.

„K njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti”

PROSTOR SILASKA DUHA SVETOGA

Blagdan Duhova pred nas stavlja potrebu razmišljanja o doživljaju Božje prisutnosti s nama i naše blizine Bogu. Evanđeoski odlomak što se čita na svetkovinu Duhova (Iv 14, 15–16.23b-26) nudi jednu lijepu sliku prisutnosti. Slika je to zajedničkog stanovanja Boga s nama i nas s Bogom. Ta slika već je naglašena u prvom retku odlomka iz knjige Djela apostolskih (Dj 2,1–11). *Kad je napokon došao dan Pedesetnice, svi su bili zajedno na istome mjestu.* Preduvjet primanja Duha Svetoga jest biti zajedno, na istom mjestu, okupljeni i sakupljeni u ljubavi. Međusobno razumijevanje i govor drugim jezicima plod je silaska Duha Svetoga. No prije silaska Duha Svetoga, valja se okupiti zajedno i biti na istom mjestu. Pripadnici mnogih naroda najprije su se „strčali” na isto mjesto, a tek su onda čuli poruku svatko na svom materinskom jeziku. Duh Božji počeo je djelovati kada su se našli na istom prostoru, na istom mjestu.

BITI NA ISTOM MJESTU

Iako Duha Božjega zamišljamo kao onoga koji „puše gdje On hoće” (Iv 3,8), te riječi mogu se prilično olako i pogrešno protumačiti. Istina je da je Duh Božji posvuda i sveprisutan, ali njegovo djelovanje ne očituje se u čovjeku bez ljudske volje i suradnje. Sveprisutnost Duha Svetoga potiče čovjeka na otvorenost za Božje djelovanje u svakom prostoru i u svakom trenu ljudskoga života. No djelovanju Duha Svetoga prethodi okupljanje ljudi na istome mjestu, dijeljenje istoga prostora, zajedničko stanovanje, dijeljenje zajedničkog stola, zajedničko blagovanje, zajedničko razmišljanje. Zajedništvo koje pretpostavlja silazak Duha Svetoga i njegovo djelovanje nije samo duhovnog karaktera nego i prostornoga. Nije samo važno isto misliti i jedni druge poštovati, gajiti dobre osjećaje i ugodna sjećanja na daljinu. Za djelovanje Duha Svetoga, osim duhovnih doživljavanja blizine, važna je i tjelesna blizina. Važno je biti na istom mjestu. Dimenzija zajedničkog mjesta i zajedničkog stanovanja dokaz je ljubavi. Često je lakše voljeti na daljinu, a kad se radi o tome da s nekim svaki dan dijelimo situ kuću, isti prostor ili istu sobu, tad otkrivamo da je ljubav

daleko zahtjevnija. Čuvanje Isusovih zapovijedi nije usmjereno na ljubav prema onima koji su daleko i s kojima se ne susrećemo tako često. Sa svakim se možemo podružiti jednom godišnje, susresti se na kavi ili pojesti zajednički objed. Ipak, kad s nekim dijelimo vrijeme i prostor, svakodnevice zajedno ručamo, dijelimo istu sobu i radni prostor, često je vrlo teško održati zapovijedi Kristove i besprijeekorno ih izvršavati svaki dan. Ljubav na daljinu lakša je od svakodnevnog življenja i dijeljenja istog prostora. Biti na istom mjestu i ljubiti se međusobno svaki dan preduvjet je silaska Duha Svetoga i njegovog djelovanja.

DIJELJENJE PROSTORA DJELOVANJA DUHA

Prostorna dimenzija postojanja, tjelesno prisustvo i dijeljenje istog teritorija života čest je uzrok neslaganja i netrpeljivosti kako u obiteljima, tako i među narodima. Kad dijelimo isti prostor uvijek smo u opasnosti nekome „nagaziti na žulj”. Prisvajanje prostora samo za sebe i svoje potrebe dovodi nas u opasnost druge ograničiti, stjerati u kut, porobiti i onemogućiti im rast. To se ne događa samo u odnosu prema ljudima. Poštivanje prostornosti nama vjernicima obveza je i prema drugim bićima koja dijele isti prostor svoga postojanja s ljudskim rodом. Gotovo jednako kao i mi ljudi, životinje i biljke trebaju prostor. Omogućavanje skladnog zajedničkog boravka svih bića na istom prostoru nije samo zadaća kršćana u međuljudskim odnosima nego je preduvjet za omogućavanje djelovanja Duha Svetoga. Naše uvjerenje da „Duh puše gdje hoće” podrazumijeva i našu stalnu pozornost da se djelovanje Duha događa u cjelokupnom prostoru koji dijelimo sa svim stvorenjima koja su nastala iz njegova djelovanja. Duh Božji ne obnavlja i ne brani samo prostore na kojima žive ljudi, nego obnavlja i brani sva stvorenja, cjelokupno lice zemlje, kako lijepo govori Psalam 104. Zajedničko dijeljenje prostora u ljubavi uništava svaku silu i nasilje, sva ograničenja i porobljavanje. Tada čitava zemlja postaje mjesto prebivanja Duha Božjega i postaje prostor zajedništva u kojem Bog rado dolazi i kod nas se nastanjuje. Čitav prostor Zemlje koja odiše zajedništvom ljudi i stvorenja u ljubavi spreman je biti ne samo naš zajednički dom nego i Božji dom.

Može li rat biti pravedan ili opravdan?!

U svijetu i kod nas mogli smo čuti različito mišljenje o ratu u Ukrajini. Neki, koji imaju „saznanja”, smatraju da je Zapad kriv za taj rat, da je Rusija dugo bila

strpljiva i da je morala intervenirati da bi zaštitila Ruse u Ukrajini. Drugi od početka govore da je Rusija izvršila agresiju na jednu suvremenu, međunarodno priznatu državu i da se to ne može ničim opravdati. Kad gledamo ratna razaranja i slušamo o tisuća mrtvih, moramo se zapitati: mora li tako? I tko od toga može imati koristi? Tko se može radovati pobjedi ili porazu u tom ratu dok deseci tisuća ljudi oplakuju svoje poginule i s jedne i s druge strane?

Pokušat ću u ovom članku izložiti stav Crkve u vezi s ratom i odgovoriti na pitanje iz naslova ovog članka: Može li rat biti pravedan ili opravdan? O problematici rata i mira govori više crkvenih dokumenata: Drugi vatikanski sabor u pastoralnoj konstituciji „Radost i nada” (br. 79), Katekizam Katoličke Crkve (br. 2263-2267; 2302-2317) te Kompendij socijalnog nauka Crkve (br. 494-520). U ovom članku služiti ću se tim dokumentima i neću u tekstu navoditi izvor radi cjelovitosti teksta.

MIR JE PLOD PRAVEDNOSTI I LJUBAVI

Prije nego što izložim stav Crkve o ratu, navodim nekoliko snažnih misli o miru: „Mir je vrijednota i univerzalna obveza te svoj temelj ima u razumnom i moralnom poretku društva koje svoje korijene ima u Bogu. Mir nije jednostavno odsutnost rata niti je stabilna ravnoteža među protivničkim stranama, nego se temelji na ispravnu shvaćanju ljudske osobe te zahtijeva izgradnju poretka prema pravednosti i ljubavi.”

RAT JE SLOM MIRA

Učiteljstvo Crkve također snažno govori o zlu koje se zove „rat” jer je „gotovo nemoguće misliti da bi u doba koje se diči atomskom energijom rat mogao biti upotrijebljen kao instrument pravednosti”. Crkva se služi sljedećim izrazima da naglasi zlo rata: „Rat je ‘nevolja’, nepotrební pokolj, ‘pustolovina bez povratka’; prouzrokuje materijalne i moralne štete; rat izlaže pogibli sadašnjost i dovodi u opasnost budućnost čovječanstva; rat je slom svakog istinskoga humanizma i uvijek je poraz čovječanstva. Ratom se može izgubiti sve!” I stoga Crkva naglašava da rat nije nikada bio niti će biti prikladno

sredstvo za rješavanje problema koji se pojavljuju među nacijama te navodi vapaj sv. Pape Pavla VI. koji je uputio Općoj skupštini Ujedinjenih naroda (1965): „Nikada više jedni protiv drugih, nikad, nikada više!... nikada više rata, nikada više rata!” Nažalost, Ujedinjeni narodi nisu ga poslušali i od tada do danas bilo je bezbroj krvavih sukoba.

Postoje bezbrojna sredstva koja mogu poslužiti kao alternativa ratu. U tom smislu važno je tražiti uzroke koji izazivaju sukobe. Jasno je da su to uglavnom strukturna stanja nepravde, bijede, iskorištavanja. Svemu tomu treba suprotstaviti razvoj i pravednu raspodjelu dobara. U tom smislu „kao što postoji kolektivna odgovornost da se izbjegne rat, tako postoji i kolektivna odgovornost da se promiče razvoj.” Rješavanju sukoba moraju pridonositi međunarodne i regionalne organizacije jer se ne može svaka zemlja jednako boriti za svoja prava i napredak.

Međunarodne organizacije trebaju se zauzeti da se „odnosi pojedinaca i naroda ravnaju ljubavlju, a ne strahom. Prvenstveno je ljubav ona koja ljude privodi k iskrenoj i mnogovrsnoj materijalnoj i duhovnoj povezanosti, odakle mogu poteći tolika dobra.”

ZAKONITA OBRANA

Katekizam Katoličke Crkve vrlo jasno govori o tzv. agresorskom ratu: „Agresorski rat u sebi je nemoralan. U tragičnome slučaju da on izbije, odgovorni u napadnutoj državi imaju pravo i obvezu organizirati obranu koristeći se i silom oružja”. No unatoč svim pokušajima mirnog rješenja sukoba, uporaba sile u obrani ponekad se čini neizbježnom. No da bi bila dopuštena, ona mora ispunjavati sljedeće uvjete: „da je šteta koju napadač čini narodu ili zajednici naroda trajna, teška i izvjesna; da su se sva ostala sredstva kojima bi se tome stalo na kraj pokazala neprimjenjiva ili bezuspješna; da postoje ozbiljni uvjeti uspjeha; da pribjegavanje oružju ne proizroči zala i nereda većih od zla kojem se želi doskočiti.” Navedeni uvjeti zapravo su „tradicionalni uvjeti nabrojani u učenju o takozvanom ‘pravednom ratu’. Procjena tih uvjeta moralne opravdanosti pripada razboritu sudu onih koji su odgovorni za opće dobro”. U svemu tome ne treba zaboraviti da je „jedno upotrijebiti oružje u pravednoj obrani naroda, a drugo je htjeti podjarmiti druge narode.”

Ne može se na jednoj stranici izložiti sva širina i dubina te problematike. Nadam se da ćete iz onoga što Crkva uči u vezi s ratom i mirom, ipak moći objektivnije procjenjivati ono što ste događaja u Ukrajini i u svim ratnim sukobima diljem svijeta. Molimo za mir!

Duhovni žar je u nama

Velečasni, gledajući svijet sve više u meni raste pesimizam, a i u Crkvi nekako ne vidim taj duhovni žar. Koje je vaše mišljenje i stav po tom pitanju? Hvala. K.K.

Poštovani čitatelju, kaže jedna mudra: „S kim si, takav si”. U nekoliko redaka pokušat ću Vam što kraće i sažetije odgovoriti na Vašu opravdanu brigu.

TIJEKOM POVIJESTI

Crkva je tijekom povijesti prolazila tijekom mnogo toga, od progona preko vlasti do raznih reformi, podjela, sukoba, pa ipak ostala je nepoljuljana u svojoj biti. Bit njezina je u Kristu, u tome da Bog u svakom vremenu podiže ljude koji, kada se to najmanje čini mogućim, podižu živu zajednicu Crkve i obnavljaju je. Na jednom skupu katoličko-luteranske mladeži papa Franjo rekao je da su za njega najveći reformatori svetcima. Ta misao duboko me trglala iz jedne vjerničke uspavanosti, pa i administrativne kolotečine u čije ralje formalizma svi možemo lako upasti. Pravi su reformatori svetcima! Njihov život, pomican dosadašnjih granica, kao i razumijevanje vlastitoga vremena pravi su put Duha Svetoga koji tako vodi svoj narod.

MUZEJSKA CRKVA

Može nam se dogoditi da u svojim djelovanjima u našim krajevima crkve pretvorimo u muzeje, a naša djelovanja u povijesne skupove. Tako sve više imamo prekrasna i obnovljena zdanja čiju unutrašnjost popunjavaju znatizeljni turisti, profesori povijesti i umjetnosti, mnoštvo plakata, prospekta, knjižica, priručnika, izvedbe velebnih glazbenih djela, koncerata i to je vrijedno spomena. No unutrašnjost takvog prostora sve manje biva popunjena duhom molitve, mirisom tamjana, šapatom tihim molitava, melodijom pobožnosti, ljepotom liturgije. Sve više kao da se događa da je na mjestu porušenih pričenih klupa/ograda sada postavljena nova ograda, ali ona s crvenim vrpčama ili upozorenjima za znatizeljne posjetitelje kako se preko toga ne smije ići.

Ipak, možda ovdje kod nas sve više niču takve „muzejske crkve”, ali na drugim mjestima to nije tako. Sjetite se one mudre s početka ovog teksta: „S kim si, takav si”.

RAZLOG ZA OPTIMIZAM – PERIFERIJA

Iako su nam strahovi opravdani kako sve više iščezava vjera ne samo iz našeg naroda nego i našeg svijeta, kao kršćani u sebi moramo nositi tu nadu kako je svaka kriza poput „filtra” od kojeg se čistimo od povijesnih naslaga prljavštine i neevanđeoskih pravila i normi. Crkva je poslije svake krize izlazila čistom i privlačnijom. Sve staro što je u svojem vremenu

poslužilo i ispunilo Božji naum, sada će se možda srušiti, dokinuti, jer je doživjelo vlastito ispunjenje. S druge strane, u ovom trenutku nastaju nove župne zajednice, podižu se nove crkve kako bi poslužile i nastavile Božji naum spasenja.

Izreći ću vam samo malo opažanje kao svećenik koji se nalazi na „jugu” naše Subotičke biskupije, u Novom Sadu, iako drugim najvećim gradom u Srbiji, za naše mjesne katolike on je periferija. Ove godine bit će jako malo prvopričesnika i krizmanika, ali je bilo šesnaest katekumena i još se troje javilo za katekumenat. Svaki brak koji sam pripravlja bio je mješovit. Sve više u našu crkvu dolaze katolici s Filipina i Indije koji žive i rade u Srbiji. Ljudi i mladi sve kritičnije gledaju na vjeru i Crkvu, ne iz zlobe, nego iz želje za čvrstim utemeljenjem i opravdanjem svoga vjerničkog stava. To je stvarna slika naše periferije. A čini se da će upravo na našim prostorima upravo periferija jednom prevladati i biti rasadnikom i sjemenom novih kršćana. Dakle, živi smo svjedoci velikih promjena samo trebamo dobro promatrati i čitati znakove vremena. I to me veseli i ulijeva mi nadu. U ovakvom vremenu može se osjetiti pravi katolicitet.

ŽAR JE U NAMA – SVETOST

Povrh svega, istinska radost i istinski optimizam da ne ide sve po đavolskom planu raspadanja, jest svijest da je naše srce upravo središte i izvor promjena. Promjena svoga srca rađa promjenu i nas, naših obitelji, naših zajednica, našeg okoliša. Biti u ovom nemilosnom, bahatom, licemjernom i destruktivnom svijetu koji se zavukao duboko u zidine crkve i njezinih članova, a znajući da je Krist s nama, da nam oprašta, podiže, tješi, ulijeva snagu i vraća žar za borbom i promjenama, nešto je što nas diže iz uspavanog prosjeka većine.

Takav žar teologija naziva ljubavlju. Ljubav je ta koja ruši granice zla i baca ljuske s očiju koje nas zaslijepljuju. Nema razloga za strah. Zato nam Isus svakim danom veli: „Ne boj se!” Budimo hrabri. Jer idemo u susret vječnosti. A naš Bog nije bog mrtvih, nego Bog živih! Crkva je živa. Ona nije skladno posložena kombinacija cementa i cigala, papira i vrpce. Crkva nije arhiv Božje riječi, nego njezin glas! Crkva je živa zajednica koju čine naša srca, naši životi i naše osobnosti. A Bog će nam, siguran sam, bude li u nama i zrno vjere, podariti svetce koji će obnoviti našu Crkvu, kako sveopću, tako i ovu našu partikularnu.

Snažne li poruke, na jednoj fotografiji u moru političkih i crkvenih velikana sjedi jedna pognuta glava, glava osobe za koju se jedino vodi postupak za proglašenje blaženim i svetim iz ovih naših krajeva, a to je sluga Božji o. Gerad Tomo Stantić!

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Prije nego što pođemo na put, postavimo sebi pitanje: Što je meni dom, kada sam *doma*, gdje sam *doma*, kod koga sam *doma*? Ako mi je život besmislen, napet i prazan – ako se ne osjećam dobro u svojoj koži, mogu li reći da sam *doma* u svome životu? Adam i Eva osjećali su se poput stranaca izvan Edena. Iako su imali kuću i djecu i bavili su se nečim – ali nisu *doma*. Njihov dom bio je Eden, oni su se s Bogom *osjećali doma*. Dom je mjesto gdje se osjećam ljubljenim, sigurnim, gdje me prihvaćaju, gdje mogu biti bez pretvaranja, bez maski.

Adam i Eva izgubili su svoj dom. Bili su beskućnici u duhovnome smislu. Kada iz moga života, iz moga srca, iz moje nutarnje kuće nedostaje Bog – zapravo sam uvijek i beskućnik i stranac samome sebi. Istina je da su Židovi u Egiptu, a kasnije u Babilonu, imali svoje kuće, svoje zanate i svoje živote – ali su uvijek osjećali strancima jer nisu imali hrama, nisu imali mjesto gdje bi osjećali da je Bog s njima. Imali su kuće, ali nisu imali domove. Živjeli su život nekoga drugoga ili su neki drugi živjeli njihove živote. Ni Abraham se nije *osjećao doma*, iako je bio u kući svoga oca, a i Mojsije je bio stranac u Midjanskoj zemlji, iako je imao ženu, djecu i stado – rekli bismo sređen život, ali se ni on nije *osjećao doma*. Naš jedini i pravi dom jest Presveto Trojstvo. Ivan i Andrija postavljaju pitanje Isusu – gdje stanuješ? Stan, na hebrejskom – *sekina* – označuje Božje prebivalište. Njihovo pitanje nije se odnosilo na Isusovu zemaljsku adresu, nego više na Njegovu nutarnju stvarnost – Ivana i Andriju zanimalo je gdje i kako je Isus kod kuće u Bogu. Zanimalo ih je jer su i oni poželjeli taj stan, i oni su poželjeli prebivati kod Boga.

Čovjekova najdublja čežnja s jedne strane jest da nađe Božje prebivalište, s druge strane da on sam pripravi Bogu prebivalište kod sebe, da nađe mjesto i vrijeme za Boga u svome životu. Imaš li ti svoj šator sastanka? Gdje ćeš s Bogom razgovarati, gdje ćeš čuti Njegov glas, gdje ćeš provesti s Njim vrijeme. Zanimljivo je kako je sv.

Dom

Pavao izabrao sebi zanat izrađivača šatora, izgrađivao je šatore drugima – šatore sastanka. I mi smo pozvani ne samo imati šatore sastanka nego i izgrađivati takve šatore za druge. Kada je čovjek u tom šatoru, kada je s Bogom, onda je stvarno doma, onda se osjeća kod kuće. Znamo da je naše srce Božje prebivalište, stan Duha Svetoga – ali ako Bog nema prilaska svom prebivalištu, ako ne može prenoćiti, prebivati u našoj nutrini, onda se osjećamo poput stranca samima sebi. To je sindrom praznoga stana. A s tom prazninom ne može se živjeti. I reče Bog Abrahamu: iziđi iz zemlje svoga oca, iziđi iz te svoje praznine, promijeni nešto u svome životu, iziđi iz svojih običaja, okvira, životnog stila. Ako i ti osjećaš da ti je zrak zagušen, neizdržljiv, onda te vjerojatno jedan anđeo motivira i zove te na izlazak. Bog i tebe zove da napustiš očev dom, da napustiš sve ono što ti je poznato. Michal je bila prva Davidova žena, kćer kralja Šaula. Kada je saznala da njen otac želi ubiti Davida, ona ga je pustila kroz prozor da ga spasi, ali nije poslala sa svojim mužem, ostala je u palači, u mraku, ostala je među poznatim stvarima, u očevoj kući. David, naravno,

simbolizira Isusa. I mi smo pozvani da se s Isusom pustimo u nepoznato, moramo Ga slijediti, moramo prihvatiti rizike. Michal je voljela Davida, ali kada je trebala odlučiti, ipak ga nije slijedila. Na kraju je ostala bez djece, zaboravljena. Ostaju neplodni životi svih onih koji nemaju dovoljno hrabrosti spustiti se s Isusom u noć. Da je Abraham ostao na poganskoj zemlji zasigurno bi

nestao u povijesti. A kada krenemo, Bog će biti s nama na putu i pratit će nas kako je pratio sve svoje izabranike, sve koji su Mu povjerovali i slijedili Njegov poziv. Bog će i pred nama ići, danju u stupu od oblaka, a noću u stupu od ognja. Vjernik, iako ima šatora sastanka, a to znači da je duhovno doma u Bogu, ipak je i konstantno na putu – vjernik se konstantno mijenja, sazrijeva i raste u svom odnosu s Bogom. A na tom putu nema stajanja. Na ovoj zemlji morat ćemo uvijek iznova pokupiti svoj šator, morat ćemo dalje, iako smo umorni, iako smo slabi, iako nam se ne da. Sinovi ovoga svijeta nepomični su, oni su se utaborili u okvirima i ponudama ovoga svijeta, a iako naizgled imaju sve, ipak žive svoj život kao beskućnici. Nasuprot tome, vjernik je uvijek mobilan, uvijek na putu, ne nalazi konačište, ali uz malo sreće, Bog je njim na cijelome putovanju – zato je vjernik, iako putujući, zapravo uvijek *doma*.

Osjećanje nepravde i ogorčenosti

doživi, imamo česte fantazije želje za osvetom, negativno obojene osjećaje prijezira, mržnje prema osobama ili ustanovama koje su im „nanijele” nepravdu.

DVOSTRUKE ŽRTVE

Kada ljudi dožive nepravdu na koju ne mogu ili ne žele utjecati, tada se osjećaju nemoćno, što još više pojačava osjećaj ogorčenosti. Nekada situacije ponavljajuće nepravde, bilo u djetinjstvu, bilo u odraslom dobu, mogu navesti osobu da zaključi da je većina ljudi pokvarena, nepravedna, egoistična, kao i da je cijela zajednica pokvarena i korumpirana. Ono što pored nepravde najviše boli ogorčene ljude jest doživljaj nemoći – da se nepravdi ne mogu suprotstaviti. Iz tog razloga ogorčeni često imaju osvetničke fantazije obojene mržnjom prema osobi ili ustanovi koju okrivljuju za nepravdu. Nekada iz tog stanja svijesti mogu proizaći nasilni i razarajući postupci, želja da se drugi kazni ili da ga „netko kazni, jer je to zaslužio...”.

Nepravda boli. Ljudi na nju uglavnom reagiraju ljutnjom, bijesom ili uvrijeđenošću. Posljedica toga jest osjećaj koje nazivamo ogorčenošću. Ono se prepoznaje po neraspoloženju osobe, nekada potisnutoj agresiji ili jednostavno pasivnoj agresiji. Ponekada susrećem ljude koji su trenutačno ogorčeni, na mjestu se završila neka situacija loše po njih, netko nije uradio svoj posao, iznevjerena su očekivanja... Ipak, kronična ogorčenost postaje zaštitni znak nekih ljudi jer se dugoročno bore s tim osjećajem.

PROŠLOST KAO TRAUMA

Kada se ljudima neko iskustvo ponovi u više navrata, oni to iskustvo uopćavaju i prihvaćaju jednu vrstu nesvjesnog zaključka, na primjer da su ljudi opasni, neiskreni, sebični itd. Isto se događa i s pozitivnim zaključcima, ako su oni idealizirani, na primjer: „svi su divni, bit će uvijek dobro, ne treba se brinuti, sve će biti ok!” Jači intenzitet negativnih iskustava boji pogled na svijet u smjeru gorčine, osjećaja iznevjerivosti ili razočaranja. Iako je nepravda dio života, na nju različito reagiramo. Neki ljudi opsjedaju se određenim događajima i prate svojim misaonim tijekom događanja i situacije u kojima su doživjeli određenu reakciju koja je dovela do osjećaja ljutnje, prezira ili razočaranja. Netko se tim trenutcima koristi za svoju pasivizaciju, povlačenje od svijeta ili utjehu dozvolom sebi da uzmu lijek „da se smire” ili pribjegnu alkoholu kao izgovoru za naneseu im nepravdu.

PRODUBLJIVANJE OSJEĆAJA NEPRAVDE I GUBITAK

Zato su ogorčene osobe na više načina. Jedan je situacijski, koji je nastao određenim događajem kojem je posljedica ishod koji često nisu očekivali, nepravda, ali onda slijede česte opsesivne misli, vraćanje situacija, prepričavanje, naglašavanje, čuđenje, opsjedanje starim sadržajima, što generalno smanjuje njihovu kvalitetu života jer postaju dvostruke žrtve, prvo nepravde, a onda i vlastite ogorčenosti. Uslijed nepravde koju osoba

RAZUMIJEVANJE I SUSRET SA STVARNOŠĆU NEPRAVDE

Velika motivacija većine ljudi jest da je svijet pravedno i lijepo mjesto, kao i da su pravda i pravo sile koje na kraju pobjeđuju! Iako je to nada na kojoj često gradimo osobnu motivaciju, jedan dio toga pripada našoj idealizaciji iz svijeta bajki. U stvarnom svijetu postoji mnogo nepravda i vrlo je važno kako su nas roditelji i značajni drugi pripremali na nju ili komentirali kada smo se po prvi put susreli s njom. Treba naučiti razlikovati nepravdu protiv koje se vrijedi pametno boriti ili onu koju nerado, ali ipak prihvaćamo!

PRIHVAĆANJE NEPRAVDE

Jedan od znakova stvarnosti jest i naša sposobnost predviđanja za koje se nepravde ne vrijedi boriti, točnije kada se neka nepravda, ma koliko bolna ili frustrativna bila, treba prihvatiti. Da bismo išli dalje, nužno je oduzeti joj moć, točnije vrijednost, da nas ne bi nadalje opsjedala i „nagrizala”. Iako se prošli događaji ne mogu promijeniti, oni ulaze u iskustvo, a njega treba vrednovati kao takvog! Važno je usredotočiti se na stvari koje možemo promijeniti, da ne bismo ostali u svom osjećaju ogorčenosti, jer od ogorčenih drugi ljudi uglavnom bježe.

Čak i kada smo doživjeli nepravdu, bitno bi bilo izaći iz uloge „žrtve” i nemati nikakvu „sekundarnu dobit” od te pozicije. Osloboditi se ogorčenosti znači htjeti ući u novu poziciju i iskustvo samopoštovanja i poštovanja drugih ljudi, jer tada i život i svijet postaje bolje mjesto!

27. svibnja Sveti Augustin kenterberijski

** oko 546. † 26. svibnja 604. u
Canterburyju u Engleskoj*

Augustin je bio benediktinac i primas u današnjem samostanu svetoga Grgura Velikoga u Rimu. Taj samostan podignut je na obiteljskom posjedu pape Grgura Velikog, koji je Augustina 596. godine poslao zajedno s četrdeset monaha u Englesku.

Na putu u Englesku, monasi su se toliko prestrašili vijestima o divljim otočanima u Engleskoj, da je Augustin odlučio odustati od poslanja pa se vratio u Rim. Papa je, međutim, bio nepopustljiv. Proglasio je Augustina opatom i dao mu preporučena pisma za franačke kneževe i biskupe, u kojima ih moli da se uključe u poslanje te da pruže potporu Augustinu. Tako se Augustin 597. godine u pratnji svojih 40 drugova drugi put dao na put. Putovali su vjerojatno od rimske luke Ostia preko mora do Marseilla, onda su putovali kopnom do Toursa, gdje su na grobu svetoga Martina zamolili njegov zagovor i blagoslov za svoje poslanje. Stigli su do Kenta. Augustin se sa svojom pratnjom iznenadio kad su u južnoj Engleskoj susreli snažnu i naprednu poljoprivredu.

Angloskonsko društvo bilo je okupljeno oko svojih poglavica i kraljeva, a činili su ratničko društvo. Živjeli su u velikim drvenim kućama. Uživali su razmjerno visoki standard, a bili su naoružani moćnim noževima i bodežima. Štovali su stare sjevernjačke bogove Wotana i Tora. Unuka franačkog kralja Berta bila je supruga kentskog kralja Etelberta, a bila je kršćanka. Etelbert je prijateljski dočekao rimske monahe s Augustinom. Augustin je uživao veliki ugled pred Etelbertom. Tako je Augustinu dopustio da u južnoj Engleskoj propovijeda, a dao mu je današnji Canterbury za biskupsko sjedište. Konačno se 2. lipnja 597. godine krstio i kralj Etelbert, a kraljica je monasima dala na raspolaganje svoju dvorsku kapelu,

od koje danas postoje još samo temelji. Na Božić 597. godine u Canterburyju krstilo se desetak tisuća ljudi.

Sveti Augustin bio je uspješan misionar. Zato je 598. godine zaređen za biskupa, a 601. godine papa Grgur imenovao ga je nadbiskupom Canterburyja. Papa mu je naložio, da u Engleskoj kao primas uspostavi na jugu metropoliju u Londonu, a na sjeveru u Yorku. Svaka bi ta metropolija imala po 12 sufraganskih biskupija. Augustin je trebao stajati na čelu britanske Crkve, ali mu to nije pošlo za rukom zbog nesloge između Brita i Anglosaksonaca. Papine želje Augustin je mogao provesti samo djelomično. U Canterburyju je utemeljio samostan za odgoj svećenika.

Kod nastavka misionarske djelatnosti u Engleskoj, papa je dopustio da se za velike svetkovine po poganjskom običaju dopusti žrtvovanje stoke. To je odgovaralo jednostavnom stanovništvu pa su lakše prihvaćali kršćanstvo. Nastavak misionarske djelatnosti vodio je benediktinac Lovro, kojega je Augustin pred svoju smrt zaredio za biskupa i odredio za svoga nasljednika. Mladi su kršćani tako mogli birati među rimskom, franačkom i keltskom liturgijom. Ipak, kler je bio pod strogom rimskom stegom. Pojačane su veze s europskim kopnom, a u Engleskoj su do danas ostale tada utemeljene crkvene provincije, biskupije i općine. Oko 603. godine Augustin je pokušao uspostaviti jedinstvo između keltske i rimske Crkve u liturgiji i vjerničkoj praksi. Nije uspio provesti ni rimski način određivanja Uskrsa, ali ni obred krštenja.

Augustin je umro poslije pape Grgura. Sahanjen je u crkvi koju je kralj Etelbert dao podići u čast svetome Petru i Pavlu u samostanu u Canterburyju. Crkva je kasnije dobila ime po Augustinu.

Neposredno poslije Augustinove smrti, zbog nesloge anglosanksonskih plemena i njihovih gospodara, raspalo se u dobroj mjeri sve što je on započeo. Kent se opet vratio u poganstvo. Anglosanksonci pobili su 1200 redovnika. Augustin se tako ne može smatrati engleskim misionarom, ali je ipak uvođenju kršćanstva u Engleskoj udario ozbiljne temelje pa se ipak smatra apostolom Engleske. Theodor Canterburyjski proveo je Augustinovu misiju oko organizacije Crkve u potpunosti. O Augustinu, osim nekih pojedinosti, nije ostao njegov životopis. Pojedinosti iz njegovoga života zapisao je Beda Časni.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Liturgijska vremena u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (11)

*Dođite k meni svi koji ste opterećeni i ja
ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe,
učite se od mene jer sam krotka i ponizna
srca i naći ćete spokoj dušama svojim.
(Mt 11, 2–30)*

Isus nas poznaje i ljubi, sve nas poznaje i za svakoga se žrtvovao. Ljubio nas je i ljubi nas ljudskim srcem. Crkva je rođena iz otvorenog boka Kristova. U probadanju Isusova boka pridaje se temeljno značenje Njegovu djelu spasenja, u liturgijskoj svetkovini Srca Isusova. Isusovo Srce, jer poznaje dubine Očeve ljubavi, otkriva nam preobilje Očeva milosrđa. Istine vjere i evanđelja koje nam prikazuju ljubav Kristova Srca prema ljudima, sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić najprije je sam živio i vjernike uvodio u pobožnost Srcu Isusovu, osobito pobožnost prvih petaka povezanih sakramentom svete ispovijedi. Dopustimo o. Gerardu da nas pouči o štovanju Presvetog Srca Isusova.

PRESVETO SRCE ISUSOVO: „Vojnik je otvorio Srce Isusovo. Krv je potekla pa je u njemu pripravljen stan. Mjesto da su ljudi u to srce ušli i uživali dobrotu tog stana, pristojno se vladali i tom srcu zahvalni bili, oni su najveću ljubav tog srca prezreli i bili nezahvalni Oltarskom sakramentu. Zato je Isus pokazao kako treba tu nezahvalnost popraviti, kako treba biti dostojan stanar tog srca. Srce se prikazuje u ognju, omotano trnovom krunom, a na vrhu križ. Sretan je stanar tog stana srca Isusova, tko svoje srce kiti vatrom ljubavi, trnjem pokore, teškoćama života i križem svojih dužnosti. Nezadovoljan je stanar tog srca tko se ne vježba u ljubavi, tko ugađa svome tijelu, taj se ne osjeća dobro u tom ljubeznom i požrtvornom srcu. Ruši križ tog stana tko ne vrši svoje dužnosti. Poniznost je najveća slava i mudrost. Isus nas uči da budemo ponizna srca. Stanari Srca Isusova plaćaju najamninu kada slijede Isusa, vole poniznost, trpljenje, vjerno vrše svoju dužnost i dobivaju najsajjniju krunu u nebu kada blaženo umru. Srce Isusovo

znak je ljubavi. Štovanje Srca Isusova znači vraćanje ljubavi, pokazivanje i zahvalno pričešćivanje. Kako je Srce Isusovo naslikano, tako neka je našim životom kićeno. Ta On je zaručnik naše duše. On želi da uzvratimo ljubav. Ovako uzvraćamo: kada osobito razmatramo što čini po nama i po svima koji se Njemu predaju.

Štujte i nasljedujte Srce Isusovo. Gledajte srce Isusovo koje je najvrelije nego najjača vatra, čišće nego najbistrija voda. Liječite se, često mislite što je činio. Ponizio se, postao čovjekom, svakome dobro činio, gladne hranio, bolesne liječio, konačno, gorku muku podnio, jer nije mogao drukčije utješiti svoje srce puno ljubavi. Srce Isusovo najljepše je zrcalo. Zrcalo je milo ako u njemu lijepu stvar gledamo, ali ovo je najljepša stvar: srce Isusovo. To je prava ljubav, ljubezno srce Isusovo. Gledajmo samo to zrcalo, Isusa. Što ćemo vidjeti? Vidjet ćemo da Isus učini onu ljubav kakvu samo Bog može učiniti i nitko više. Veliki i svemogući Bog iz ljubavi postade malo dijete. Trpi kao malo dijete, trpi kao mladić, trpi kao zreo čovjek. I u najvećoj patnji završio je svoj život. I kada je već bio mrtav, dopusti da mu srce probodu i da pokaže kako želi i posljednju krv svoga srca izliti, proliti iz prave ljubavi. To je srce činilo toliku i takvu ljubav, unaprijed je osjećalo sve uvrede i nezahvalnosti, neizmjerni broj onih duša koje će zauvijek propasti. Tko da ne voli to srce, koje nas sve toliko ljubi baš onda kada bi se po pravdi moglo srditi na nas. Ja mislim da valjano dijete osjeća najveću slast kada poljubi majčinu ruku, jer ga je ta ruka držala kada je sisao, dvorila dok je odrastao. Pa kada je to istina, još je veća dužnost i istina da svatko nešto toliko ne želi, kao poljubiti, zagrliti Srce Isusovo. Ona se sablja jako cijeni kojom junak brani svoju domovinu i svoj dom. Pa što misliš, Srce Isusovo, ta britka sablja ljubavi savladala je cijeli pakao i sačuvala tvoju milu rodbinu i sav svijet. O, Srce Isusovo, daj da te uvijek sve više ljubim ja! Pogledajmo svoje srce, je li slično srcu Isusovu? Ogleđajmo se svaki dan, a preko dana i više puta u to srce Isusovo” (Propovijed na Srce Isusovo 1911, 008145-008146).

(nastavlja se)

Djelovati proaktivno

Stara izreka kaže *Bolje spriječiti nego liječiti* i doista se ona može primijeniti na mnoga područja, pa tako i u odgoju i obiteljskom životu.

Mnogi roditelji neprestano se bore s napasti da se prepuste *ex post facto* stilu roditeljstva. To bi značilo prepustiti djecu da se snalaze i ponašaju kako znaju dok se ne javi problem, a onda uključiti sirene za uzbunu i smišljati kazne i razne načine za popravljane ponašanja. Tako se vrlo lako dogodi da se odnos roditelja i djece svodi na krizne trenutke i rješavanje napetosti. U međuvremenu, roditelji odmaraju do sljedeće prigode, a djeca brzo uvide da je za dobivanje roditeljske pozornosti (makar negativne) potrebno napraviti problem. Jedan jednostavan primjer pokazuje razliku između proaktivnog i retroaktivnog djelovanja roditelja. Kada dijete ne donosi domaće zadaće, ne donosi kući udžbenike i radne bilježnice, a roditeljima kaže da je sve u redu s ocjenama i učenjem, oni bi mogli povjerovati da je tako i biti mirni da se ne moraju i o tome brinuti. No kada ih pred kraj polugodišta ili školske godine dočeka neugodno iznenađenje i saznaju da ocjene nisu ni blizu tako dobrih, pronalaze načine da se situacija na brzinu popravi, dijete kazni i čitave dane provodi u učenju neko vrijeme. Nažalost, tako izgledaju mnogi odgojni postupci, no oni ne daju dugoročne i dobre rezultate.

Ipak, postoji drugi način. On zahtijeva veću uključenost i angažiranost. Često je lakše povjerovati da je „sve u redu” i tako zaključiti da se ne moramo dodatno uključiti u dječje živote. U tom primjeru, roditelji bi prije nego bez bilo kakvog dokaza povjeruju da djetetu doista u školi ide odlično, trebali vidjeti njegove bilježnice i domaće zadaće. Ako one nikad nisu djetetu pri ruci, to je već pokazatelj da se dijete malo bavi njima. Ne mora se ni raditi o tome da dijete namjerno ne govori istinu o svojim školskim postignućima. Možda niti nema stvarnu percepciju o svom znanju i

moгуćnostima, ali upravo u tome potrebno mu je naše vodstvo. Svakako i učitelja. No obrazovanje i odgoj nije samo njihov zadatak, ne smijemo ih samo njima prepustiti pa onda često i pred djecom govoriti kako smo nezadovoljni nekim od učitelja. Također, niti ocjene nisu jedino i najvažnije mjerilo školskog uspjeha.

Stoga, umjesto da čekamo da vidimo koliko naša djeca mogu biti nezahvalna, neodgovorna ili lijena, bolji je način nuditi im svaki dan prilike vježbati razne vrline. Kao roditelji, pozvani smo biti više od vatrogasaca koji rješavaju hitne slučajeve kada ponašanje djece eskalira. Bolje je ako, kao roditelji, nalikujemo mudrom kapetanu broda koji zna da brod ne može samo prepustiti moru da ga nosi jer može očekivati problem, nego njime mora upravljati i usmjeravati ga. Ne mislimo da roditelji trebaju potpuno kontrolirati djecu, daleko od toga. No umjesto da samo „gasimo požare”, mudriji način katoličkog roditeljstva pokušava upravljati cijelu obitelj prema cilju, a to je biti savršen u ljubavi.

Da bismo u tome uspijevali, važno je biti svjestan na kojim krepostima i mi i naša djeca trebamo raditi i onda tražiti prilike za to u svakodnevicu. Tada obraćamo pozornost i na male uspjehe svoje djece – kada bez gundanja urade neku od svojih obveza, budu pažljivi prema bratu ili sestri i sl. Tako djeca vide da je i taj njihov trud vrijedan naše pozornosti. Vremenom će djeca manje pokušavati privlačiti pozornost neprihvatljivim ponašanjem. Kada dijete uporno ponavlja neko loše ponašanje, bilo bi dobro vidjeti zašto to čini. Kada uspijemo otkriti koja je stvarna djetetova potreba iza samog ponašanja (npr. vikanja ili udaranja), možemo liječiti korijen problema, a ne samo vidljivu posljedicu. Možda dijete poručuje: *Strah me je. Bojim se. Zbunjen sam. Osjećam se ugroženo...* Možda svoj osjećaj ne zna iskazati, verbalizirati, a ranije je zaključilo da roditeljsku pozornost dobije kada učini nešto zbog čega ga treba opominjati. Kada prepoznamo koja je djetetova namjera

iza tog ponašanja, možemo ga poučiti kako je izraziti na pristojan način. To će biti prvi korak promjene ponašanja. Ako bismo se u svom odgoju više usmjerili prema tome, a manje na kazne koje slijede nakon lošeg ponašanja, izbjegli bismo mnoge sukobe i učinili više dobra za svoju djecu i nas.

Ipak, kao katolički roditelji, ne ostajemo samo na dobrim odgojnim metodama i savjetima. Koliko god one bile korisne i potrebne, mi imamo nešto više – vodstvo Duha Svetoga. Svjesni smo svojih slabosti, nesavršenih odluka, krivih motiva. Unatoč tome, u toj važnoj roditeljskoj zadaći nismo sami. Možemo u svim nedoumicama i izazovnim situacijama tražiti da nas Duh Sveti prosvijetli – da čujemo što nam djeca žele reći kada ih ne razumijemo, da prepoznamo koje ih zamke vrebaju i kako da ih zaštitimo, kako ih odgajati za svijet u kome izumiru kršćanske vrijednosti i sl. I kada nam se čini da se brod nalazi na mirnom moru, da su djeca na dobrom putu, molimo Duha Svetoga da nas drži budnima i upozori na što obratiti pozornost, kako čuvati sve milosti i blaga koja su naša djeca primila.

U svakoj molitvi za djecu, prisjećajmo se i toga da ona nisu samo naša, nego i Gospodinova. On nam je svima dao slobodu i tako nas bezuvjetno ljubi. Kada mu i svoju djecu i svoj odgoj predamo s povjerenjem, on će nas rado voditi kao dobar i brižan Otac.

Molitva za dijete

(znak križa +): U ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga
Vjervanje...

Oče naš...

Oče nebeski, molim Te u ime tvoga ljubljenoga sina Isusa Krista, Gospodina našega, blagoslovi sada svojom moćnom desnicom ovo moje dijete. Ono pripada Tebi po biljevu svetoga krštenja i zato Te sada molim da u njemu prepoznaš sliku svog Sina: jer u njemu nas zamilova i u Ljubljenu smo ljubljani.

Slava Ocu ... (3x)

Ponizno Te molim, Oče nebeski, pruži sada svoju moćnu ruku nad ovo moje dijete (ime...), zaogrni ga plaštem ljubavi da se prestraši neprijatelj.

Oče nebeski, molim Te, po svom milosrđu ukloni od njega svaku ognjicu, svaku sušicu, svaki strah, nesanicu, ukloni od njega podnevnu pošast, svaku sjenu i noćno strašilo, ukloni od njega sjene što se šuljaju kroz tmine, ukloni zmiju i štipavca, lava i ljuticu, ukloni od njega otrov i svako lukavo zavodjenje, ukloni svaku bolest duha, duše i tijela.

Slava Ocu... (3x)

Sada ponizno molim i za svjetlo i snagu Duha Svetoga, Gospodina našega i Životvorca te da ovo moje dijete (ime...) ispuni svojom životvornom vatrom i dahom živih, tako da duh bezakonja, smrti i nesreće

nema nikakvoga pristupa ni mjesta u blizini ovog mog djeteta (ime...).

Slava Ocu ... (3x)

Oče nebeski, molim Te u ime Tvoga Ljubljenoga Sina, neka sada snaga onih milosti koje smo primili po žrtvi Jagančvejoj siđe u srce i dušu ovog moga djeteta (ime...) te ga spasi, ozdravi i oslobodi od svake teške napasti, od svake bolesti i od svih djela vražjih.

Zazivam krv Jagančevu i blagoslov s Križa da ojača naše duše i porazi Sotonu i sve zle duhove te da sva djela vražja budu poražena i odbačena od nas, i od ovog moga djeteta (ime...).

Jagančve Božji koji oduzimaš grijehe svijeta – smiluj nam se! ...

Molim i Presvetu Bogorodicu i njeno majčinsko Bezgrešno Srce koje je bilo probodeno mačem boli zbog njenog djeteta, neka sada intervenira svojim moćnim zagovorom za ovo moje dijete (ime...) kod svoga Sina te da ono bude posve primljeno u Njegove svete spasenjske ruke, koji je rekao – *Pustite malene k meni, ne priječite im, jer takvih je kraljevstvo Božje.*

Zdravo Kraljice...

Molim i sve anđele i arkandele, svetog Mihaela, svetog Gabriela, svetog Rafela, molim anđela čuvara ovog mog djeteta (ime...), molim svetog Josipa, čuvara i

hranitelja djeteta Isusa, molim sve svetce i svete Božje, molim njegova sveca zaštitnika (navesti ime djetetova sveca zaštitnika) da sada interveniraju i zagovaraju za ovo dijete pred prijestoljem Božjim.

Anđele čuvaru mili ...

Gospodine Isuse, Ti sada primi ovo dijete (ime...) u svoje ruke, privuci ga k sebi, k svom božanskom Srcu i blagoslovi ga sada. Amen. Aleluja!

Hvala Ti, Isuse! Hvala ti, Marijo!

Oče naš...

Zdravo, Marijo... (3x)

Slava Ocu...

I blagoslov nad djetetom: roditelj(i) polaže ruke na dijete te zazove Božji blagoslov na njega i poskropi ga svetom vodom. +++

o. Petar Galić

Odgovornost

Vrijeme je krizma. Mnogi mladi ulaze u punoljetsvo primivši pečat Duha Svetoga. Križ na čelu nije samo običan znak koji dobivaju. To je znak odgovornosti. Svatko od nas dužan je biti katolik u svim životnim prilikama. Pokazati što nam vjera znači u sadašnjem svijetu katkad je teško, možemo se susresti s predrasudama, naići na odbacivanja i na nerazumijevanje. Žalosno je kada mladi nakon krizme odluče više ne dolaziti u crkvu. Često imaju izgovor kako su sve obavili te su do vjenčanja slobodni kao ptice. No njihov odgoj u crkvi primanjem sakramenta

potvrde nije završio. Svakoga dana učimo, svakim danom naš odgoj u Crkvi raste. Danas mi mladi, napose krizmanici, trebamo biti primjer prvopričesnicima koji će vidjeti naše iskustvo, naše ponašanje, naš pristup Crkvi, zajednici... Htjet će biti poput nas. Gradit ćemo i čuvati svoju vjeru u svojim obiteljima.

Trebamo ići dan po dan, korak po korak graditi svoju vjeru. Ako si postao krizmanik, nećeš moći odmah sve postići, darovi su sad u tvojim rukama da se njima koristiš kad je prilika za to. Budi mudar i strpljiv za početak, a sve ostalo će doći. Budi odgovoran i ponosan katolik.

Larisa

Svetci o sedam darova Duha Svetoga

1. Mudrost – *A mudrost odozgor ponajprije čista je, zatim mirotvorna, milostiva, poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, postojana, nehinjena.* (Jak 3,17)

2. Razum – „Razum je nagrada vjere. Zato ne nastojte razumjeti da biste vjerovali, nego vjerujte da biste razumjeli.” – sv. Augustin

3. Znanje – „Dar znanja pomaže nam svoj pogled uskladiti s Božjim pogledom na stvari i ljude.” – papa Franjo

4. Savjet – „Iskoristimo dar razuma za razborita djela. Naučimo kako se suzdržavati od zlih stvari, kako ne bismo bili prisiljeni to naučiti u budućnosti. Iskoristimo život kao školu za ono što je dobro, da budemo spremni mrziti grijeh. Nosimo u sebi duboku ljubav prema Stvoritelju, prijanjamo uz Njega cijelim svojim srcem. Nemojmo zločesto protratiti bit razuma, kao što je učinio razmetni sin.” – sv. Klement Aleksandrijski

5. Jakost – „Iako je ljudima dobre volje put ravan i gladak, onaj koji njime ide, neće daleko stići i bit će mu teško ako nema snažne noge, to jest hrabrost i ustrajan duh.” – sv. Ivan od Križa

6. Pobožnost – „Budite hrabri i nastojte svoje srce odvojiti od svjetovnih stvari. Dajte sve od sebe da otjerate tamu iz svojega uma i da shvatite što je istinska, nesebična pobožnost. Ispovijedi nastojte očistiti svoje srce od svega što ga možda još kalja. Oživite svoju vjeru – ona je ključna za shvaćanje i postizanje pobožnosti.” – sv. Ivan Bosco

7. Strah Božji – „Moramo se bojati Boga iz ljubavi, a ne ljubiti ga iz straha.” – sv. Franjo Saleški

Bitno.net

Sporedna uloga

Ima li žena sporednu ulogu na ovom svijetu? Beznačajnu, malenu, skoro nevidljivu? Ili je ona stup obitelji?

Iz ženinog krila rodilo se čovječanstvo. Adam je prvi stvoren. Ali muškarac nije bio potpun bez žene. Trebala mu je pomoć, potpora, ljubav. Tada Bog stvori ženu da je muž ljubi kao što je Krist ljubio Crkvu, da je ljubi do kraja, dajući sama sebe za nju.

A žena daje samu sebe za cijelu obitelj. Što bi muž i djeca bez nje? Ona je ta od koje se traži savjet, podrška, pomoć, utjeha, ljubav. Ona koja muža prati u stopu, čuvajući mu leđa i bodreći ga. I to nije sporedna uloga, to je veoma značajna uloga. Uloga kakvu i Gospa ima u našim životima.

Ona je moćna, otvara nam vrata nebeska, pomoćnica je kršćana. U njenom zagrljaju grješnici nalaze utočište, bolesni zdravlje, žalosni utjehu. Donosi nam mir i brine o našim obiteljima.

Žena je kao kaskader na snimanju filma. Ima „sporednu ulogu“, ali „najopasnije scene“ nosi ona na svojim plećima. Tako je u obitelji, u društvu. A ona najjača žena svakako je naša Gospa koja je pomoćnica kršćana, kraljica obitelji i mira.

Jelena Pinter

Molitva za Susret hrvatske katoličke mladeži u Bjelovaru 2022.

Predobri i pravedni Bože, Stvoritelju svega svijeta,
 čuj ponizne prošnje svojih vjernih,
 koje ti ispunjeni nadom i pouzdanjem upućujemo.
 Privuci naša slaba i grešna srca k sebi,
 jer želimo biti u zajedništvu s Tobom,
 oslobođeni tereta ovozemaljskih briga.
 Ispunjeni radošću i zahvalnošću,
 Tvojoj zaštiti i vodstvu preporučujemo sve svoje mlade
 i smjerno Te molimo
 da svojim Svetim Duhom
 ispuniš njihov zajednički hod
 prema Susretu hrvatske katoličke mladeži.
 Zagovorom naše nebeske Majke Marije,
 sv. Marka Križevčanina i bl. Drinskih mučenika,
 u našim srcima zapali oganj svoje Ljubavi
 da, plodni dobrim djelima, svijetu gorljivo svjedočimo Tebe,
 jedinoga pravoga Boga,
 koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.
 Oče naš... Zdravo, Marijo... Slava Ocu...

Naši krizmanici

Župa Presvetog Trojstva, Mala Bosna, 8. svibnja

Župa Sv. Jurja, Vajska, 8. svibnja

Župa Sv. Ilije, Bođani, 8. svibnja

Župa sv. Petra i Pavla, Monoštor, 8. svibnja

Naši prvopričesnici

Župa Presvetog Trojstva, Mala Bosna, 15. svibnja

Župa Sv. Roka, Subotica, 15. svibnja

Župa Marije Majke Crkve, Subotica, 15. svibnja

Uspomene iz Oratorija

– Ivan Bosco

Kada vi, sinci moji, budete čitali ove uspomene nakon moje smrti, sjetite se da ste imali oca koji vam je bio privržen, oca koji je prije negoli će napustiti ovaj svijet, ostavio uspomene kao zalog očinske naklonosti. S time na umu, molite Boga za vječni pokoj moje duše.

O PISCU

Don Bosco koji je napisao tu knjigu bio je plodan pisac. Prepoznao je ulogu tiskane riječi u širenju evanđelja i sam je obučavao dječake tiskati knjige i distribuirati ih što je više mogao. Najviše je pisao o životu svetaca i drugim vjerskim istinama Katoličke Crkve. Teško mu je bilo pisati o samom sebi, međutim, tu naredbu da opiše sve što se tiče Oratorija, kao i sve u njegovom životu što se može činiti nadnaravnim, dobio je od pape Pija IX. Don Bosco tu knjigu pisao je od 1873. do 1875., u godinama kada se borio za osnivanje svoje družbe, i knjigu je namijenio prvenstveno svojim sinovima, budućim salezijancima. Čak je i zabranio da se ta knjiga javno objavi, međutim, salezijanci 1946. objavljuju tu knjigu javno smatrajući da su njezine poruke potrebne cijelom svijetu u odgoju mladeži, a ne samo njima. Don Bosco pisao je za mlade i stoga je njegov stil lako čitljiv. Ta knjiga obuhvaća cjelokupnu pedagošku i teološku podlogu Oratorija i don Boscovog preventivnog sustava i njegovo je najvažnije i najosobnije djelo.

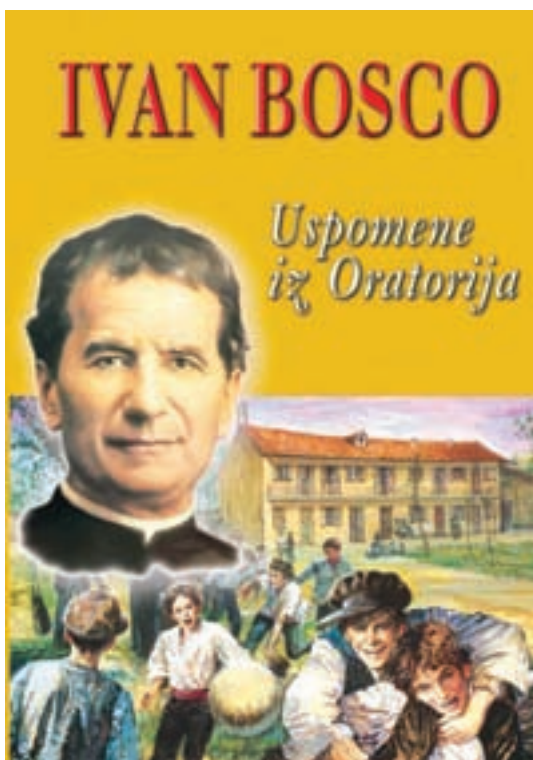
POVIJEST ORATORIJA I DON BOSCA

Don Bosco temeljno piše o nastanku Oratorija. Piše od svojeg rođenja jer ga je njegova obiteljska prilika oblikovala za rad s mladima, osobito napuštenima. Don Bosco odrastao je bez oca i uz majku koja ga je dobro poučila vjeri. Međutim, uvijek je osjećao nedostatak očinske figure u svom životu i stoga je dobro mogao razumjeti dječake kojima je također nedostajao otac.

Papa je Don Boscu naložio da zapiše ne samo svoju povijest i povijest cijelog Oratorija sv. Franje Saleškog nego i svaki nadnaravni događaj u svom životu. Papa je već tada predviđao da pred sobom ima sveca. Don Bosco sanjao je mnogo čudesnih snova, od koji su se neki i obistinili. Prvi čudesan san sanjao je s devet godina kada je usnio da pokušava udarcima smiriti dječake koji su vrijeđali Boga. Tada mu je u snu prišao čovjek u bijelom i rekao mu da dječacima mora pričati s ljubavlju i blagošću, a ne šakama, na što je Don Bosco odgovorio da ne zna drugačije. Čovjek, koji je bio Isus, rekao mu je da će vremenom biti poučen. Don Bosco nadalje piše o svojem školovanju, bogoslovskim danima, ređenju i svom usmjerenju da, kao mlad svećenik, posveti svoj život mladima. Detaljno opisuje nastanak Oratorija i sve prepreke na koje je naišao u osnivanju, ali i trajnom utemeljenju Oratorija. Knjiga prati događaje iz Oratorija do 1855.

ZA KOGA JE KNJIGA?

Ono što je prvenstveno očito jest da je ta knjiga za svakog tko se želi baviti mladima, bilo Oratorijem na Don Boscov način, bilo vjeronaukom, školom, sportom, izvannastavnim aktivnostima, a osobito za roditelje. Ta knjiga daje svevremeni recept kako pristupiti mladima, a koji se može sažeti u: pokazati im da ih ljubimo, voljeti stvari koje oni vole i poučavati ih u vjeri. Don Bosco uvijek je čvrsto naglašavao ulogu euharistije. Mnogi pedagogi divili su mu se i htjeli su učiti od njega, no on im je jasno stavio do znanja da bez euharistije oni to neće moći nikad učiniti. Ta knjiga je, kao i svaki životopis svetca, također dobar recept za svetost. Svaki svetac prošao je neki svoj put pun prepreka, pa tako i Don Bosco. Don Bosco nije bio blaga temperamenta i morao je učiti savladivati se pred autoritetima koji nisu uvijek bili na njegovoj strani. Tako nam njegov život može dati putokaz kako postupiti u određenim situacijama, osobito u situacijama s tvrdoglavim autoritetima koji nisu uvijek u pravu i tvrdoglavim mladima.

Lectio divina

Ovih dana u našim biskupijama sabiremo iskustva o sinodalnosti u okviru priprave faze na Biskupsku sinodu – postavljamo pitanje kako smo odgovorili na poziv i poticaje pape Franje da u pripremi na Sinodu izgrađujemo zajedništvo u crkvenim zajednicama, zajedništvo u kojem pulsira dijalog, suradnja i suodgovornost.

Dijalog je ključna točka svakog zajedništva i naziv dijaloga u pripremi na Biskupsku sinodu pojavljuje se u svim padežima. Pravi dijalog u crkvenim zajednicama pretpostavlja kao polazište i izvor motivacije dijalog s Kristom. U prošlom broju bilo je naglašeno da jedan od načina kako uspostaviti i voditi dijalog s Kristom jest molitveno čitanje i razmatranje Svetoga pisma, što se u tradiciji kršćanske duhovnosti zove *Lectio divina*.

U ovom broju predstaviti ćemo korake i faze razmatranja koje vode do prisnog zajedništva s Kristom. Najprije treba napomenuti da se ovdje radi o ozbiljnom životnom izboru – biti s Kristom, slušati njegov glas, upijati njegovu poruku i uživati u prijateljstvu s Njim – u tom smislu *Lectio divina* nije samo jedna od mnogih pobožnosti, jedna pored drugih nego treba zauzimati središnje mjesto u duhovnom, molitvenom životu kršćana. Cilj *Lectio divina* nije skupljanje podataka ili usvajanje neke vjerske doktrine, već sazrijevanje do stanja koje najbolje opisuje apostol Pavao: *Ne živim više ja nego Krist u meni*. U tom smislu onaj koji prakticira *Lectio divina* nije samo čitatelj, već ponajprije molitelj.

Odlučiti se za redovito, svakodnevno molitveno čitanje tekstova Svetoga pisma jest kao planiranje susreta s voljenom osobom. Onaj koji voli, osjeća u srcu intenzivnu potrebu i želju se susresti s voljenom. Njihovi susreti brižljivo su planirani, točno se odredi mjesto i vrijeme i zaljubljeni paze da dogovoreno ne propuste. Ta analogija uzeta iz područja partnerskih odnosa poslužiti nam će u približavanju dinamike susreta i zajedništva s Kristom putem *Lectio divina*.

Molitveno čitanje i razmatranje evanđelja treba imati točno određeno vrijeme i duljinu trajanja i u tim odlukama zahtijeva se dosljednost koja se ne može poistovjetiti s disciplinom u obdržavanju zapovijesti, dosljednost o kojoj je riječ u vezi s *Lectio divina* ima karakter vjerne ljubavi, kojom molitelj žudi svakodnevno sazrijevati u spoznaji Isusa Krista, susresti ga, slušati i prijateljevati s Njim.

Nakon što smo odredili vrijeme kada razmatramo i duljinu razmatranja, pristupimo prvom koraku koji se zove „lectio” – čitanje. U toj fazi pozornost molitelja usmjerena je na tekst koji je uzeo za razmatranje. Prati

radnju, promatra likove, zapaža njihove osobine, pri tome izdvaja neke ključne riječi, izraze, činjenice. Taj dio razmatranja liči na analizu teksta – jezičnu, gramatičnu, literarnu, logičnu itd.

Ali Krist nije junak iz davne prošlosti koji puni stranice dokumenata koji se čuvaju u arhivima. On je živi, uskrslu Gospodin koji sjedi zdesna Ocu. On žarko želi progovarati našim srcima kao prijatelj prijatelju. Imajući u vidu prisutnost Isusove ljubavi, razmatranje se ne može zaustaviti na fazi *lectio*, na analizi teksta, nego se nastavlja osluškivanjem poruke koju Isus osobno upućuje molitelju po čitanju teksta – primanje poruke odigrava se u fazi koju zovemo meditacija. Riječ „meditatio” etimološki ima značaj: „strijela koja me pogađa”. Etimologija riječi najbolje izražava što se treba događati u meditaciji: Riječi evanđeoskog teksta upućene su meni osobno, poruci je primatelj moje srce i um. Čitajući i meditirajući evanđelje, postajem Isusov suvremenik, učenik, sljedbenik koji je pozvan asimilirati Njegovu poruku, nju uključiti u svoj život i Isusu suobličiti svoje biće – misli, riječi, osjećaje, djela.

Meditacija prelazi u fazu „oratio”. Taj naziv obično prevodimo riječju molitva. Etimološki ta riječ odnosi se na javni govor, govor koji drži odvjetnik kada na sudu brani svoga klijenta. Radi se, dakle, o dinamici komunikacije, priopćavanja – ono što najprije pripada internom foru, govorom prelazi u sferu javnoga. Ta etimologija pogađa bit i smisao oracije kao koraka u *Lectio divina*. Iskustva koja smo doživjeli, odluke koje smo donijeli, spoznaje do kojih smo došli, otkrića koje smo stekli – sve to manifestira se kao svjetlo koje je najprije ugrijalo srce i razum molitelja i poslije se razlijeva i osvjetljuje i druge. Ti unutarnji sadržaji stečeni u čitanju i meditaciji mogu se izraziti kao *laudatio* – zahvalna molitva Bogu za dar zajedništva, ili kao *confessio* – pokajanje, kucanje na vrata Božjeg milosrđa, ili kao donošenje novih životnih odluka. Najbolji primjer odjeka na susret s Božjom riječju jest lik Blažene Djevice Marije koja pjeva hvalospjev „Veliča duša moja gospodina” i pohađa svoju rođakinju Elizabetu.

Lectio divina zaključuje se fazom koju zovemo kontemplacija. Vratimo se korijenu tog naziva *con* – *temple*, etimološki označava svetište – prostor rezerviran Bogu u kojem odjekuje Njegova riječ. Svetište u kršćanstvu više nije u prvom redu prostor, već osoba Bogočovjeka Isusa Krista, u Njemu prebiva sva punina božanstva. To je na kraju smisao, cilj *Lectio divina* – ulaziti u svetište Isusa Krista i biti tako posvećen: postati Krist, gledati svijet i sebe Njegovim očima, osjećati Njegovim srcem i razmišljati Njegovim umom.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Izgubljena pro-life narukvica koja je spasila skoro „urušenu malu crkvu”

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Ponekad nam se čini da se u životu događanja odvijaju slučajno. Međutim, ne postoji slučajnost. Sve što se dogodi ima pred sobom i iza sebe duboki smisao. I mi nismo slučajno ovdje na zemlji.

Mjesec svibanj posvećen je našoj nebeskoj Majci. Tu su Marijini posebni dani kao: BDM Posrednica milosti, Gospa Trsatska, Fatimska Gospa i BDM Pomoćnica kršćana. A tu je i Majčin dan druge nedjelje svibnja. Marija je naša nebeska Majka. MAJKA CRKVE. Brine se za rođene i nerođene. Što velite o ovom životnom primjeru? Nije se dogodio slučajno...

„Rachel se prisjeća koliko je bila uzbuđena zbog kupnje crvene pro-life narukvice s jasno utisnutom riječi ŽIVOT. Nošenje narukvice njoj nije bio tek običan hir ili modni izričaj, već je imalo mnogo dublje značenje. To je, pak, bio znak njezine predanosti i obveze zauzeto moliti za prestanak pobačaja u svijetu. Ali vraćajući se jedan dan iz kupovine u Wallmartu, na parkiralištu supermarketa skliznula joj je narukvica s ruke, a da to uopće nije osjetila.

– Pogledala sam posvuda, u autu, u spavaćoj sobi, u kući, ali je nisam nigdje uspjela pronaći. Konačno sam zaključila da mi je najvjerojatnije ispala dok sam iznosila namirnice na parkiralištu supermarketa – rekla je Rachel.

Dok je još bila u nevjerici zbog tog „čudnovatog” gubitka narukvice, Rachel se ipak nadala da će je pronaći upravo netko kome je uistinu potrebna. Gubitak nije osjećala zbog neznatne materijalne vrijednosti narukvice, već zbog njezina snažna simboličkog značenja.

Nekoliko mjeseci kasnije, Rachel je počela raditi kao poslužiteljica u lokalnom restoranu Olive Garden. Jednog je popodneva u restoran došla jedna majka sa svojim novorođenččetom. Rachel je čestitala majci na djetetu, prisjećajući se da je bila vrlo lijepa i u srednjim 20-ima. Doimala se malo sramežljivom, ali se ipak nasmijala kad joj je čestitala. Dok ju je Rachel posluživala, komentirala je kako je beba prekrasna i kako se spokojno odmara u kolicima. Tijekom razgovora, pogled joj je zastao na majčinoj ruci. Nosila je crvenu narukvicu s prepoznatljivim logom ŽIVOT.

– Nosite pro-life narukvicu? – odvažila se priupitati Rachel.

Mlada je djevojka isprva bila zbunjena, ne znajući što Rachel pod tim misli, a onda joj je sinulo.

Da, našla sam ovo na parkiralištu! – odgovorila je.

Nakon što je uočila posvemašnje zanimanje konobarice za narukvicu, nadodala je da ima zanimljivu

priču povezanu s njom koju bi rado podijelila. Rachel je sa zanimanjem slušala... Djevojka je ispričala kako je nekoliko mjeseci prije saznala da je sasvim neočekivano trudna. Otišla je u šoping da bi se smirila i misli odvušla od dogovorenog pobačaja koji je bio zakazan za nepuna dva dana. Krenuvši prema ulazu u Wallmart, pogled joj je zastao na crvenoj gumenoj narukvici koja se nalazila na tlu. Zapazila je na njoj ispisanu riječ ŽIVOT. Uzela je narukvicu i spremila je u torbicu te neometano krenula u kupovinu.

Te noći djevojka je sjedila u svojoj sobi i plakala, ispunjena neopisivim strahom zbog onoga što je kanila učiniti. Bila je zabrinuta zbog mišljenja svojih roditelja i dečkova odlaska. Zbog svega toga, pobačaj se činio kao jedini izlaz iz novonastale situacije...

U tome trenutku, Rachel više nije mogla zadržati suze. Prestala je biti svjesna da treba poslužiti još neke goste... Žena je nastavila priču da joj je najedanput na pamet došla ona narukvica koju je držala u torbici. Uzela ju je u ruke i držala sve dok nije utonula u san. Usred noći probudila se iz nemirna sna sa snažnom misliju na riječ ŽIVOT koja joj je izvirala iz srca. U jutarnjim satima, žena je otkazala dogovoreni termin za pobačaj.

– Ostala sam zapanjena. Sve što sam mogla, bilo je plakati. Ta je prekrasna curica za dlaku izbjegla pobačaj! Jednostavno nisam mogla prestati plakati – prisjeća se Rachel.

Kroz jecaj i suze, Rachel je djevojci rekla da je ona izgubila istu narukvicu na tom istom parkiralištu nekoliko mjeseci ranije.

– Objasnila sam joj simboliku narukvice i što ispisanu riječ ŽIVOT zapravo predstavlja.

Sada su obje žene plakale sa suzama radosnicama u očima i dubokim izrazom zahvalnosti na licu. Kroz jecaje, žena je uspjela prišapnuti Rachel:

– Hvala Vam, da niste bili izgubili tu narukvicu, ne bih sada pored sebe imala ovu prekrasnu djevojčicu.”

Dragi moji stari i bolesni prijatelji... Koliko je obiteljskih crkava spašeno. Nažalost mnogo, mnogo je urušeno, pogubljeno. Naša ljubav prema Majci Crkve, našoj Majci neka zaživi u ljubavi prema njezinoj djeci, našoj braći i sestrama, rođenima i nerođenima bez razlike. Moliti se za sve članove Crkve nije samo običaj nego naša sveta zadaća. Nikad to ne bismo trebali zaboraviti. A tu mi možemo učiniti mnogo svojim molitvama, žrtvama i tegobama. U tom duhu želim da proslavite ovaj mjesec u čast Marijinog slavlja i zagovora pred Bogom.

Obnova crkava kao „popravni ispit”

Nekadašnji pokrajnji oltari Preminuća sv. Josipa (uklonjena menza, kipovi, barokni ukrasi i plemićki grb) i sv. Ivana Nepomuka (u potpunosti uništen) u subotičkoj katedrali

U suvremenoj katoličkoj terminologiji engleskog jezika nalazi se stopljenica *wreckovation* (stopljena od riječi „wrecking” – uništavanje, te „renovation” – obnova), koristi se za opis drastičnog procesa restauracije povijesnih sakralnih građevina prema dubioznom i neispravnom tumačenju liturgijskih smjernica Drugog vatikanskog sabora (o konkretnim potezima, nije nikada izdan nijedan službeni dokument), a očituje se ponajviše u preinakama liturgijskog prostora neumjesnim građevinskim zahvatima, izvedbama i materijalima, te uništavanju inventara nerijetko visoke umjetničko-povijesne vrijednosti (rušenje ili rezanje glavnih i pokrajnjih oltara, propovjedaonica, izmještanje svetohraništa, uklanjanje kipova, slika, orgulja, oltarnih pregrada, spaljivanje liturgijskog ruha, itd.). Taj proces na zapadu je bio utoliko mahnit da su pojedini biskupi morali izricati zabrane uklanjanja bilo kojeg povijesnog dijela inventara crkve, a Američka biskupska konferencija 1978. i 2000. godine izdala je službene dokumente i smjernice za obnovu crkava, kako bi se uništavanje zaustavilo.

Nažalost, ni naša biskupija nije bila pošteđena sličnog procesa – polovica crkava Subotičke biskupije bile su žrtve nesprenog i neutemeljenog tumačenja novih liturgijskih odredba. Najneslavnija „obnova” zatekla je ni manje ni više nego katedralnu baziliku sv. Terezije Avilske u Subotici, kada su uklonjeni svi

oltari, barokna rezbarija, plemićki grbovi, izrezana oltarna pregrada, a svetište preinačeno do te mjere da se ponovno moralo obnoviti 2017. godine. U Žedniku, uz ostale oltare, propovjedaonicu i pregradu, u potpunosti je uklonjen i uništen oltar sv. Franje koji su u zavjet podigli franjevački trećoredci tog mjesta, kojih je nekoć u Žedniku bilo iznimno mnogo te bi danas bio vrijedan povijesni spomen laičkog apostolata. Sličnu sudbinu doživjele su crkve u Bačkoj Palanci, Monoštoru, Bečeju, svetište u Doroslovu itd. Župna crkva u Bajmaku, primjerice, izbjegla je još goru sudbinu te vjerujem da možemo biti zahvalni što se planirana „obnova” te barokne ljepotice s vrijednim inventarom tirolske radionice Stuflesser nije ostvarila, jer nas sačuvani nacrti predloženog preuređenja mogu samo neugodno zapanjiti. Suvremeni projekti i zamisli obnove crkava koje možemo pogledati diljem katoličkog svijeta, daju nam potvrdu kako je rušilački pristup „obnovi” promašen, neprirodan, ali i skup.

Kanadski spisatelj i povjesničar Ronald Wright u svojoj knjizi „Kratka povijest napretka” zapisao je: „Svaki put kad se povijest ponavlja, cijena se povećava”. Stoga, u ovim vremenima kada mnogo slušamo i promišljamo o obnovi naših crkava, nadam se da ćemo uspješno položiti taj „popravni ispit”. Veliku nadu u to daju nam nedavne obnove crkava sv. Roka u Subotici i Presvetog Trojstva u Somboru, koje valja istaknuti kao uistinu uspješne i kvalitetne.

Postojeći glavni oltar i prijedlog preuređenja župne crkve u Bajmaku

180 godina subotičke Župe svetoga Roka (X. dio)

Kapelani Župe svetoga Roka od 1927. godine

Emerich (Imre, Mirko) **Heck** rođen je u Somboru 2. travnja 1900. godine kao sin obitelji gradskog službenika koji je zdušno odgajao svoje trinaestero djece. Gimnaziju je pohađao u Somboru i u kalačkoj isusovačkoj gimnaziji gdje je položio ispit zrelosti. Teologiju je studirao u Kalači od 1918. do 1922. godine. Bio je zaređeni đakon, kad je 1922. godine iznenada umro njegov otac. Nije se više vraćao u Kalaču već se uključio u Bačku apostolski administraturu. Za svećenika je zaređen u Đakovu 7. rujna 1922. godine. Bilo mu je 25 godina kad je u teškoj operaciji ostao bez dva rebra. Do kraja života patio je od posljedica te operacije. Bio je kapelan u Bačkoj Topoli od 1. kolovoza 1922. do 6. veljače 1925., kapelan u Subotici u Župi sv. Jurja od 26. veljače 1925. do 1. rujna 1927. godine. Od 11. studenog 1926. do 1. rujna 1927. obavljao je dužnost vikara u vikariji svetoga Josipa (Đurđin). Bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka od 1. rujna 1927. do 19. kolovoza 1929. godine. Od 19. kolovoza 1929. do 1. kolovoza 1930. bio je kapelan u Župi svetoga Stjepana u Senti. Od 1. kolovoza 1930. do 13. veljače 1936. godine bio je kapelan u Somboru. Dana 13. veljače 1936. godine imenovan je upraviteljem župe u Beregu, gdje je ostao kao župnik do 1962. godine. U međuvremenu, 25. rujna 1950. imenovan je i upraviteljem župe u Kolutu. Godine 1962. napustio je biskupiju i preselio se u Njemačku. Tamo je bio duhovni pomoćnik u župi Kolbermoor. Od 1. siječnja 1963. godine stao je na čelo Župe svetoga Nikole u Hasenbergu. Shrvan teškom bolešću, morao se početkom 1968. godine povući u mirovinu. Velikim je strpljenjem podnosio bolove i patnje sve dok 7. siječnja 1971. godine nije umro u svome stanu u Forstenriedu. Njegovi su ga župljani u Župi svetoga Nikole upamtili po vjerno i pobožno obavljanim župničkim dužnostima. Resila ga je izrazita skromnost i poniznost, a u službi je bio pun ljubavi. Sve je činio s mnogo jedostavnosti i pristupačnosti. Sahranjen je u starom dijelu groblja Waldfriedhof.

Peter Kleiner rođen je u Prigrevici sveti Ivan (Prigrevica) 29. veljače 1896. godine. Gimnaziju je

završio u Kalači. Teologiju je od 1923. do 1926. godine studirao u Zagrebu i Đakovu. U Đakovu je zaređen za svećenika 5. rujna 1926. godine. Najprije je bio kapelan u Odžacima, godine 1928. kapelan u Doroslovu, pa 1929. vjeroučitelj u državnim školama u Subotici, godine 1930. bio je bolnički kapelan u Subotici, gdje je djelovao do 1939. godine. Djelovao je i u Srpskom Miletiću. Od 1929. do 1930. godine bio je kapelan u Župi svetoga Roka u Subotici. Od godine 1939. bio je župnik u Bačkom Novom Selu. U Futogu je djelovao od 8. listopada 1951. do 22. kolovoza 1963. Umro je u Futogu 15. studenog 1964. godine.

Mátyás Körmöczy rođen je u Kanjiži 22. veljače 1903. godine. Umro je u Horgošu 1. lipnja 1951. godine. Gimnaziju je započeo u Senti 1914. godine, a završio u Kalači. Teologiju je počeo studirati u Kalači, a završio je u Đakovu, gdje je zaređen za svećenika 5. rujna 1926. godine. Odmah je postao kapelan u Kupusini. Bio je kapelan u Žedniku 1927. godine. Godine 1928. bio je vojnik, a 1929. ponovno kapelan u Žedniku. Od 1929. do 1934. godine bio je kapelan u Župi svetoga Roka. Zatim je bio kapelan subotičke Župe svete Terezije, godine 1938. kapelan i kateheta u Horgošu. Umro je u dobi od 48 godina, u 25. godini svećeništva kao župnik u Horgošu 1. lipnja 1951. godine.

István Gajdos rođen je 1. kolovoza 1904. godine u Bezdanu. U Somboru je od 1916. pohađao gimnaziju, a završio je 1924. godine u današnjem Zrenjaninu. Teologiju je studirao u Đakovu od 1924. do 1928. godine. Za svećenika je zaređen 5. travnja 1928. u Subotici pa je bio kapelan u Malom Idošu. Potom je u muškoj gimnaziji u Subotici bio vjeroučitelj i kapelan u subotičkoj Župi svetoga Jurja. Od 1931. do 1932. godine bio je kapelan u Župi svetoga Roka u Subotici. Godine 1931. ponovno je bio kapelan u Župi svetoga Jurja u Subotici. Godine 1941. bio je upravitelj subotičke Župe svetoga Jurja. Prešao je u Mađarsku gdje je godine 1957. postao župnik u Boroti pokraj Jankovca (Jánoshalma u Mađarskoj).

Prikaz uzašašća

Zatim ih izvede do Betanije, podiže ruke pa ih blagoslovi. I dok ih blagoslivljaše, rasta se od njih i uznesen bi na nebo. Oni mu se ničice poklone pa se s velikom radosti vrate u Jeruzalem te sve vrijeme u hramu blagoslivljahu Boga. (Lk 24, 50–53)

Upečatljivo je da se i u evanđelju po Luki i u Djelima apostolskim ne izvještava samo o Isusovu nestanku pred očima Njegovih učenika, nego se izvještava i o nevidljivom cilju događaja, uznesenju na nebo. Tako danas postoji široka prihvaćenost da je Luka značajno oblikovao obje scene. Raspravlja se je li evanđelist prvi prikazao uzvišenje uskrslog Isusa kao vidljivo uzašašće ili je to odradio na temelju neke već postojeće predaje. Potpuna šutnja drugih dijelova Novog zavjeta o još dojmljivom vidljivom uzašašću može se shvatiti samo kao da ono nije pripadalo najstarijem dijelu tradicije o Isusu. Uzašašće se mora shvatiti kao nezaboravna ilustracija kristološke spoznaje Isusova uzvišenja, a ne kao opis povijesno shvatljivog događaja. Dakle, ono što se obično naziva uzašašćem, točnije treba shvatiti u smislu „uznesenja ili zanosa”.

Rani prikazi u biti se odnose na dvije situacije. Krista nose u nebo anđeli (istočni tip), Krist se uzdiže na nebo u susret Božjoj ruci (zapadni tip). Katakombna umjetnost ne poznaje nijedan od tih motiva. Najraniji primjeri tih dviju vrsta slika potječu iz kasnog 4. stoljeća. Takozvani Reidersche Tafel jedan je od najstarijih poznatih prikaza Kristova uzašašća u kombinaciji s uskrsnućem. Riječ je o rezbariji od slonovače koja je vjerojatno nastala u Rimu ili Milanu u kasnoj antici oko 400. godine. Ploču je 1860. nabavio kolekcionar umjetnina Martin Joseph von Reider iz Bamberga za Bavarski nacionalni muzej u Münchenu. To je najstariji eksponat u muzeju. Rimski reljef od slonovače prikazuje susret žena koje žure na Kristov grob na uskrsno jutro s anđelom. Stablo čijim se voćem hrane ptice označava grob Gospodnji kao mjesto koje daje život. Uskrsli Krist u togi i svitku s nimbusom uzdiže se iznad dvojice uvijajućih učenika. Božja ruka grabi ga iz oblaka.

Mnoge su rane slike bizonalne, prikazujući Krista iznad, ispod 11 ili 12 apostola sa ili bez Marije, iako se njihova prisutnost ne spominje ni u jednom biblijskom izvještaju. Zapadni srednji vijek proširuje broj tipova:

Krist korača prema nebu u mandorli, lebdi ispruženom desnicom nad apostolima i Marijom, Krist levitira svojom vlastitom moći ili „skače” prema nebu. Na prijelazu tisućljeća vjerojatno se u Engleskoj razvio tip Krista koji nestaje: vidi se samo donja polovica tijela ili stopala. Oblak zaklanja ostatak figure. Taj tip prevladava u gotičkom razdoblju, dopunjen prikazom otisaka Kristovih stopa koje je jeruzalemski hodočasnik mogao vidjeti u crkvi Uzašašća na Maslinskoj gori.

U našoj biskupiji jedna crkva nosi naziv po tom blagdanu, i to u Riđici. Sagrađena je 1816. godine. Sliku glavnog oltara naslikao je Johann Weller, umjetnik iz Beča 1817. godine.

Lipanj obojen pjesmom

Uskrsno vrijeme privodimo kraju i krunimo ga svetkovinom Duhova. Pjesme u prijedlozima načinjene su prema redosljedu svetkovina ovoga mjeseca, kojih je u ovom mjesecu prilično: od Duhova, Presvetoga Trojstva, Presvetoga Srca Isusova do svetkovine apostolskih prvaka svetih Petra i Pavla. Na dvije svetkovine ovoga mjeseca pjevamo i sekvence (Dođi, Duše Presveti i Hvali Sion Stvoritelja). One se mogu izvoditi zbarski, pjevanjem pučki, ali i čitanjem uz tihi glazbu na orguljama. Dajmo improvizaciji mjesto u liturgiji. U mjesecu lipnju – mjesecu Srca Isusova – pokušajmo pjevati što više pjesama Njemu u čast. Pjesmarice obiluju priličnim

brojem lijepih napjeva. Nastojmo i njegovati svoje pjesme iz Bačke kako euharistijske, tako i Srcu Isusovu. U tijelovskoj procesiji pjevajmo svim zanosom srca i duše. Dobrom i prikladnom glazbom ispunimo sve trenutke liturgijskih slavlja ovoga mjeseca prema propisima o svetoj glazbi uz pomoć naših prijedloga. „Nek’ hvaljeno i slavno u svaki bude čas, to divno, sveto Srce u kom je jedini spas.”

Pedesetnica – Duhovi – 5. 6. 2022.

Ulazna: Duh Gospodnji ispunja svemir (PGPN 526 – 7)
Otpjevni psalam: Pošalji Duha svojega (PGPN 537, SB)
Sekvenca: Dođi, Duše Presveti (PGPN 540 ILI 541, SB 169)

Prinosna: Izvore vode žive (PGPN VI str. 634) ili O, dođi, Stvorče (PGPN 552, SB 170)

Pričest: Svi se napuniše Duha Svetoga (PGPN 542-5), Milost Duha Svetog (PGPN 565)

Izlazna: Kraljice neba, raduj se (PGPN 562, SB 165 a)

Presveto Trojstvo – 12. 6. 2022.

Ulazna: Blagoslovljen budi Bog Otac (PGPN 75–2) ili Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33)

Otpjevni psalam: Divno li je ime tvoje po svoj zemlji – A. Igrec

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2019/02/Bo%C5%BEE-na%C5%A1-divno-li-je-ime-tvoje-A.-Igrec-2.pdf>

Prinosna: Darove prinesite (PGPN 230)

Pričest: Dođite živomu vrelu (PGPN 153, SB13), Zdravo Tijelo (PGPN 248, SB 55)

Izlazna: Ne ostavi nas nigdar (PGPN 263, SB 53)

Svetkovina Tijelova – 16. 6. 2022.

Ulazna: Narod svoj hrani pšenicom najboljom (PGPN 77 – 2), Kruše života (SB 240) ili S rajskih visina (SB 54)

Otpjevni psalam: Dovijeka Ti si svećenik (PGPN 121)

Sekvenca: Hvali Sion Stvoritelja (PGPN 202 ili 203)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39) ili Po obećanju (PGPN 228, SB 38)

Pričest: Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50) ili Zdrav, slatki Isuse (SB 47)

Izlazna: Veselo braćo kliknimo (PGPN 848, SB 74)

Dvanaesta nedjelja kroz godinu – 19. 6. 2022.

Ulazna: Gopsodin je jakost svome narodu (PGPN 78 – 1) ili Po obećanju (PGPN 228, SB 38)

Otpjevni psalam: Žeđa duša moja (PGPN 154, SB 14)

Prinosna: Izvore vode žive (PGPN VI str. 634.) ili U slavu svetog Srca (PGPN 756, SB 23)

Pričest: Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)

Izlazna: Do nebesa nek’ se ori (PGPN 753, SB 24)

Presveto Srce Isusovo – 24. 6. 2022.

Ulazna: U slavu svetog Srca (PGPN 758, SB 23)

Otpjevni psalam: Gospodin je pastir moj (PGPN 94, SB 6)

Prinosna: O, Srce Sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Pričest: Srce Božansko (PGPN 755, SB 21)

Izlazna: Do nebesa (PGPN 753, SB 23) ili Dobri Kralju mira (SB 22)

Trinaesta nedjelja kroz godinu – 26. 6. 2022.

Ulazna: O, Isuse, naš premili (SB 34)

Otpjevni psalam: Ti si, Gospodine, baština moja (PGPN 89, SB 5)

Prinosna: Darove prinesite (PGPN 230) ili O, Srce sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56)

Izlazna: U slavu svetog Srca (PGPN 756, SB 23)

Sveti Petar i Pavao – 29. 6. 2022.

Ulazna: Poglavara vrhovnoga (PGPN 635, SB 200)

Otpjevni psalam: Kušajte i vidite (PGPN 129, SB 10)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231, SB 39)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56) ili melodija Milana Asića koja se pjeva u Bačkoj

Izlazna: Gdi se Petra sveto tilo (SB 201)

Tu smo Kriste, dođi k nama

Dragi prvopričesnici, ove stranice namijenjene su upravo vama. Pridružite se mnogima koji s Isusom hode kroz život. Kako bismo Ga primali, moramo znati mnogo o tom velikom prijatelju. Pred vama su zadatci da ponovite i dobro se zabavite kada slavlje prođe. Ispitajte svoje ukućane, možda su ponešto već i zaboravili. Uživajte u druženju s Isusom jer s Njime sve ide lakše, bolje i uspješnije.

1. SEDAM SVETIH SAKRAMENATA

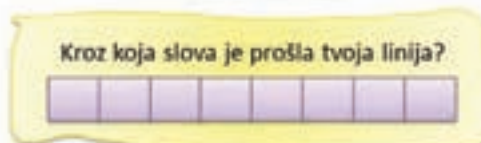
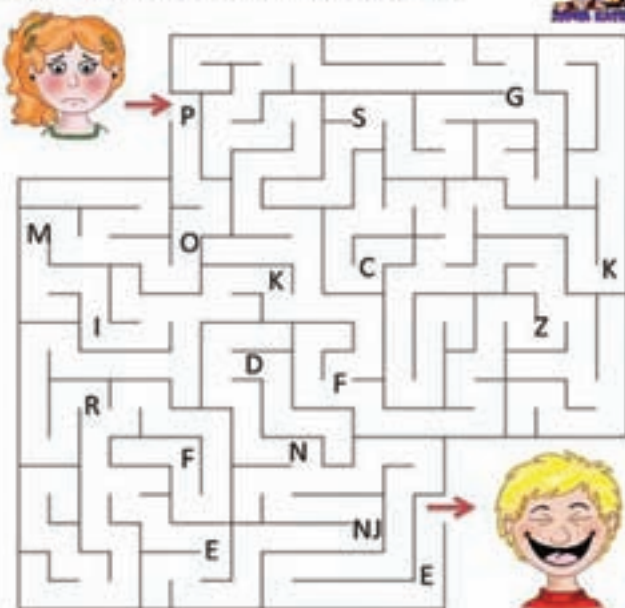
2. IZRADITE OD PERLI I PLIŠANIH ŠTAPIĆA MALU RIBU – SIMBOL KRŠĆANSTVA

3. POMIRENJE – ISPOVIJED

POMIRENJE

Pronađi svoj put od žalosti do sreće:

Sadržaj 330

5

Tema

Na slavu Boga, dobro
Crkve i ljepotu stvorenoga

24

Tragovi kulture

Premijerno izvedena nova
postavka opere
„Šumska kraljica”

36

Moralni kutak

Može li rat biti pravedan
ili opravdan?!

17

Događanja u Subotičkoj biskupiji
Započela hodočasnička
godina na Bunariću

28

Intervju - Naši zlatomisnici:
György Juhász i Josip Leist

48

Spektar riječi

Uspomene iz Oratorija
– Ivan Bosco

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXVIII., broj 330
Svibanj (maj) 2022.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM”
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

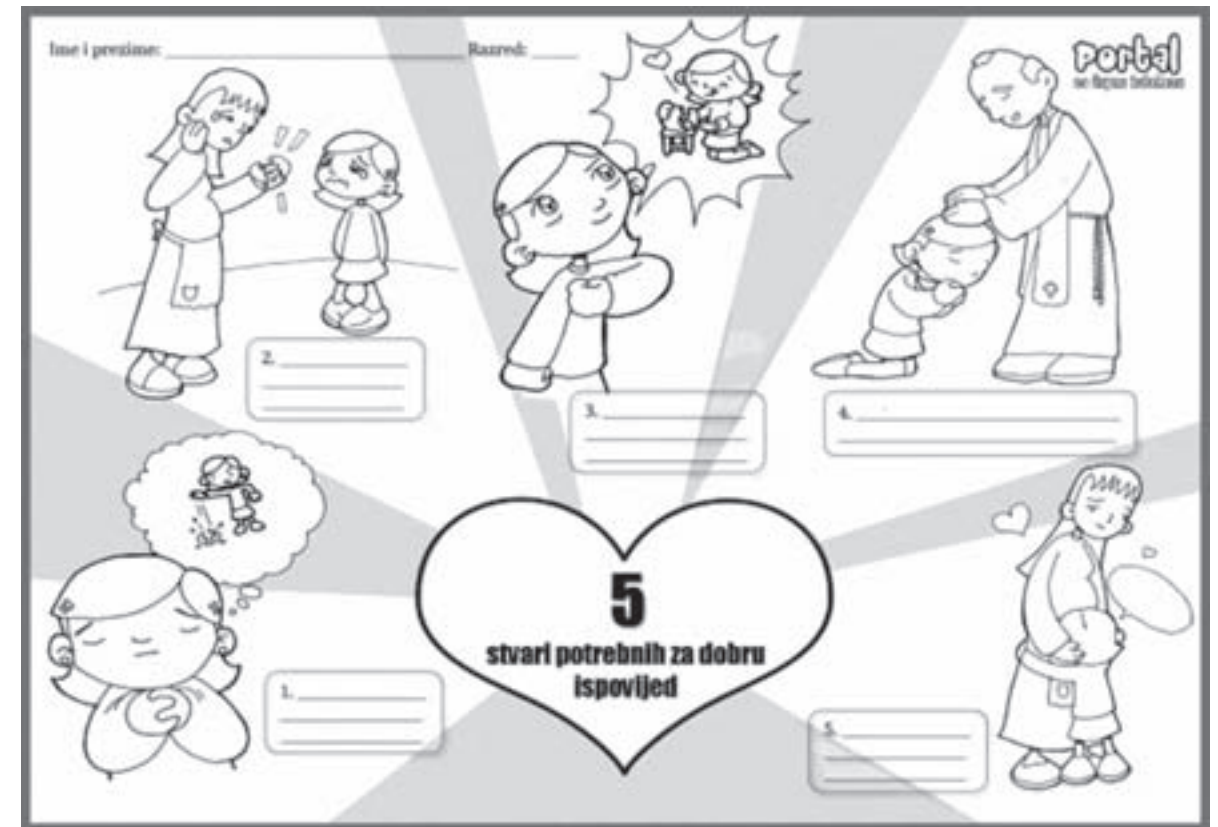
Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ”
* www.subotica.info
* www.zupasvrokasubotica.com
* www.pixabay.com
UBH „Dužijanica”

DOBRA ISPOVIJED

14 RAZLOGA ZAŠTO SE REDOVITO ISPOVIJEDATI

- 1. To je redoviti način da nam se grijesi oprost.
- 2. Primamo milost da se odupremo grijehu, kao i oprostjenje od grijeha.
- 3. Učimo se poniznosti priznajući svoje grijehе drugome.
- 4. Izgrađujemo naš odnos s ostalima u Crkvi.
- 5. Primamo savjet od svećenika.
- 6. Možemo se utješiti slušanjem riječi odrješenja.
- 7. Svi naši grijesi su obrisani.
- 8. Daje nam snagu da i mi opraštamo drugima.
- 9. Besplatno je.
- 10. Potiče nas na razmišljanje kako se možemo popraviti.
- 11. Osjećamo se dobro nakon ispovijedi.
- 12. Shvaćajući da smo grešni lakše je biti strpljiv s drugima.
- 13. Ispovijed je uvijek povjerljiva.
- 14. Nakon ispovijedi nestaje osjećaj krivnje.
- 15. Spremni smo primiti Pričest.
- 16. Oprost je nužan dio rasta u svetosti.
- 17. Naša savjest se izgrađuje.
- 18. Ako smo smrtno zgriješili ispovijed nas vraća u Božju obitelj.
- 19. Ispovijed nas vraća u stanje posvetne milosti.

Kojima otpustite grijehе, otpuštaju im se;
kojima zadržite, zadržani su im. Iv 20, 23

Portal
za biskupiju subotica

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: 1650 dinara
* Poštom: 2000 dinara: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294